

eminescu

1326

eminescu

poezii

„Un adevărat, un mare poet liric este totdeauna creatorul unei armonii unice, și Eminescu face parte dintre aceștia. Un curent melodic se desprinde din opera lui pe ale cărui unde putem pluti fără nici o știință despre felul țărnelor printre care ne poartă. Dar o astfel de armonie este totdeauna diferită de aceea exterioară și reductibilă la elementele prozodice. Față de aceasta din urmă armonia eminesciană trebuie din capul locului deosebită.”

TUDOR VIANU

„Eminescu era un român de tip carpatin dintre aceia care, trăind în preajma munților, mai cu seamă în Ardeal și Moldova de sus, sub greaua coroană habsburgică, cresc mai vinjoși și mai aprigi și arată pentru încercările de smulgere a lor din pământul străbun lungi rădăcini fi-roase, asemenea acelor ce apele curgătoare descoperă în malurile cu copaci bătrâni. El avea ca atare un suflet etic, simțitor la toate ideile și sentimentele care, alcătuind tradiția unei societăți, sînt ca grinzile afumate ce susțin acoperișul unei case, nefiind lipsit totodată de viziunea unui viitor mai bun. Nu nutrea nici o aspirație pentru sine, ci numai pentru poporul din care făcea parte, fiind prin aceasta mai mult un exponent decît un individ...”

G. CĂLINESCU

ISBN 973-21-0099-0

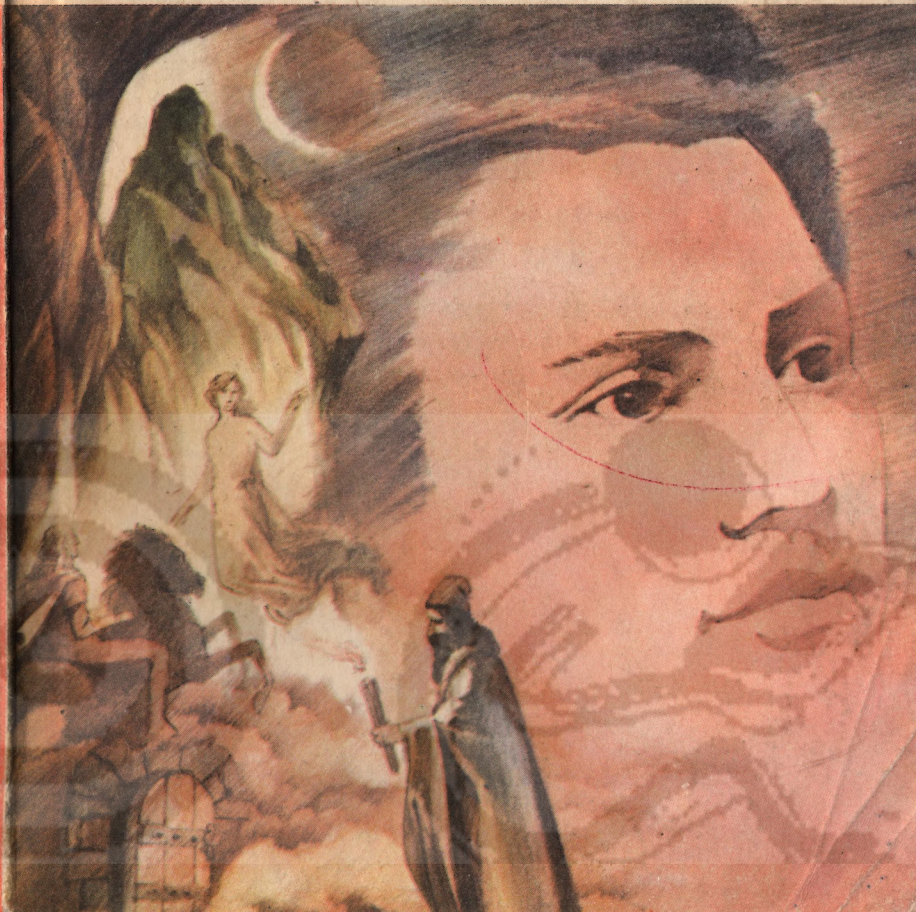
ISBN 973-21-0097-4

Vol. I—II, Lei 16

editura minerva

eminescu

Ilustrația copertei de *Vasile Olac*

mihal eminescu

poezii

★★

ANTOLOGIE DE ZOE DUMITRESCU-BUȘULENGA

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI ● 1989

EDITURA MINERVA ● BUCUREȘTI

ISBN 973-21-0099-0
ISBN 973-21-0097-4

POEZII POSTUME

FRUMOASĂ-L.:

În lacul cel verde și lin
Resfrînge-se cerul senin,
Cu norii cei albi de argint,
Cu soarele nori sfișiind.
Dumbrava cea verde pe mal
S-oglindă în umedul val,
O stîncă stîrpită de ger
Înalț-a ei frunte spre cer.
Pe stîncă sfărmată mă sui,
Gîndirilor aripi le pui ;
De-acolo cu ochiul uimit
Eu caut colò-n răsărit
Și caut cu sufletul dus
La cerul pierdut în apus.
Cobor apoi stîncă în jos,
Mă culc între flori cu miros,
Ascult la a valului cînt,
La geamătul dulce din vînt.
Natura de jur, împrejur,
Pe sus e o boltă de-azur,
Pe jos e un verde covor,
Țesut cu mii tinere flori.
Văd apa ce tremură lin
Cum vîntul o-ncruntă-n suspin,

Simt zefiri cu-aripi de flori
Muiate în miros de flori.
Văd lebede, barcă de vînt.
Prin unde din aripe dînd,
Văd fluturi albaştri, uşori,
Roind şi bînd miere din flori.

De ce nu am aripi să zbor !
M-aş face un flutur uşor,
Un flutur uşor şi gentil
Cu suflet voios de copil,
M-aş pune pe-o floare de crin,
Să-i beau sufletele din sîn,
Căci am eu pe-o floare necaz :
Frumoasă-i ca ziua de azi !

LIDA

Marea-i tristă-n vîntul serei.
Pe ruini ce se deşir
Lida vede-icoana mării
Şi pe faţă-i plîng gîndiri.

Blonda Lid-amor gîndeşte.
Marea vede chipul-i pal
Şi-n adîncu-i zugrăveşte
Prin ruini un ideal.

Un pescar pe ţarmuri trece
Şi din placa de argint

Vede zîna tristă, rece
Prin risipe rătăcind.

Peste-un an în nopți de vară
Vezi pe luciul vagabond
Cum pescaru-n luntre zboară
Cu-al ruinei geniu blond.

HORIA

Să privesc-Ardealul lunei i-e rușine
Că-a robii copiii-i pe sub mîni streine.

Ci-ntr-un nor de abur, într-un vâl de ceață,
Își ascunde tristă galbena ei față.

Horia pe-un munte falnic stă călare :
O coroană sură munților se pare,

Iar Carpații țepeni îngropați în nori
Își vuiau prin tunet gîndurile lor.

— Eu am — zise-un tunet — sufletul mare, greu,
Dar mai mare suflet bate-n pieptul său ;

Fruntea-mi este albă ca de ani o mie,
Dară a lui nume mai mult o să ție.

— Nalți suntem noi munții — zise-un vechi Carpat —
Dar el e mai mare, că ni-i împărat.

Atunci luna iese norilor regină,
Fruntea lui cea pală roșu o-nsenină.

Galbenele-i raze încing fruntea-i rece,
Că părea din munte diadem de rege.

Și un stol de vulturi muntele-ncongior,
Cugetînd că-i Joe, dumnezeul lor.

Cînd în miezul nopții, cununat cu nymb,
Fulgere aruncă sus de pe Olymp.

NU E STELUȚĂ

Nu e steluță tremurătoare
Să nu gîndească în drum de nor
La altă steauă strălucitoare,
La alt amor.

Numai o viață pe gînd de moarte,
Numai o frunte ce-a-ngălbenit,
Numai un atom fără de soarte
Nu e iubit.

Galbena steauă fără lumină
— Altar să n-aibă un dumnezeu —
Este-al meu suflet, care declină,
Sufletul meu !

DIN LYRA SPARTĂ...

(Fantazie)

Din lyra spartă a mea cîntare
Zboar-amorțită, un glas de vînt,
Să se oprească tînguitoare
Pe un mormînt !

Oare femeia pe care mie
Dumnezeu sîntul o-a destinat
În patu-acela de cununie
S-a-nfășurat ?

O caut, gîndu-mi și-o-nchipuiește,
Dar n-am văzut-o de cînd eu sunt...
Oare amorul ce îmi zîmbește
E în mormînt ?

ONDINA

(Fantazie)

L-al orelor zilei șirag rîzător
Se-nșir cele negre și mute
Ce poartă în suflet mistere de-amor

Pălite, sublime, tăcute
 Și noaptea din nori
 Pe aripi de flori
Atinge ușoară, cu gândul,
 Pământul.

Pe-un cal care soarbe prin nările-i foc,
Din ceață pustie și rece
Un june pe vânturi, cu capul în joc,
Cu clipa gândirii se-ntrece
 Și calu-i turbat
 Zbura necurmat
Mînat ca de-a spaimelor zîă
 Bătrînă.

Pe aripi de munte și stînci de asfalt
Castelul se nălă, se-ncruntă
Și creștetu-i negru și creștetu-i nalt
De nouri și ani se-ncăruntă,
 Dar astăzi e viu
 Și-n ton auriu
Răsună din umbra cea mare
 Cîntare.

În mii de lumine ferestrele ard,
Prin care se văd trecătoare
Prin tactul cîntărei sublime de bard
Cum danță la umbre ușoare,
 Cum danță ușor
 Dulci vise de-amor.
Palatul părea în magie
 Aurie.

Ca cerbul ce s-alță în creștet de stinci,
Urmat de săgeat-arzătoare,
E calul ce sare prăpastii adânci
În zboru-i puternic și mare,
 Cu nara arzînd,
 Cu coama pe vînt,
O dată-ncă pînten l-împunge
 Și-ajunge.

Iar junele sare ușor de pe el
Sub mantă-i purtînd mandolină,
Cu inima plină de-amoru-i fidel,
Cu mintea de visure plină,
 De grile de fier
 Al meu cavaler
S-avîntă cătînd pe fereastră
 Și-adastă :

Ca gînduri palide din ore dalbe
Zboară danțîndeale ființe albe,
Par aromatele suflete line
Duse de zephyrii de prin grădine,
În coruri nymphele cîntă la hore
Și gem în lyrele blinde, sonore,
Ascunse gîndure de dor de ducă
Triste și palide ca o nălucă,
Apoi în cytere ele-ncordară
Și plin și limpede încet cîntară
Glas a trecutului, ce însenină
Mintea cea turbure de gînduri plină :

Pe riul dorului, mînat de vînture,
Veni odat'

Pe-un vas cu vislele muiate-n cinture,
Lin-împărat.

Venit-a regele să calce văile
Cătînd o sor',
Eroi se-ninimă și plîng femeile
De-a lui amor.

El fură munților ecouri tinere,
Cîntul la dor,
Răpește buzelor naivei Vinere
Vorba d-amor.

Pe munți în negură, pe stînci de cremene,
El a cătat
O albă vergină, să-i fie gemene
Și te-a aflat.

Tu ești cîntărilor sororă gemene,
Sufletul lor,
Regele inimei trebuie să-ți semene
Ca vis cu dor.

În tine vede-se că e în ceriure
Un Dumnezeu,
Purtînd simetria și-a ei misterure
În gîndul său.

Mină dar coardele unele-ntr-altele,
Mină-le lin.

Căci ca în sufletu-ți n-a găsit altele
Regele Lin.

Cîntă cu doliul, ce-l varsă bèlele
Cînd plîng de-amor,
Să creadă lumile, să creadă stelele
Că-i tactul lor.

Cum zboară îngerii din stele-n stele,
Barzii zbor, flutură printr-a lor bele ;
Din lungul horelor amestecate
Barzii ridic a lor glasuri bărbate.
Arpele-n cîntece par că se sfarmă
Cînd gem cu sufletul, cînd zic de-alarmă.
Muzica sferelor : Seraphi adoară
Inima lumilor ce-o încongioară,
Dîctînd în cîntece de fericire
Stelelor tactul lor să le inspire.
Și cum colorile ce se îmbină
Naște a soarelui albă lumină,
Astfel prin vocile răsunătoare
Curge-astă mistică, dulce cîntare ;

Ondină,
Cu ochi de dulce lumină,
Cu bucle ce-nvăluie-n aur
Tezaur !

Idee,
Pierdută-ntr-o palidă fee
Din planul Genezei, ce-aleargă
Nentreagă !

Să-nvii vii
Și stînca de care rîd timpii
Și tot ce mai e-n nesimțire
În fire ?

Vin' dară,
Căci ochiu-ți e viață și pară,
Și sufletu-ți, blîndă magie
Ce-nvie.

Să cînte
Ce secoli tăcu înainte,
Și-a munților creștete nalte
Să salte.

Și din amestecul de vise dalbe,
Dintre danțîndele ființe albe,
Iese cum cîntecul dintre suspine
Regina albelor nopții regine.
Păru-i ca aurul fața-ncadrează,
Cunună-n undele-i se furișează.
Pe-o liră gîngășă și argintie
Minuța-i coardele le-ncurcă vie
Și cum din zilele poetici, june,
A idealului iese minune,
Astfel prin notele lirei de-amor
Glasul ei tremură, dulce ușor :

Liră spartă-n stînca lume,
Suflet stins, muțat în nor,
Plins amar luat de glume,
Adevărul vrăjitor :

È ființa-mi tremurîndă
Care trece-n infinit,
Ca un fulger fără țintă,
Ca un cap fără zenit.

Și din chinuri ce mă-neacă.
Eu sorb mirul cel curat
Cum o lebădă se pleacă,
Bind din lacul înghețat.

Și cu moartea cea adîncă
Am schimbat al vieții gînd,
Am fost vultur pe o stîncă,
Sunt o cruce pe-un mormînt.

Care-i scopul vieții mele;
Întreb sufletu-mpietrit ?
Ochiu-i stins, buzele mele
De dureri a-nvinețit.

Crucea-mi pare gînditoare,
Parca arde-a vieții-mi tort
Și prin neguri mormîntare
Privesc fața mea de mort.

Dar atunci cînd albe zîne
S-or privi-n sufletul meu,
A ! gîndiți, gîndiți la mine
Că am fost în lume eu.

Un murmur feeric desmiardă doios
A salei tăcere senină,
Prin bolta ferestrei, arcată pompos,
S-aude vibrînd mandolină,

Ș-un eco ușor,
Setos de amor,
Se-neacă-ntr-a mandolei strune
Nebune.

Și toată viața lui, tot ce-a cules
Din unde, din munte, din vale,
Tot sufletu-i june, tot scumpu-i eres
Îl pierde în coardele sale.

Vărsîndu-l cu dor,
Plîngînd rîzător,
El cîntă cu buze de miere
Durere :

„De ce nu-s o floare uscată de vînt
Și pală ca fruntea pe moarte,
Ce mila o pierde prin cruci de mormînt
Cu miros strivit, fără soarte,
C-atunci m-ai lua,
La mine-ai căta
Gîndindă, cum e trecătoare
O floare.

Dar cu nu-s, copilă, decît un amor
Ce arde-n o inimă jună,
Un glas de pe buze aprinse de dor,

O mîna pustie, nebună
 Și dulce descînt
 Pe coarde de-argint,
Cînd palida mea nebunie
 Învie.

Dar am o cîmpie ce undoie-n flori,
Cîmpia speranțelor mele.
Acolo te-așteaptă rîzînde zori,
Pletindu-ți coroană de stele.
 S-aduci prin amor
 De viață fior,
În cîmpul speranțelor vină,
 Ondină !“

LA O ARTISTĂ

I

Credeam ieri că steaua-ți e-un suflet de înger
Ce tremură-n ceruri, un cuget de aur
Ce-arunc-a lui raze-n o luncă de laur
 Cu-al cîntului dar,

Iar tu, interprete-a cereștilor plîngeri,
Credeam că ești chipul ce palida stelă
Aruncă pe-o frunte de undă rebelă,
 Pe valul amar.

Dar astăzi poetul cu inima-n ceruri,
Răpit d-a ta voce în rai de misteruri,

Ș-aduce aminte că-n cerul deschis
Văzut-o un geniu cîntînd: Reveria,
Pe-o arpă de aur, c-un *Ave Maria* —
Și-n tine revede sublimul său vis.

II

Cum lebăda viața ei toată visează un cîntec divin,
Nu cîntecul undei murinde pe luciul mării senin,

Cum galbena luncă visează o iarnă întregă de-un cînt,
Nu cîntecul iernei cel aspru, nu arpa lui Eol în vînt,

Ci lebăda cîntecul morții, al morții cu chipul ei drag,
Iar lunca visează de doina voinicului celui pribeg :

Astfel România, uitată-n Carpatul cel ars și bătrîn,
Visat-a de glasul tău dulce, de cîntu-ți de dorure plin.

Cum lebăda știe că glasul ce iese din luciul adînc
Sunt inimi de lebede stinse ce-n valuri eterne se plîng.

Astfel România, ea știe că glasul tău dulce divin
Italia, sora ei numai, putut-a să-l aibe în sîn.

Ea dară acum te salută, ea-n visul ei te-a presupus —
Tu vii ca un cîntec de soră la sora ce-n lume s-a dus.

DE CE SĂ MORI TU ?

Tu nu ești frumoasă, Marta, însă capul tău cel blond
Cînd se lasă cu dulceață peste pieptu-ți ce suspină,
Tu îmi pari a fi un înger ce se plînge pe-o ruină,
Ori o lună gînditoare pe un nour vagabond.

Astfel treci și tu prin lume... ca un basmu de proroc !
Ești săracă dar bogată, ești mîhnită dar senină !
Ce să plîngi ? De ce să mori tu ? Ce poți oare fi de vină
Dacă fața ți-e urită, pe cînd anii-ți sunt de foc.

Cînd ai ști tu cît simțirea-ți și privirea-nduioșată
Cît te face de plăcută și de demnă de iubit,
Tu ai ride printre lacrimi și-ai ascunde negreșit
În cosița ta de aur fața-ți dulce și șireată.

Altele sunt mai frumoase, mult mai mindre, mai bogate,
Dar ca marmura cea rece nu au inimă de fîl.
Pe cînd tu !... ești numai suflet. Ești ca îngerul fidel
Ce pe cel care iubește ar veghea-n eternitate.

Șterge-ți ochii, blondă Marta... ochii-ți negri... două stele
Mari, profunzi ca vecinicia și ca sufletu-ți senin.
O, nu știi cît e de dulce, de duios și de divin
De-a ta pierde-n ochii-aceștia străluciți în lacrimi grele.

O, surîzi, surîzi odată ! Să te pot vedea... o sintă,
O martiră ce suride printr-a lumii dor și chin,

Pe cînd ochiul ei cel dulce și de lacrimi încă plin
Se ridică pentr-o rugă cătră bolta înstelată.

Ai surîs ? !... O ! ești frumoasă... înger ești din paradis
Și mă tem privind la tine... căci ți-o jur : nu m-aș mira
Dac-ai prinde aripi albe și la ceriuri ai zbura,
Privind lumea cea profană cum se pierde în abis.

. DE-AȘ MURI ORI DE-AI MURI

C-o bucurie tristă te țin acum în brațe.
Privire în privire și sîn la sîn trăim,
Și gura ta-mi surîde, și ochii tăi mă-nvață
Cînd ținem fericirea pe sîn cum s-o iubim.

Dar de-oi muri vreodată, copilă gînditoare,
Crezi c-o să-ncet din stele mai mult a te iubi
Și-o să petrec în pace prin lumile de soare,
În care-oi dăinui ?

Nu, nu, copilă scumpă !... De-i auzi în noapte,
Cînd vei veghea în rugă la candelă de-argint,
De-i auzi cum tristă aripa unei șoapte
Te-atinge aiurind,

De-i auzi vreo arpă sfărmată, plîngătoare,
Vuind ca jalea neagră ce geme prin ruini,
Să știi că prin a nopții de întuneric mare,
La tine, înger, vin !

Și să-mi deschizi fereastra, să trec o boare sintă
Prin oalele uitate de veștejite flori,
Să mîngîi cu suflarea-mi a ta față pălindă,
Ochii tăi gînditori.

Dar de-i muri *tu*, înger de palidă lumină,
O, ce m-aș face-atuncea, mărite Dumnezeu ?
O să te plîng cu vîntul ce fluieră-n ruină
În rece zborul său ?

Înger venit din ceriuri, oi plînge al tău nume,
L-oi sămăna-n flori palizi și-n stelele de foc,
Cînta-te-aș ca și rîul cel scuturat de spume
În nopți ce stau pe loc.

Și aș primbla durerea-mi pe mări necunoscute,
Prin stînci ce stau în aer, prin munți cu cap de fier,
Prin selbele bătrîne și prin pustii tăcute —
Prin nourii din cer.

Pîn' ce bătrîn și palid, cu cap pleșuv ca stîncă,
Aș rumpe de pe liră-mi coarde ce nu mai sun'
Și aș culca în piatră inima mea adîncă,
Cu dorul ei nebun.

LA MOARTEA LUI NEAMȚU

Lăsați clopotul să plîngă cu-a lui voce de aramă,
Lăsați turnul ca să miște a lui inimă de fier,

Căci de stele mai aproape el le dă acuma samă
Că un suflet bun și nobil se îndreaptă către cer.

Clopote, tu simți durerea și urmezi cu-a ta cîntare,
Cînd din stea în stea se suie sufletul într-un avînt,
Pe cînd noi urmăm cu pasul cel rărit de întristare
Lutul palid, fără suflet, să-l depunem în pămînt.

Ochii ? Cîte dulci imagini au sorbit a lor lumine !
Capul ? O, de cîte gînduri el a fost împopulat !
Inima ? Cîtă simțire frămîntat-a ea în sine ?
Sufletul ? Cîte speranțe, cîte visuri a păstrat ?

Și-azi nimic. Lumea gîndirei e o lume sfărîmată,
De lemnoasa mîn-a morții inima e stoars-acum,
Și imaginele-s șterse, ce prin el treceau odată,
Sufletul (dacă există) printre nori își face drum.

Ai știut tu, scumpe frate, că pămîntu-i o ruină ?
Că-i o sarcină viața ? Că-i martiriu să trăiești ?
Ai știut tu cum că moartea e un caos de lumină,
Că la finea vecinicii te-astept stelele cerești ?

De-a vieții grea enigmă ție-acuma nu-ți mai pasă,
Căci problema ei cea mare la nimic o ai redus,
Pe cînd nouă-ncă viața e o cifră nențeleasă
Și-n zădar cătăm răspunsul la-ntrebarea ce ne-am pus.

În zădar ne batem capul, triste firi vizionare,
Să citim din cartea lunei semne ce noi nu le-am scris,

Potrivim șirul de gânduri pe-o sistemă oarecare,
Măsurăm mașina lumii cu acea măsurătoare
Și gândirile-s fantome, și viața este vis.

ÎNGERE PALID...

Îngere palid, îți e mister
Cum că a lumii valuri și șoapte
Este durere și neagră noapte
Pe lângă cer ?

Nu știi tu, înger, oare să zbori,
Să lași pământul, trista ruină ?
De-ți place cerul, a lui lumină,
De ce nu mori ?

O, dar pământul încă te ține
În niște lanțuri țesute-n rai.
De mult zburai tu în lumi senine
De nu iubeai.

STEAUA VIETII

Cînd norii, palate fantastice negre,
Cu geamuri prin cari se vede zaphyr,
Ascult-ale mării lungi cîntece-alegre,
Cînd stele se mir,

Atunci printr-o geană de nouri, deschisă,
Din ochiu-i albastru se vede o stea
Ce-mi miruie fruntea c-o rază de vise,
C-o rază de nea.

O, steauă iubită ce-abia stai prin stele,
Un sfânt ochi de aur ce tremuri în nori,
Ai milă și stinge lungi zilele mele —
Cobori, o, cobori !

REPLICI

POETUL

Tu ești o undă, eu sunt o zare,
Eu sunt un țârmur, tu ești o mare,
Tu ești o noapte, eu sunt o stea —
Iubita mea.

IUBITA

Tu ești o ziuă, eu sunt un soare,
Eu sunt un flutur, tu ești o floare,
Eu sunt un templu, tu ești un zeu —
Iubitul meu.

Tu ești un rege, eu sunt regină,
Eu sunt un caos, tu o lumină,
Eu sunt o arpă mulată-n vînt —
Tu ești un cînt.

POETUL

Tu ești o frunte, eu sunt o stemă,
Eu sunt un geniu, tu o problemă,

Privesc în ochii-ți să te ghicesc —
Și te iubesc !

IUBITA

Îți par o noapte, îți par o taină
Muiată-n pala a umbrei haină,
Îți par un cîntec sublim încet —
Iubit poet ?

O, tot ce-i mistic, iubite barde,
În acest suflet ce ție-ți arde,
Nimica nu e, nimic al meu —
E tot al tău.

BASMUL CE I L-AȘ SPUNE EI

O, dă-mi arpa de aramă
Și mi-o pune-n brațul stîng.
Ochii tăi se plec cu teamă,
Tu roșești — glasu-mi te cheamă,
Coardele încet te plîng !
Vino dar, palidă zîină,
Pune fața pe-al meu piept,
Gitul tău pe brațu-mi drept,
Tu, a ochilor lumină,
Mă iubești, tu ? Spune drept !

Mă iubești ! Surîzi șireată
Și îți pleci ochii în jos !
O, lumină prea curată,
De-ai cunoaște vre odată
Sufletul meu dureros ;

De ai ști, palide inger,
Cît de mult te iubesc eu,
Cîte nopți de-amor și rău
Am vegheat zdrobit de plingeri,
Scumpa mea, odorul meu !

O, atunci mi-ai eere seama
Ca să-ți spun cîte-am visat,
M-ai fixa fără de teamă,
Ai da-ncet neagra maramă
De pe păru-ți blond, curat ;
Netezind cu mîna-ți albă
Timpla ta — tu m-ai privi,
Cu durere mi-ai zîmbi,
Eu, jucîndu-mă cu salba
De pe sîinii-ți, aș vorbi.

Și ți-aș spune, a mea iubită,
Că de mult eu te-am cătat ;
În cărarea tăinuîtă,
Prin dumbrava înverzită,
Orî prin codrii cei de brad,
Lîngă cîntul de izvoare,
Printre stîncele de fier
Ce străbat norii din cer,
Într-a peșterii răcoare,
Într-a nopților mister.

Te vedeam cu a mea minte ;
Și acum cînd te-am găsit
Pare-mi că-mi aduc aminte
Cum că-n vremi de mai nainte
Te-am văzut și te-am iubit —

Să-ți spun unde... într-o scară
Am visat un vis frumos...
Pe un nour luminos
Am văzut la cer o scară
Ridicîndu-se de jos.

Într-a cerului mărire
Scara de-aur se pierdea,
Iar pe-un tron de nemurire,
Tron de-argint și strălucire,
Maica Domnului zîmbea ;
Iar pe schițele de scară
Îngeri stau treptat... treptat,
Cu chip blînd și luminat
Și pe lire sunătoare
Cîntau dulce și curat.

La picioarele Mariei
Genuncheat pe-un nor de argint,
Alb ca lebedă pustiei,
Blînd ca glasul poeziei,
Sta un înger cugetînd :
Și-a luat arpa-i de aur
Și trecînd mîna pe ea
A-nceput a răsuna
Raiul... luncile-i de laur
De-un blînd *Ave Maria*.

Acel înger !... Fața pală,
Ochiul negru, păr bălai,
L-am văzut — o stea regală,
O luminează triumfală —
Și de-atunci îl iubesc, vai !...

Î-am cătat în astă lume
Pîn' ce viața-mi se pierdu,
Sufletu-mi se abătu...
Ș-atunci te-am văzut : minune !
Acel înger ai fost tu.

Cînd ai lăsat cerul, dragă ?
De ce-n lume ai venit ?
Ai știut că viața-ntreagă
Trista-mi inimă pribeagă
Tot pe tine te-a iubit ?
Ai știut cine te-așteaptă
Și-ai venit să răsplătești
Lungi durerile-mi lumești,
Cu zîmbirea-ți înțeleaptă
Și cu ochii tăi cerești.

ANDREI MUREȘANU

Tablou dramatic într-un act

Persoane :

MUREȘANU, MORS, GENIUL LUMINEI

(Scena înfățișează un peisagiu de-o romanticitate sălbatecă în munți. Pe de o parte stînci surpate — unele țepene, altele răsturnate — de alta brazi acățați de vîrfuri de stînci, unii frînți și răsturnați de vijelii și torente. În fund se văd ruinele încă fumegînde a unui sat de colibe — risipite ca cuiburi mari în dosul stîncelor. Mai în avanscenă, turnul vechi și negru a bisericei satului. Biserica de lemn, cu ferestre mari cu zăbrele, cu muri parte risipiți, cu acoperămînt de șindrile negre și mucezite. Asupra întregu-

*lui plan se revarsă o galbăună lumină de lună.
Avanscena o cuprinde de-a curmezișul un
trunchi răsturnat, putred, pe care M. șade vi-
sătoriu. De tot în fund, codri și munți. Clopo-
tul sună dogit 12 ore. Miezul nopții. În vre-
mea asta, se scoală M.)*

Tresare miazănoaptea în inima de-aramă
A turnului de piatră. Lin stelele se-nhamă
La carul lunei blonde. Prin vămile veciei,
Nici vremea nu le trece cu visele mîndriei,
Nici suflete nu intră, nici suflete nu ies.
Prin aerul de noapte, puternic, rece, des,
A lunei adormite pătrund razele rare
În temnița din pieptu-mi trezind gîndiri amare.
Cînd somnul, frate-al morții, pe lume falnic zace
Cu genele-i închise, cu visele-i de pace,
Cînd palida gîndire prin țara morții trece,
Și moaie-n visuri de-aur aripa ei cea rece
Cu-aghiazima cea dulce a lumii frunte-atinge,
Păcatele-i i-adoarme, invidia o stinge —
Ce ochi veghează umed ? Ce suflet se frămîntă,
Ce suflet țipă-n doliu, ce liră jalnic cîntă ?...
Sunt eu !... Privesc trecutul, și-icoana lui barbară
E zugrăvită aspru d-ursita-ne amară.
Și gîndul meu nu poate să rup-acea perdea,
Ce-ascunde viitorul puternic după ea.
Cîntarea ? Cea mai naltă și cea mai îndrăzneată
Nu e decît răsunset la vocea cea măreață
A undelor teribili, înalte, zgomotoase
A unui rîu, ce nu-l vezi. — Sunt undele de timp
Ce viitoru-aduce, spre-a le mîna-n trecut.
Deși privesc nainte-mi noaptea bătrînă ruptă,
Și văd c-o lume nouă dintr-însa se ridică,
Dar *pirghia* aceea, ce desfăcînd tenebre,

Ridică viitorul — puterea care toarece
Al vremii fir — aceea îmi e necunoscută.
Vai ! cele întimplate istoria le spune
Și cele viitoare și-aruncă umbra lor
În atmosfera groasă a zilei cei de azi.
De ce se-ntîmplă toate așa cum se întîmplă,
Cine mi-a spune-o oare ? E plan, precugetare,
În șirul orb al vremii și-a lucrurilor lumii ?
Sau oarba întîmpare fără-nțeles și țintă
E călauza vremii ? Putut-a ca să fie
Și astfel de cum este tot ceea ce există,
Sau e un *trebui* rece și neînlăturat ?
Și dacă *trebui* toate să fie-așa cum sunt,
Ce legi urmează vremea ? Cu *ce drept* ea apasă
O ginte ca pe samă-i o alta să ridice ;
E vo dreptate-ntr-asta, sau oarbă-mparte bobii
Soarta fără-de-lege ? Și dacă n-ai temeieri
Decît acele spuse de cărțile bătrîne,
Și-aceste-s dovedite că nu dau dezlegare —
Cine-mi va spune mie — dacă a ginței mele
Viață viitoare va fi mai fericită
Decît al ei trecut ?
De-ar fi fost rău adesea și bine num-o dată,
Aș crede că-ntîmplarea oarbă, nevinovată
A grămădit în mersu-i, dar fără ca s-o știe,
Atîta neferice pe țara mea pustie. —
Dar *nu !* e-atîta minte — atîta plan de rele
S-a grămădit puternic în viața ginții mele,
Încît îmi vine-a crede că simburile lumii
E răul. Cartea lumii de-eternă răutate
E scrisă și-i menită.

De vei avea puterea,
Voința ca să sfărâmi pe cel mai slab ca tine :
Bravură se numește. De ești închipuit,
Nesuferind ca alții de-acea închipuire
Cu vorba să se-atingă : onoare se numește ;

De vrei să-ntreci pe alții și lumii să-i impui
Persoana ta infamă : dorință-i de mărire,
La fapte mindre stimul. De ești atît de van
Să crezi că pîn' și cerul ascultă a ta vorbă,
Că-i pasă dacă corpul ți-l chinuiești și mintea
Ți-o stupifici — îți zice că ești evlavios,
Ba chiar și *sfînt*. — Și nu sunt numai oameni
Ce îți admiră fapta, gîndirea-nchipuită.
Ci te admir popoare...

Ce proastă e mulțimea,
Ea crede cum că duce a lumii soartă-n mînă,
Și singură e dusă de-o mînă de șireți.

De te-a-nzestrat natura
Cu-atîta minte numai, să poți să vezi prostia
Și cruda răutate ce masa o domină,
Nedînd nimic pe ele, să faci din ele scara
Spre-a te urca pe dînsa l-avere și mărire,
Prefă-te numai cum că tu prețuiești acele
Mari calități și-alese (numește-le cum vrei),
C-o frază lingusește deșertăciunea lor
Și pe-umeri te vor duce, sacrificînd averea,
Viața pentru tine. Dar spune-li adevărul,
Te-or răstigni pe cruce, te-or huidui cu pietre.
Și te vei stinge mizer de nimenea jelit.
Se vede

Că nu puteau șireții ca să găsească-n viață
Alt preț decît acela să-și împlinească pofta
Pe seama altor... Apoi este și drept, cuminte,
Ca proști să ducă greul, astuții să domnească...
La ce-ar fi-atuncea lumea în două împărțită ?
La ce-ar exista proștii — și iar la ce șireții ?
Nu *merită* năîngii să fie stăpîniți ?
Nu vezi că stăpînindu-i le împlinești dorința ?
Mai de dorit ce soartă pot ca să aibă-n lume
Decît să-i ducă-n turme sunetul unui nume ?
Ei nici nu-s pentru alta decît ca să trăiască,

Să moară-ntru-mpplinirea unei deșertăciuni.
Și-apoi nu vedeți voi
Că ei admiră toate ce le aduc peire ?
Omoară fericirea unui popor întreg,
Liniștea unui secol și ești numit erou.
Beată de bucurie mulțimea te primește,
Cu lauri te-ncunună... O gintă ce se-nalță
Pe spatele altora e *mare* — și cu cât
Mai mult se ține-n locu-i prin rău și prin asprime,
Cu-atîta e *mai* mare. Dreptate-universală
E-aceea ce-o urăște puterea brută. Peste
Tărie nu decide nimic. La bine nu-i putea
S-aduci doi oameni ; răul l-urmează-întregi popoare ;
Căci răul este colțul vieții. Vecinic răul
Întîiul rol îl joacă — e colț în orice cuget,
În oricare voință, în orice faptă mare.
Invidia de pildă e mam-egalității,
Și îngrădirea contra răutății reciproce
Dreptate se numește. Cu cât mai răi sunt civii
Cu-atît e mai perfectă dreptatea.
Fiți răi și veți străbate
La țintă-oricît de mare, numai prin răutate !
Fiți răi ! și-urmați principiul ce lumea o domină —
Lăsați să creadă alții mai proști ca voi în bine.
De ce n-aveți minte ? Deschideți ochii voștri,
Vedeți că *sfînt* și *bine* sunt numai pentru proști ?
De cînd sunteți în lume, a existat dreptate
Și pentru voi ? Dar greul voi numai îl purtarăți,
Voi v-ați hrănit dușmanii, i-ați apărat cu sînge,
În loc de-a sparge capul năpîrcei sub picior,
Voi ați crescut-o mare și astăzi vă zăgrumă.
Spun popii de-o vecie unde oricare vină
Găsește-a ei osîndă și binele răsplată —
Și mii timizi de frică și de-o speranță vană
Trec înșelați pe lîngă izvoarele vieții.
Iar dacă un lîntoliu, piroane de sicriu

Răsplata sunt virtuții ?

Răbdarea cine-o are tirască-se-nsetat.

Voi soarbeți picătura de timp ce o aveți,

Aici fiți mari, puternici, aici fiți fericiți —

Aici spirit, curagiul și pumnii au valoare.

În mină de vei prinde-a istoriei carte

Și dacă tu de frică sau poate de rușine

În faptele ei rele nu vei încifra bine,

Vedea-vei cum sub ochii-ți în plin se desfășoară

Răul și iarăși răul — că vremea se măsoară

După a răutății pășire. *Rău și ură*

Dacă nu sunt, nu este istorie. Sperjură,

Invidios-avară, de singe însetată

E omenirea-ntreagă — o rasă blăstămată,

Făcută numai bine spre-a domina pământul,

Căci răutății numai îi datorește-avîntul

Ce l-a luat pe scara ființelor naturii.

Cine-a văzut vreodată popor de oameni buni

Să fie mare ? Dacă e rău, e egoist,

Vrea toate pentru sine, nimica pentru alții ;

Dacă trăiește bine, dar fără ca să lase

Ca și-alții să trăiască — e mare. Cînd un popor

Începe a fi nobil și generos în cuget,

Atunci a lui cădere și moarte sunt aproape,

Căci numai răul are puterea de-a trăi.

Chiar fapta cea mai bună duce la rău. Ea este

Pământ care hrănește sămînța celor rele.

Ai milă

De unul și cu mîna în care i-ai pus pîne

Mîini va ridica piatra, ca el întîi s-arunce

În tine. Dă-i unuia onoare și mărire,

Și va fi cel din urmă spre-a se uita la tine

De-i fi căzut. — *Ce plan adînc-șiret !*

Cum în sămînța dulce a răului s-a pus

Puterea de viață !

Și mai credeți în bine, în basme de copii !

O. ridicăți în suflet gigantici vijelii
Și sfărâmați c-o mândră strigare triumfală
Ordinea cea nedreaptă, șireată, infernală,
Ce proștii și șireții, unii-nșelați, iar alții
Înșelători susțin că de Dumnezeu e pusă
În lume.

O. Satan ! geniu al desperării !
Acum pricep eu gându-ți, căci zvîrcolirea mării
Trăiește-acum în mine. Pricep gândiri rebele
Cînd ai smucit infernul ca să-l arunci în stele,
Dezrădăcinași marea ca s-o împrști în soare,
Ai vrut s-arunci în caos sistemele solare. —
Da ! ai știut că-n ceruri, răul, nedreptul tronă,
Că secole nătinge l-adoră, l-încoronă,
Știai c-așa cum este *nu poate* a fi bine !
Că nu poate nedreptul etern ca să domine.
O ! de-aș vedea furtuna că stelele desprinde,
Pe cer talazuri mîndre înaltă și întinde,
Și nourii ca sloiuri de gheață aruncate,
Sfîrmîndu-se de-a sferei castele înstelate —
Cerul din rădăcină nălțîndu-se decade,
Tîrînd cu sine timpul cu miile-i decade,
Se-nmormîntează-n caos întins fără de fine,
Zburînd negre și stinse surpatele lumine.
Văd caosul că este al lumilor *săcrii*,
Că sori mai pîlpîi roșii gigantice făclii
Și-apoi se sting. — Nimicul, lîntolul se întinde
Pe spațiiuri deșerte, pe lumile murinde !
Văzînd risipa, Satan, *voi crede c-ai învins* !
Căci dacă ești arhanghel al morții cei bătrîne,
Atunci ești drept — *căci numai eu este dreaptă-n lume*.
Și cei ce o servesc — *căci contra orice-n lume*
Învinge răutatea — dar contra morții nu.
Fiindcă tina lumii e rea, fiindcă tină

Și praf e universul întreg — fără de vină
Ai căzut geniu mîndru, plin de-ndărătnicie !
În spații făr' de margini, în evi de veșnicie !
Vai, soarte blăstemată, ce oarbă arunci bobii,
La oricine în lume dai ceea ce nu-i trebuie,
Te rog, soarte, mă scapă, de alții nu — de mine.
Atît venin în suflet, și-atît amar în gînd,
Încît dac-aș putea-o ca să răsuflu-adînc
Și bine — aș învenina vremea-n care-s osîndit
De a trăi.

O, geniu ce pătrunzi
Nemărginirea — iartă c-amărăciunea mea
M-a-nvins ! Tu știi să judeci și știi că nefericea
Ades scrîntește șirul gîndirii și o face
Să meargă tocmai contra la calea ceea care
Ar trebui s-urmeze.
Un orologiu care în loc de-a-îmbla nainte
S-ar tîrî-ndărăt. O, nu există crime,
Căci toate, toate-s fapte unei gîndiri pe dos,
Unei simțiri perverse.
Taci, taci, suflete mîndre, nu răscoli cu-atîta
Grozavă ușurință titanica turbare
Ce-n așchii sclipitoare gîndirea mi-o sfăramă,
Stinge, puternic Doamne, cuvîntul nimicirii
Adînc, demonic-rege, ce-n sufletu-mi trăiește,
Coboară-te în mine, mă fă să recunosc
C-a ta făptură slabă-s. Nu mă lăsa să sper
Că liber-mare-mîndru prin condamnarea ta
N-oi coborî în iaduri de demoni salutați,
Ca unul ce meritu-i de a le fi stăpîn —
Stăpîn geniilor pieirii ! Ce gînd superb ! O,-nceată.
Inima mea cea stoarsă de-o cugetare beată,
Nu răscoli-n bătaie-ți ruinile sfărmate
A lumii-mi dinăuntru.

Văd cerul lan albastru sădit cu grîu de stele,
El îmi arată planul adincei întocmele
Cu care-și mișcă sorii. — În simburul de ghindă
E un stejar. — Cum dînsul din proprii rădăcine,
Din planul vieții sale ascuns în colțu-obscur
Își crește trunchiul aspru — așa, poporul meu,
În tine e puterea-ți, nălțarea-ți și pieirea-ți.
Eu cred că tot ce este menit de a fi mare
Să-și înăsprească trebuie superba rădăcină
Prin viscole turbate, prin arșiță și-ngheț.
Mai tare e-acea stîncă ce a trecut martiră
Prin vijelii *mai* multe. Popoarele barbare
Ce-au cotropit românii sunt vijelii mărețe,
Turbate, mindre, aspre ca orice vijelie,
Dară și trecătoare ca ele. Iar stejarul
Poporului meu tare ridică și-azi în vinturi
Întunecata-i frunte și proaspăta *lui* frunză.
În lume văd popoare cumiști și fericite,
Și mă întreb ce soarte să doresc la al meu ?
Și-un gînd îmi vine aspru, adînc, fără de milă
Și sfărmător de lume. — Nu, nu ! N-aș vrea ca alte
Popoare să mai fie c-al meu — nu merit ele
Să-i semene. Poporu-mi menitu-i ca să fie
Altfel de cumu-s alte. Eu nu cer fericire
Pentru a lui viață. — O, nație iubită !
Vei înțelege doru-mi, vei ști să-l prețuiești ?
Voi să te văd, iubito ! nu fericită — *mare* !
Decît o viață moartă, un negru vis de jele,
Mai bine stinge. Doamne, viața ginții mele,
Decît o soartă aspră din chin în chin s-o poarte,
Mai bine-atingă-i fruntea suflarea mării moarte !

FRUMOASĂ ȘI JUNĂ

Frumoasă și jună, oh, dragă-mi mai ești !
Eu caut și caut în ochii-ți cerești,
Și-n veci nu mă satur și-n veci aș căta,
Iubită, dorită, o gură — așa !

Tu tremuri, tu cauți, tu murmuri, tu rîzi,
Cu glasul tău dulce tu raiu-mi deschizi,
Cu părul tău moale tu viața mi-o legi —
O știi și te faci că nu o-nțelegi !

Șireată și dulce — copil vinovat —
De ce nu mă-mbii cu al tău sărutat,
De ce-aștepti să-l fur de pe ochii-ți profunzi
Și-n blondele plete tu capul ți-ascunzi !

Cu mîna ți-acoperi tu ochii tăi dragi,
Prin degete cauți, nu rîde, ci taci ;
Pedeapsa ce meriți, columbă a mea,
O gură-i. — Oh, dă-mi-o — mi-ai dat-o — așa !

COPII ERAM NOI AMÎNDOI...

Copii eram noi amîndoi,
Frate-meu și cu mine.
Din coji de nucă car cu boi
Făceam și înhămam la el
Culbeci bătrîni cu coarne.

Și el citea pe Robinson,
Mi-l povestea și mie ;
Eu zideam Turnul Vavilon
Din cărți de joc și mai spuneam
Și eu câte-o prostie.

Adesea la scăldat mergeam
În ochiul de pădure,
La balta mare ajungeam
Și l-al ei mijloc înotam
La insula cea verde.

Din lut acolo am zidit,
Din stuful des și mare,
Cetate mîndră la privit,
Cu turnuri mari de tinichea,
Cu zid împresurată.

Și frate-meu ca împărat
Mi-a dat mie solie,
Să merg la broaște nempăcat,
Să-i chem la bătălie —
Să vedem cine-i mai tare.

Și împăratul broastelor,
C-un oacacà de fală,
Primi — porunci oștilor
Carbalta s-o răscoale.
Și am pornit război.

Vai ! multe broaște noi am prins
— Îmi pare chiar pe rege —
Și-n turnul negru le-am închis,
Din insula cea verde.
Spre sar-am făcut pace

Și drumul broaștelor le-am dat.
Săltau cu bucurie,
În balt-adînc s-au cufundat
Ca să nu mai revie.
Noi am pornit spre casă.

Atunci răsplata am cerut
Pentru a mele fapte —
Și frate-meu m-a desemnat
De rege-n miazănoapte
Peste popoare-ndiane.

Motanul alb era vistier,
Mîrzac cel chior ministru —
Cînd de la el cu leafa-mi cer,
El miaună sinistru.
Cordial i-am strîns eu laba.

Și împăratul milostiv
Mi-a dat și de soție
Pe fiica lui cu ris lasciv
Și țapănă, nurlie,
Pe Tlantaqu-caputli.

Am mulțămit c-un umil semn,
— Drept mantie-o prostire —
M-a dus la-amanta mea de lemn,
În sfînta mănăstire,
Într-un cotlon de sobă.

Și ah ! și dragă-mi mai era !
Vorbeam blind cu dînsa,
Dară ea nu-mi răspundea
Și de ciudă eu atunci
Am aruncat-o-n foc.

Și pe șură ne primblam
Peste stuf și paie
Și pe munți ne-nchipuiam.
Cu fiece bătaie
Mărșileam alături.

Și pe cap mi se îmfla
Casca de hîrtie.
O batistă într-un băț,
Steag de bătălie.
Cîntam : Trararah !

Ah ! v-ați dus visuri, v-ați dus !
Mort e al meu frate.
Nimeni ochii-i n-a închis
În străinătate —
Poate-s deschiși și-n groapă !

Dar ades într-al meu vis
Ochii mari albaștri
Luminează — un surîs
Din doi vineți aștri
Sufletu-mi trezește.

Eu ? Mai este inima-mi
Din copilărie ?

: . : : : : : :

Ah ! îmi împlă ades prin gînd
O cîntare veche.
Parcă-mi țiuie-aiurind
Dulce în ureche :
Lume, lume și iar lume !

O, TE-NSENINA, ÎNTUNERIC RECE...

O, te-nsenină, întuneric rece
Al vremii. Înflorește-n neagra-ți
Speluncă umedă ca și ebenul cel topit,
Fă ca să strălucească pe-acea cale
Ce duce-n vecinicie toate-acele
Ființe nevăzute, cari *sunt*,
Deși trec nesimțite, ca și vremea
Ce vremuieste-adînc în tot ce e.
Să văd trecînd în haină cuvenită
Acele gînduri, ce-atunci cînd apar
Nemuritoare par, pentru c-apoi
Nici să nu știi cum de au dispărut
Din mintea secolilor lungi, greoi —

Ca și cînd n-ar fi fost. Cîte ființe
 Ar trebui să treacă pe-a ta cale :
 Unele mîndre, țănoșe, regale,
 Cu-noronată frunte — îmbrăcate
 În purpură ; altele dulci, cu ochii
 Moi, mari, albaștri... albe ca și crinul,
 Mișcînd a lor corp voluptos, ce-nvită
 Mai aruncînd priviri de muritoare,
 Mai căutînd iubire, ca sirene ;
 Unele-nchipuite, alte tîmpe,
 Unele aspre, altele duioase,
 Toate cerînd brevet la nemurire
 Și toate strecurîndu-se cu toate astea
 Pe calea care duce la orașul
 Uitării, îngropat de vecinicie.
 Dar deasupra-astei mulțimi pestrițe
 De gînduri trecătoare, vezi departe
 Munții de vecinici gînduri ridicînd
 A lor trufașă frunte către cer :
 Cu nepăsare ei privesc la toate
 Efemeridele ce trec în vale
 Cîntînd, vuind, certîndu-se și toate
 Aspirînd la un lucru care-n veci
 Nu poate fi a lor — eternitatea.

DEMONISM

O raelă mare-i lumea. Stele-s cuie
 Bătute-n ea și soarele-i fereasta
 La temnița vieții. Prin el trece
 Lumina frîntă numai dintr-o lume,
 Unde în loc de aer e un aur,
 Tăpît și transparent, mirositor

Și cald. Cimpii albastre se întind,
 A cerurilor cîmpuri potolind
 Vinăta lor dulceată sub suflarea
 Acelui aer aurit.
 Acolo stă la masa lungă, albă,
 Bătrînul zeu cu barba de ninsoare
 Și din păhare nalte bea auroră
 Cu spume de nori albi. Și îngeri dulci
 În haine de argint, frunți ca ninsoarea,
 Cu ochi albaștri cari lin lucesc
 Și-ntunecat în lumea cea solară,
 Cu sînuri dulci, ca marmura de netezi,
 Îi mîngîi' barba lungă, -și razim' capul
 De umerii bătrîni cuprinși de plete.
 Și colțuroasa-i roșie coronă,
 De fulger împietrit, lucește-n aer
 Sălbatec. Iar un înger... cel mai blind,
 Îngenuncheat l-a lui picioare cîntă
 Pe arfa sa și aerul roșește
 De voluptatea cîntecului său...
 Nu credeți cum că luna-i lună. Este
 Fereasta cărei ziua-i zicem soare.
 Cînd îngeri cîntă de asupra raclei
 În lumea cerurilor — ele-albesc
 Și nu mai pătrund raze aurite
 Prin vechiul oblon — ci raze de argint
 Și pe pămînt ajung țândări duioase
 Din cîntecul frumos — dar numai țândări...
 Ici în sicriu, sub cel capac albastru
 Și tîntuit și ferecat cu stele,
 Noi viermuim în mase în cadăvrul
 Cel negru de vechime și uscat
 Al vechiului pămînt care ne naște —
 Certîndu-ne-ntre noi, ființi ciudate,
 Grețoase în desertăciunea lor.
 Este un ce-măreț în firea noastră,

Dar acel ceva nu din noi răsare.
O moștenim de la Titanul mort,
De la pământ, în care ne nutrim.
În moartea lui e ceva sfânt și mare,
E o gândire-adîncă și-ndrăzneță
Pentru ce el fu condamnat la moarte.
Viața noastră e o ironie,
Minciuna-i rădăcina ei. Dorința
De-a fi și de-a-avea singur tot ce este
Principiul e de înflorirea ei.
În van pământul mort ne-nspiră cîteodată
Din sîntul suc al stinsei sale viețe
Gîndiri de-o nobilă, naltă răscoală :
Întoarcerea *la fire și dreptate*.
Noi nu-l pricepem... o-ncercăm adese
Dar n-o putem. Făcuți suntem
După asemănarea-acelui mare
Puternic egoist, carele singur
Îmbrăcat în mărirea-i solitară
Ridică-n cer înnrourata-i frunte.
În van voim a reintra-n natură,
În van voim a scutura din suflet
Dorința de mărire și putere,
Dorința de a fi ca el în lume :
Unici. Și această dorință,
Temei la state, națiuni, și cauza
Războaielor cumplite, care sunt
Pașii istoriei, acest e... *răul*.
Să nu ne înșelăm. Impulsul prim
La orice gînd, la orișice voință,
La orice faptă-i *răul*. Însă
Atuncea cînd ne naștem, răsăriți
Abia din carnea vechiului Titan,
Noi suntem buni — pînă suntem copii.
O binefacere ne dă pământul,
Neprețuită-n duioșia ei,

El ne permite ca să ne întoarcem
Dup-o viață vană, zgomotoasă,
În sînul lui — în sînul lui și-al păcii.
El ne-a și pus, bătrîn-duiosul tată,
Adînc în suflet o dorință dulce
Și de-ntrebăm această-enigmă scumpă
Ce însemnează și dacă voim
A o pricepe, ea răspunde : *pace*.
Da ! pace căutăm fără s-o știm.
Ce n-o luăm de la-nceput ? De ce
O căutăm în luptă ? Căci în lupte
Nu e decît victorie pe de o parte,
Căderea pe de alta — nedreptate.
Și din viața noastră,-ntemeiată
Pe rău, și pe nedrept, și pe minciună
Și din știința morții — a renturnării
În corpul mort, din care am ieșit,
Se naște veșnica nefericire.
Suntem copii — etern nefericiți.
Dar în zădar, căci suntem după chipul
Și-asămănarea lui. Noi suntem răi
Fără de-a-avea puterea lui. Răi putem fi
Mai ca și el — dară din neputință
Se naște ironia vieții noastre.
În van Titanul mort, ce ne-a născut,
Binele ni-l voiește ; în zădar
Cearcă-a vorbi cu noi în cugetări
Strălucitoare, varii,-mbălsămate,
În flori, în rîuri, în glasul naturii
Ce-i glasul lui, consilii vrea a da.
În van. Viața, sufletul, rațiunea
— Scînteia care o numim divină —
Ne face a ne înșăla asupra firii
Și-a n-o-nțelege...
O, demon, demon ! Abia acum pricep
De ce-ai urcat adîncurile tale

Contra nălțimilor cerești ;
El a fost rău și fiindcă răul
Puterea are de-a învinge ... -nvinse.
Tu ai fost drept, de-aceea ai căzut.
Tu ai voit s-aduci dreptate-n lume :
El e monarc și nu vrea a cunoaște
Decît voința-și proprie și-aceea
E rea. Tu ai crezut, o, demon,
Că în dreptate e putere. — Nu,
Dreptatea nu-i nimic făr' de putere.
Cătat-ai aliați între titanii
Ce brăzdau caosul-n a lor răscoală
Ai înzestrat pământul cu gîndiri,
L-ai înarmat cu argumente mari
Contra lui Ormuz.
Și el ca tine a devenit rebel,
Se zvîrcoli spre ceruri spre-a le sparge,
Mișcînd aripile-i de munți de piatră,
Puterea sa cumplită — contra *Lui*.
Dar detunat el recăzu în caos —
Cadavru viu, l-învăli într-o raclă
Albastră.
Titan bătrîn, cu aspru păr de codri,
Plînge în veci pe creșii feții sale
Fluvii de lacrimi. De-aceea-i ca mort ;
Uscat... stors de dureri este adîncu-i —
Și de dureri a devenit granit.
A lui gîndiri încremeniră reci
În fruntea sa de stînci și deveniră :
Rozele dulci, rubine ; foile,
Smaralde, iară crinii,
Diamante. Singele său
Se prefăcu în aur, iară mușchii
Se prefăcură în argint și fier.
Din carnea-i putrezită, din noroi —

S-au născut viermii negrului cadavru :
Oamenii.

Spre a-l batjocori pînă și-n moarte
Ne-am născut noi, după ordin divin,
Făcuți ca să-și petreacă Dumnezeu
Bătrîn cu comica-ne neputință,
Să rîdă-n tunet de deșertăciunea
Viermilor cruzi, ce s-asamăn cu el,
Să poată zice-n cruntă ironie :
Pămînt rebel, iată copiii tăi !

MIRADONIZ

Miradoniz avea palat de stînci.
Drept streșină era un codru vechi
Și colonadele erau de munți în șir,
Ce negri de bazalt se înșirau,
Pe cînd deasupra, streșina antică,
Codrul cel vechi fremea înflat de vînt.
O vale-adîncă ce-ngropa în codri,
Vechi ca pămîntul, jumetă de munte,
Mîncînd cu trunchii ruși scările negre
De stînci, care duceau sus în palat —
O vale-adîncă și întinsă, lungă,
Tăiată de un fluviu adînc, bătrîn,
Ce pe-a lui spate văluroase pare
A duce insulele ce le are-n el —
O vale cit o țară e grădina
Castelul Miradoniz.
Iar în castel de treci prin colonade
Dai de înalte hale cu plafondul
Lor negru strălucit și cu păduri
De flori. Păduri cărora florile

Ca arborii-s de mari. Roze ca sorii,
Și crini, ca urnele antice de argint,
Se leagănă pe lugerii cei nalți,
Iar aerul văratic, dulce, moale.
Ca stelele sunt musculițele prin frunze
Și implu aerul cel cald cu o lumină
Verzuie, clară, aromată. Fluturi —
Cu părul de-aur și cu aripioare
De curcubău — în haine de argint
Din floare-n floare filfiiesc și-și moaie
Gurițele-umede și roșii în potirul
Mirositor și plin de miere-al florilor.
Tufe de roze sunt dumbrăvi umbroase
Și verzi-întunecoase, presărate
Cu sori dulci înfoiați, mirositori —
E-o florărie de giganți. Într-un loc
Crăpată-i bolta de granit, de cauți
Prin streșina de codru pînă sus,
Unde în ceruri lin plutește luna.
Ea-i o regină tînără și blondă
În mantia-i albastră constelată,
Cu mîinile unite pe-al ei piept
De neauă... Trece luminînd cu ochii
Albaștri, mari, prin straturi înflorite
De nori, ce înfoiate îi oferă
Roze de purpur, crinii de argint ;
Din cînd în cînd cu mîna-i argintoasă
Ea rupe cîte-o floare și-o aruncă
Jos pe pămînt ca pe-o gîndire de-aur ;
Colo un nor se nalță sfînt și sur,
Se-ncheagă, se formează — 'ncremenește,
Devine-un templu grec și plin de umbra
Columnelor ce-l înconjor — și prin columnne
Trece-argintoasă cîte-o rază-a lunei.
Ea drumul ia spre-acel castel. Diädema-i

De diamante-n stele contopite
 Brilează-n noapte — tăriile negre
 A domei se-nsenină — și ea intră
 În el. — Columnele-ard sub clara ei lumină
 Și aruncă umbra una-ntr-alta.
 Ea intră-n domă... stelele-o urmează.
 Și noaptea sîntă plină-i de-ntunerice
 Pe riul sînt ce curge-n valea mare
 Care-i grădina cea din codri vechi
 A lui Miradoniz. — Insule sfinte
 Se nălță-n el ca scorburile de tămîie.
 Copile sunt cu ochi rotunzi și negri,
 Cu flori de aur, de smarald — cu stînce
 De smirnă risipită și sfărmată
 În bulgări mari. Pe mîndrele cărări,
 Ce trec prin verzile și mîndre plaiuri,
 E pulbere de-argint. Pe drumuri
 Cireși în floare scutură zăpada
 Trandafirie a-nfloririi lor,
 Vîntul le mină, văluos le nălță,
 De flori troiene în loc de omăt
 Și sălcii sfinte mișcă a lor frunză
 De-argint deasupra apei și se oglindează
 În fundul ei — astfel încît se pare
 Că din aceeași rădăcină crește
 O insulă în sus și una-n jos.
 Și nu-i nimica în aceste ramuri :
 Dintr-un copac înt-altul numai țeș
 Painjini de smarald painjinișul
 Cel rar de diamant — și greieri cîntă,
 Ca orologii aruncate-n iarbă.
 Și peste riul mare, de pe-un vîrf
 De arbore antic țeșut-au ei
 Un pod din pînza lor diamantoasă,
 Legîndu-l dincolo de alți copaci,
 Prin podul străveziu și clar străbate

A lunei rază și-nverzește riul
 Cu miile lui unde, ca-ntr-o mîndră
 Nemaivăzută feerie. — Iată peste pod
 Trece albă, dulce, mlădioasă, jună,
 Albă, ca neaua noaptea, păru-i de aur
 Lin împletind în crinii minilor,
 Ivind prin haina albă membri-angelici,
 Abia călcînd podul cel lung cu-a ei
 Picioare de omăt, zîna Miradoniz.
 Ea-ajunge în grădina ei de codri
 Și rătăcește, — o umbră argintie
 Și luminoasă-n umbra lor cea neagră ;
 Ici se pleacă spre a culege o floare,
 Spre-a arunca în fluviul bătrîn,
 Colo aleargă dup-un flutur,
 Îl prinde — îi sărută ochii și-i dă drumul ;
 Apoi ea prinde-o pasăre măiastră
 De aur, se așază-ntr-a ei aripi
 Și zboară-n noapte printre stele de-aur.

ECÔ

Cu-ncetu-nserează și stele izvorăsc
 Pe-a cerului arcuri mărețe.
 În umede lacuri de-albastru ceresc,
 Merg norii cu hainele crețe
 Și stîncile rar
 Ca stîlpii răsar,
 Negriți și-ndoiți de furtună
 În lună.

Diamant e în aer, în codri — miros
 Și umbră adînc viorie ;
 Și luna-i a cerului scut argintos
Și stele păzesc în tărie
 Și văile sunt
 În aburi de-argint
Pierdute-ntr-al doinelor șuier
 Din fluier.

Pe-un cal care soarbe prin nările-i foc,
Din ceața pustie și rece,
Un tînăr, pe vînturi, cu capul în joc,
Cu clipa gîndirei se-ntrece
 Și calu-i turbat
 Zbura necurmat,
Minat ca de-a spaimelor zîină
 Bătrînă.

Pe umeri de munte, din stînci de bazalt
Castelul se naltă, se-ncruntă,
Și-a murilor muche și creștetu-i nalt
De nouri și ani se-ncăruntă,
 Dar astăzi e viu
 Și-n glas auriu
Răsună din umbra cea mare
 Cîntare.

În mii de lumine ferestrele-i ard,
Prin cari se văd trecătoare,
Prin tactul cîntării pierdute de bard,
Ivindu-se umbre ușoare ;
 Trec albe ca-n vînt
 Dulci neguri de-argint,
Palatul plutea în magie
 Aurie.

Ca cerbul uimit ce prin creștet de stînci
E-urmat de săgeat-arzătoare,
Din căi năruite, din gîrle adînci,
Fugarul în tropot răsare
 Cu nara arzînd
 Cu coama pe vînt,
O dată-ncă pinten l-împunge
 Și-ajunge.

Iar tînărul sare ușor de pe el
Și prundul sub pasu-i răsună.
Frumos ca din basme și tras prin inel
Și nalt ca și bradul în lună,
 C-un salt a suit
 Al bolții granit.
Urcat într-un arc de fereastă
 Adastă.

Mantaua lui neagră în lună s-a-ntins
De pare-o perdea în fereastă
Și gratii de fier a lui mină-a cuprins
Uitîndu-se-n sala cea vastă.
 Pe stînci de bazalt
 Stă calu-i înalt
Și coama-i i-o îmflă în lună
 Furtună.

Sala-i ca aerul scăldat în soare,
Muiat de-a florilor suflet răcoare.
În ea frumoasele ființe albe
Par gînduri palide din visuri dalbe.
De-umărul junilor se razim, zboară,
De raze umede ochii-s izvoare,

Ca-n vînt se leagănă zvelte poze
Prin păr ce flutură cununi de roze...
Și beți de muzică plutesc ca vîntul,
Jocul e repede, încet e cîntul
Și pe cînd sufletul stă de beție
Plutesc ființele... o vijelie...
Pînă ce aria dispare, trece...
O rază timidă în ziua rece.
Apoi perechile stînd risipite
S-adun în grupele orînduite
Și din amestecul de vise dalbe,
Din trecătoarele ființe albe,
Iese ca aria dintre suspine
Regina albelor nopții regine,
Sau cum din zilele poetic june
A idealului iese minune.
Păru-i ca aurul fața-ncadreață,
Cunună-n undele-i se furișează,
Se-ndoaie talia-i în albă haină
Parcă-i o timidă a nopții taină.
Pe-o liră gingașă și argintie
Mînuța-i coardele le-ncurcă vie,
Prin blinde notele lirei de-amor
Glasul ei tremură dulce ușor :

Prin boltă ferestei înguste
Mă uit într-al văilor rai,
Cum codrii în cale-i supune
Furtuna, copila de crai.

Prin păru-i de aur, coroană
Cu colțuri în fulger și jar,
Ea' apele-n cale-i aplană
Și-ndoaie bătrînul stejar.

Prin poarta îngustă din murii
Grădinei, cetății-mi din stînci,
Cobor în adîncul pădurii
Unde-izvoarele murmur adînci.

Prin nourii rupți trece luna
Și-n sufletu-mi dor a pătruns,
Și părul mi-l îmflă furtuna
Și ochii-mi se-neacă de plîns.

Doresc doar ca în fundul mării
Să mă ia cu sine-n sarai,
În nalte albastrele sale,
Furtuna, copila de crai.

Doresc ca să intru cu luna
În dome de nouri, ce pier —
Doresc cu popoare de stele
Să merg drumul mare din cer.

Ce caut eu nu vă știu spune,
Eu singură nu știu ce vreau,
Atît e de tainic ascunsă
Dorința în sufletul meu.

Mi-e ciudă pe frunza cuminte,
Pe vorbărețe valuri de rîu,
Ele-mi spun ce dorește-al meu suflet,
Ce singură eu nu știu.

Și flori și crengi și stele
În ciuda mea taine îmi spun —
Ah ! cum le-aș șmulge pe toate
Să fac din ele cununi.

În codru o creangă se-ndoaie,
O poartă prin frunze, și-n prag
Un chip cu ochi mari se ivește —
Ah ! cum mi-ar putea fi de drag.

Un murmur feeric desmiardă voios
A salei tăcere senină.
Din bolta ferestei arcată pompos
S-aude vibrînd mandolină

Și-un ecò ușor
Petrece cu-amor,
Cu dulcea vibrare de strune,
Ce spune.

Și toată viața lui, tot ce-a cules
Din unde, din munte, din vale,
Tot sufletu-i june, tot scumpu-i eres
Alunecă-n cîntecu-i moale

Ș-al coardelor grai,
Frumos ca din rai,
Amestecă-n vorbe de miere
Durere :

Sara pe deal buciumul sună cu jale,
Turmele-l urc — stele li scapără-n cale,
Apele pling clar izvorînd în fîntine —
Sub un salcîm, dragă, m-aștepți tu pe mine.

Luna pe cer trece-așa sfîntă și clară,
Ochii tăi mari caută-n frunza cea rară,
Umezi se nasc stele pe bolta senină —
Pieptul de dor, fruntea de gînduri ți-e plină.

Nourii curg, raze-a lor șiruri despică,
Streșine vechi, casele-n lună ridică,
Scîrțîie-n vînt cumpăna de la fîntină,
Valea-i în fum, fluiere murmură-n stîină.

Și osteniți oameni cu coasa-n spinare
Vin de la cîmp, toaca răsună mai tare —
Clopotul vechi împle cu glasul lui sara,
Sufletul meu arde d-iubire ca para.

Ah ! în curînd valea și satu-amuțește,
Ah ! în curînd pasu-mi spre tine-mi grăbește,
Lîngă salcîm sta-vom noi noaptea întregă,
Ore întregi spune-ți-oi cum îmi ești dragă !

Te-i rezima, dulce copil, de-al meu umăr —
Și fir cu fir păru-ți am să-l număr,
Ap-am să beau din a ta gură frumsețe,
Dulci sărutări din ai tăi ochi de blindețe.

Îmbrățișați noi vom ședea la tulpină,
Fruntea-mi în foc pe-ai tăi sîni se înclină,
Ce-alături cresc dulci și rotunzi ca și rodii —
Stelele-n cer mișcă-auritele zodii.

Ne-om rezima capetele-unul de altul
Și surîzînd vom adormi sub înaltul,
Vechiul salcîm — astfel de noapte bogată
Cine pe ea n-ar da viața lui toată ?

Pe virful de munte, în codri-mbrăcat,
De nouri grămezi se adună
Și unul pe altul, măiestru urcat,
Ei par o cetate în lună.

 Și bolțile-n muri
 Și stîlpîi sunt suri,
Lumina prin arc de fereastă
 E-albastră.

În halele-albastre — 'nstelatele bolți —
Te uiți prin coloane de nouri
Și luna ieșind dintr-a stîncilor colți
Le împle cu mii de tablouri.

 Lumina-i de-argint
 În nouri s-a frînt
Și se-ncheagă prin naltele dome
 Fantome.

În hainele albe de neguri de-argint
Și creții de roze purpure,
Și părul pe frunte cu stele e prins,
Ca îngerii albe și pure —
 Prin gene de nor,
 Ca visuri strecor,
Ducînd înstelata lor viață
 Prin ceață.

Un șuier în noapte, prin codri, un vînt,
Un freamăt — și totul dispare...
Și nori se-ncrețesc risipiți și s-avînt.
În lună stau stîncile rare —
 Iar junele-iubit
 E-un brad putrezit
Pe trunchi de granit, pe ruine
 Bătrîne.

ODIN ȘI POETUL

Ei cer să cînt... durerea mea adîncă
S-o lustruiesc în rime și-n cadențe
Dulci ca lumina lunii primăvara
Într-o grădină din Italia.
Să fac cu poezia mea cea dulce
Damele să suspine, ce frumoase
Pot fi pentru oricine. Pentru mine
Nu. Și junii nătingi cu țigarete-n gură,
Frizați, cu sticla-n ochi, cu cioc sub dinți,
Să reciteze versuri de-ale mele
Spre-a coperi cu expresia adîncă
Unei simțiri adevărate — niște mofturi.

Mai bine-aş smulge sufletul din mine,
 Aş storce cu o mînă crudă, rece
 Tot focul sînt din el, ca în scînteie
 Să se risipe, pîn' se va-njosi
 Să animeze pe deşerţi şi răi.
 O, şi de-aţi plînge chiar, dacă durerea
 Adevărată şi neprefăcută
 V-ar topi ochii şi a mea cîntare
 V-ar arde sufletul din voi... Atuncea
 E şi mai rău — şi-atunci şi mai puţin
 Va gîndi cineva pe un moment
 L-acel nefericit ce le-a avut.
 Voi le citiţi, ca să puteţi a plînge
 — Căci prin izvor de lacrimi mor dureri —
 Voi ştiţi c-o mînă — oricare-ar fi — v-atinge
 Fruntea cea plină de sudori, şi dulce
 Va răcori bolnava fierbinţeală
 Şi stavilă la lacrimi va pune
 C-o sărutare... La mine,
 Ce singur stau cu fruntea-ntunecată
 Ce nu pot plînge pentru că durerea
 Ochii-mi a stors şi sufletul meu aspru
 L-a împietrit... la mine
 Nimeni nu va gîndi, nici a gîndit.
 La ce ? Au nu ştiu ei cu toţii
 Că dacă vor seca a mea durere
 Cu mîngîieri — atuncea şi izvorul
 De cînturi va seca.. Nebuni ! vă iert...
 O, mare, mare îngheţată, cum nu sunt
 De tine-aproape să mă-nec în tine !
 Tu mi-ai deschide-a tale porţi albastre,
 Ai răcori durerea-mi înfocată
 Cu iarna ta eternă. Mă-ai deschide
 A tale-albastre hale şi măreţe ;
 Pe scări de valuri coborînd în ele,
 Aş saluta cu aspra mea cîntare

Pe zii vechi și mîndri ai Valhalei.
 — Bine-ai venit, tînăr cu ochi din ceriuri,
 Rizind Odin și ridicîndu-și cupa
 M-ar saluta. — Și haina ceea lungă
 Și albă creții ar arunca de neaună
 Și părul lung mi s-ar îmfla de vînt.
 — Un scaun pentru bard — și-n scaunul nalt
 De piatră, cu sprijoanele lui nalte,
 Eu m-aș simți că-s uriaș.
 Și zii mîngiînd lungele barbe,
 Nălțînd privirea-n bolțile antice
 Spre a-și reaminti dulci suveniri,
 M-ar asculta spunîndu-le de lumea
 Cea de pitici, ce viermuiește astăzi
 Pe țărîna ce-au locuit-o ei.
 — Lasă-i pustiei, cine-ar fi crezut
 C-atît de mizerabilă a deveni
 Semînța cea din zei născută.
 Dar un bătrîn ce sta-ntr-un colț de masă
 Ridică cupa lui cu mied : — Ascultă,
 Nu mi-i ști spune ce mai face țara
 Ce Dacia se numea — regatul meu ?
 Mai stă-nrădăcinată-n munți de piatră,
 Cu murii de granit, cu turnuri gote,
 Cetatea-mi. veche Sarmisegetuza ?
 — Nicicum, o, Decebal. O văd
 Pentru întîia dată acum înălțată
 Prin părul tău ca o coroană mîndră,
 Lucrată-n pietre scumpe ca-n granit.
 — Dară urmașii acelor romani ?
 — Ce să vorbesc de ei ? Toți oamenii
 Pigmei sunt azi pe vechiul glob... dar ei
 Între pigmeii toți sunt cei mai mici —
 Mai slabi, mai fără suflet, mai mișei.
 Romani sau daci, daci sau romani, nimic
 N-aduce aminte de-a voastră mărire.

Orice popor, oricît de prăpădit
O piatră va găsi, sau o bucată
De fier ori de aramă, ca să sape
Cu ea urmele-adînci ce le-ai lăsat —
Voi oameni mari, ce stați acum cu zeii
Și ospătați cu ei — în colbul negru
Uitat ș-ușor al vechiului pămînt.
Dar ei... De-ar merge-n sud și nord — nimica.
Sunt ca o laie de nomazi și de lăieți
Ce stau deocamdată numai pre pămîntul
Ce l-au cuprins, spre a fi alungați
De alt popor mai tare, iubitor
De cele ce-au trecut, ce-s rădăcina
Și gloria celor ce sunt.
— Ah ! ce-am dorit în ora morții mele,
Roma să guste pîn-în fund păharul
Mizeriei și-a decăderii, într-atît
Încît să se desprețuiască ei pe sine —
Asta s-a împlinit... Romanii vechi și mîndri,
Învîgătorii lumii, au devenit
Romunculi... Dar cu ce s-ocupă ei ?
Or fi crescînd căței, or fi-nvățînd
Să strige ca cucoșii... un popor
Ce se desprețuiește pe el însuși trebui
S-ajungă la d-acestea.
— Nu, vorbesc franțuzește și fac politică.
— E tot atîta.

— De unde vii ? întreabă Odin blind.
— Am răsărit din fundul Mărei Negre,
Ca un luceafăr am trecut prin lume,
În ceruri am privit și pe pămînt
Și-am coborît la tine, mîndre zeu,
Și la consortii tăi cei plini de glorie.
De cîntec este sufletul meu plin.

De vrei s-auzi al iernii glas vuind
Și lunecînd prin strunele-mi de fier,
De vrei s-auzi cum viscolește-n arfa-mi
Un cînt bătrîn și răscolind din fundu-i
Sunete-adînci și nemaiauzite,
Ordonă numai — sau de vrei ca fluviul
De foc al gîndurilor mele mari
Să curgă-n volbură de aur pe picioare
De stînci bătrîne, într-o limbă aspră
Și veche — însă clară și înaltă
Ca bolțile cerului tău, o, Odin,
Spune-mi atunci, să-nstrun ale ei coarde
Ca să-mi ciștig cununa mea de laur.
Poate-ar fi vrut ei să mi-o deie... Dară
De la pitici eu nu primesc nimica.
— Sărman copil — zice bătrînul zeu —
De ce răscolești tu toată durerea
Ce sufletul tău tînăr a cuprins ?
Nu crede că-n furtună, în durere,
În arderea unei păduri bătrîne,
În arderea și-amestecul hidos
Al gîndurilor unui neferice
E frumusețea. Nu — în seninul,
În liniștea adîncă sufletească,
Acolo vei găsi adevărata,
Unica frumusețe...

(Fruntea-i naltă,

De neauă coperită, și coroana-i
De stele-albastre strălucea în hală,
Și vorba lui blîndă era duioasă.)
...Din cupa mea de aur bea auroră
S-între seninul blîndeii diminețe
În pieptul tău. Și ți-oi deschide-atunci
Portalele nalte de la hale
Cu lungi coloane de zăpadă, cu-arcuri
De neaua albă, ca argint din Ophir,

Cu bolți mai nalte decît însuși cerul.
Acolo printr-acele lungi coloane
Suspendă lampe mari ca niște albe lune
Ce împlu lumea raiurilor mele
Cu o lumină dulce, albă, caldă.
Stîlpîi sclipesc, bolțile-s strălucite,
Cărările-s de pulbere mai albă
Ca-argintul cel viu. — Un aer
Blind argintiu îți va înfla tot părul,
Vei răsufla miroase dulci de crin,
Talarul tău va lumina în noapte —
Prin hale vei zări blindele-mi zîne,
Și-atunci să cînți. Vei ști ce e frumos.
O vorbă zice — murii cei albaștri
Ai mării, desfăcuți, în două,-mi lasă
Privirea într-un labirint de neauă :
Coloane nalte, bolți arcate splendid,
Pe ele lune lin ardeau... și-n umbra
Cea clar-obscură-a stîlpilor de neauă
Văzut-am o copilă dulce-înaltă,
Subțire ca-ntruparea unui crin.
Frumosu-i păr de aur desfăcut
Cădea pîn' la călcîie, haina-i albă
Udă părea de moale — strălucită
Cuprindea membrii ei dulci și zvelți,
Mîinile-i mici, ca doi crini albi, încearcă
În van a împleti părul de aur,
Gura-i o roză surizînd deschisă,
Ochii-i albaștri luminau ca stele,
Iar pe-a ei umeri albi abia se ține
Haina cea lungă și bogată. — Vino,
Odin îi zice, blind copil al mării.
Un bard sătul de-a lumii lungi mizerii
S-au coborît în noaptea noastră clară —
Să cînte roagă-l. Ca o umbră
Strălucind argintiu în clară noapte

S-apropie... — O, nu te teme,-mi zice,
Tu, ce nu temi furtuna și durerea,
De ce să tremuri la a mea privire ?
Lin tremură glasul ei blind în noapte.
— O, zină, nu de frică, de plăcere
Tremură-n mine sufletul meu bolnav.
Să cînt ? Dar oare la a ta privire
Nu amuțește cîntul de-admirare —
Nu ești un cîntec însăși — cel mai dulce,
Cel mai frumos, ce a fugit vodată
Din arfa unui bard ? O, fecioară,
Vin' lîngă mine, să mă uit în ochii-ți,
Să uit de lume, ah ! să pot uita
Fierea cu care ei m-au adăpat
În lume. Cine-ar fi știut
Că-n fundul mării tu trăiești, copilă,
Ca un mîrgăritar, topit din visul
Mării întregi,
Și nu te temi că aurul din plete-ți
Se va topi în stele — și că păru-ți
Amestecat cu ele-ar străluci
În noaptea-albastră a acestei lumi ;
Și nu te temi că glasul tău
Va-ndulci vecinicia cea amară
A mării ! — Măgulitor, ea zice,
Ș-o roză ea lăsă pe a mea gură,
Cu tînăr miros — roza gurei sale.
— Frumoasă ești, ca să găsesc cuvinte
Spre-a îndulci ochii tăi mari albaștri,
Sufletul tău cel blind, nevinovat,
Aș sfărma soarele în țandări de-aur,
L-aș presăra-n cărarea ca de neaună :
O închinare l-a tale picioare
Mici, dulci și albe. O, Odin,
Pune-i un sceptru-n mînă, sceptru-l mării,
Pe fruntea ei coroană pune, mare,

De diamante, umede, topite
În strălucirea lor cea înlocată,
Căci ea-i regina frumuseții — a lumii.
Ea capu-și rezemă de ai mei umeri
Și glasul ei îmi șopti în ureche :
— Voi îndulci tot chinul, tot amarul
Cu care-n lume ei te-au adăpat —
Căci te iubesc, sărmanul meu copil.

Și Odin își deschise ochii albaștri
Și mari, rizînd cu ei — iar zeii
Lin șoșoteau între ei bătrînește
Și surîzînd își aduceau aminte
De-a tinereții zile dulci a lor, ascunse
În negura secolilor trecuți.

MEMENTO MORI

(Panorama deșertăciunilor)

Turma visurilor mele eu le pasc ca oi de aur,
Cînd a nopții întunerec — înstelatul rege maur —
Lasă norii lui molateci înfoiați în pat ceresc,
Iară luna argintie, ca un palid dulce soare,
Vrăji aduce peste lume printr-a stelelor ninsoare,
Cînd în straturi luminoase basmele copile cresc.

Mergi, tu, luntre-a vieții mele, pe-a visării lucii valuri,
Pînă unde-n ape sfinte se ridică mîndre maluri,
Cu dumbrăvi de laur verde și cu lunci de chiparos,
Unde-n ramurile negre o cîntare-n veci suspină,
Unde sfinții se preîmblă în lungi haine de lumină,
Unde-i moartea cu-aripi negre și cu chipul ei frumos.

Una-i lumea-nchipuirii cu-a ei visuri fericite,
Alta-i lumea ce aieva, unde cu sudori muncite
Te încerci a stoarce lapte din a stinței coaste seci ;
Una-i lumea-nchipuirii cu-a ei mîndre flori de aur,
Alta unde cerci viața s-o-ntocmești, precum un faur
Cearc-a da fierului aspru forma cugetării reci.

Las' să dorm... să nu știu lumea ce dureri îmi mai păstrează.
Îmbătat de-un cîntec vecinic, îndrăgit de-o sfîntă rază,
Eu să văd numai dulceață unde alții văd necaz,
Căci ș-așa ar fi degeaba ca să văd cu ochiul bine ;
De văd răul sau de nu-l văd, el pe lume tot rămîne
Și nimic nu-mi folosește de-oi cerca să rămîn treaz.

N-au mai spus și alții lumii de-a ei rele să se lase ?
Cine-a vrut s-asculte vorba ? Cine-aude ? Cui îi pasă ?
Toate au trecut pe lume, numai răul a rămas.
O, acele uriașe, însă mute piramide
Cari stau ca veacuri negre în pustiuri împietrite
Cîte-au mai văzut și ele — ce-ar vorbi de-ar avea glas !

Cînd posomoritul basmu — vechea secolilor strajă —
Îmi deschide cu chei de-aur și cu-a vorbelor lui vrajă
Poarta naltă de la templul unde secolii se torc —
Eu sub arcurile negre, cu stilpi nalți suiți în stele,
Ascultînd cu adîncime glasul gîndurilor mele,
Uriașă roat-a vremii înapoi eu o întorc

Și privesc... Codrii de secolii, oceane de popoare
Se întorc cu repejune ca gîndirile ce zboară

Și icoanele-s în luptă — eu privesc și tot privesc
La vo piatră ce însemnă a istoriei hotară,
Unde lumea în căi nouă, după nou cîntar măsoară —
Acolo imi place roata cîte-o clipă s-o opresc !

*

Colo stău sălbateci negri cu topoarele de piatră.
În pustiu aleargă vecinic, fără casă, fără vatră,
Cap de lup e-a lor căciulă, pe-a lor umeri, piei de urs ;
Colo-nchină idolatrul nențelesul foc de lemne,
Colo magul lui îi scrie pe o piatră strîmbe semne
Să nu poat-a le-nțelege lungul secolilor curs.

Babilon, cetate mîndră cît o țară, o cetate
Cu muri lungi cît patru zile, cu o mare de palate
Și pe ziduri uriașe mari grădini suite-n nori ;
Cînd poporul geme-n piețe l-a grădinei lungă poală
Cum o mare se frămîntă, pe cînd vînturi o răscoală,
Cugeta Semiramide prin dumbrăvile răcori.

Acel rege — o lume-n mîna-i — schimbătoarea lui gîndire
La o lume dă viață, la un secol fericire —
Din portalele-i de aur ca un soare răsărea,
Dar puternica lui ură era secol de urgie ;
Ce-i lipsea lui oare-n lume chiar ca Dumnezeu să fie ?
Ar fi fost Dumnezeu însuși, dacă — dacă nu murea.

Asia-n plăceri molateci e-mbătată, somnoroasă.
Bolțile-s ținute-n aer de colonne luminoase
Și la mese-n veci întinse e culcat Sardanapal ;
Și sub degete măiestre arfele cugetă mite,
După plac și-mpart mesenii a cîntării flori uimite,
Vinuri dulci, mirositoare și femeii cu chipul pal.

Azi ? Vei rătăci degeaba în cîmpia nisipoasă :
Numai aerul se-ncheagă în tablouri mincinoase,
Numai munții, garzi de piatră stau și azi în a lor post ;
Ca o umbră asiatică prin pustiu calu-și alungă,
De-l întrebi : unde-i Ninive ? el ridică mina-i lungă,
— Unde este ? nu știu, zice, mai nu știu nici unde-a fost.

★

Nilul mișcă valuri blonde pe cîmpii cuprinși de maur —
Peste el cerul d-Egipt, disfăcut în foc și aur,
Pe-a lui maluri gălbui, șese, stuful crește din adînc ;
Flori, giuvaeruri în aer, sclipesc tainice în soare,
Unele-albe, nalte, fragezi, ca argintul de ninsoare,
Alte roșii ca jărat, alte-albastre, ochi ce plîng.

Și prin tufele de mături, ce cresc verzi, adînce, dese,
Păsări, îmblînzite-n cuiburi, distind penele alese,
Cîrînd cu ciocu-n soare, gugiulindu-se cu-amor ;
Încet în vecinici visuri, răsărit din sfînte-izvoară,
Nilul mișc-a lui legendă, și oglinda-i galben-clară
Cătră marea liniștită, ce îneacă a lui dor.

De-a lui maluri sunt unite cîmpii verzi și țări ferice —
Memphis, colo,-n depărtare, cu zidurile-i antice,
Mur pe mur, stîncă pe stîncă — o cetate de giganți —
Sunt gîndiri arhitectonice de-o grozavă măreție,
Au zidit munte pe munte în antica lui trufie,
Le-a-mbrăcat cu-argint ca-n soare să lucească într-un lanț

Și să pară răsărită din visările pustiei,
Din nisipuri argintoase în mișcarea vijeliei,

Ca un vis al mării sfinte, reflectat de cerul cald
Ș-aruncat în depărtare... Colo se ridic trufășe
Și eterne ca și moartea piramidele-uriae,
Racle ce încap în ele fantazia unui Scald.

Se-nșerează. Nilul doarme și ies stelele din strungă,
Luna-n mare își aruncă chipul și prin flori le-alungă —
Cine-a deschis piramida și-năuntru a intrat ?
Este regele. În haina de-aur roș și pietre scumpe,
El intră să vad-acolo tot trecutul. — I se rumpe
A lui suflet când privește peste-al vremurilor vad.

În zădar guverună regii lumea cu înțelepciune —
Se-nmulțesc semnele rele, se-mputin faptele bune —
În zădar caut-al vieții înțeles nedeșlegat.
Iese-n noapte și-a lui umbră lung-întins se desfășoară
Pe-ale Nilului mari valuri. — Astfel pe-unde de popoară
Umbră gândurilor regii se aruncă-ntunecat.

Ale piramidei visuri, ale Nilului reci unde,
Ale trestiilor sunet, ce sub luna ce pătrunde
Par a fi snopuri giganteci de lungi sulite de-argint —
Toate-a apei ș-a pustiei și a nopții măreție
Se unesc să-mbrace mîndru vechea-acea împărăție,
Să învie în deșerturi șir de visuri ce te mint.

Rîul sînt ni povestește cu-ale undelor lui gure
De-a izvorului său taină, despre vremi apuse, sure ;
Sufletul se-mbată-n visuri, cari-alunecă în zbor,
Palmii risipiți în crînguri, auriți de-a lunei raze,
Naltă zveltele lor trunchiuri. — Noaptea-i clară,
luminoasă,
Undele visează spume, cerurile-nșiră nori.

Și în templele mărețe — colonade-n marmuri albe —
Noaptea zeii se preîmblă în vestmintele lor albe
Ș-ale preoților cîntec sună-n arfe de argint —
Și la vîntul din pustie, la răcoarea nopții brună,
Piramidele, din creștet, aiurînd și jalnic sună;
Și sălbatic se plîng regii în giganticul mormînt.

În zidirea cea antică sus în frunte-i turnul maur.
Magul privea pe gînduri în oglinda lui de aur,
Unde-a cerului mii stele ca-ntr-un centru se adun.
El în mic privește-acolo căile lor tănuite
Și c-un ac el zugrăvește cărărușile găsate —
A aflat simburul lumii, tot ce-i drept, frumos și bun.

Și se poate ca spre răul unei ginți efeminate,
Regilor pătați de crime, preoțimei desfrîinate,
Magul, gard al răzbunării, a citit semnul întors.
Ș-atunci vîntul ridicat-a tot nisipul din pustiiuri,
Astupînd cu dinsu-orașe, ca gigantice sicriuri
Unei ginți, ce fără viață-ngreua pămîntul stors.

Uraganu-acum aleargă pîn' ce caii lui îi crapă —
Și în Nil numai pustiul nisipișul și-l adapă,
Așternîndu-l peste cîmpii cei odată înfloriți;
Memphis, Theba, țara-ntreagă coperită-i de ruine,
Prin pustiu străbat sălbatec mari familii beduine,
Sorind viața lor de basme prin cîmpie nisipiți.

Dar și-acum, turburînd stele pe-ale Nilului lungi unde,
Noaptea, flamingo cel roșu, apa-ncet-încet pătrunde
Și-acum luna arginteste tot Egiptul antic;
Ș-atunci sufletul visează toată-istoria străveche,

Glasuri din trecut străbate l-a prezentului ureche —
Din a valurilor sfadă prorociri se aridic.

Și-atunci Memphis se ridică, argintos gînd al pustiei.
Închegare măiestrită din suflarea vijeliei —
Beduini ce stau în lună, o minune o privesc,
Povestindu-și basme mîndre mestecate numa-n stele
Despre-orașul care iese din pustiile de jele.
Din pămînt și de sub mare, s-aud sunete ce cresc.

Marea-n fund clopote are, care sună-n orice noapte,
Nilu-n fund grădine are, pomi cu mere d-aur coapte —
Sub nisipul din pustie cufundat e un popor,
Ce cu-orașele-i deodată se trezește și se duce
Sus, în curțile din Memphis, unde-n săli luminează luce. —
Ei petrec în vin și-n chiot orice noapte pîn-în zori.

★

Vezi Iordanul care udă cîmpii verzii Palestine :
Dintre vii cu struguri de-aur se ridică mîndre coline,
Pe Sion, templu Iehovei, o minune îl privim ;
Codri de maslin s-amestecă printre lunci de dafin verde,
Chidron scaldă-n unda-i clară ierburi mari — și-apoi se
pierde

În cetatea ce-n văi doarme — miticul Ierusalim.

Și în Libanon văzut-am rătăcite căprioare
Și pe lanuri secerate am văzut mîndre fecioare,
Purtînd pe-umerele albe auritul snop de grîu ;
Alte vrînd să treacă apa cu picioarele lor goale
Ridicăruș rușinoase și zîmbind albele poale,
Turburînd cu pulpe netezi fața limpedelui rîu.

Am văzut regii Iudeei în biserica măreață,
Unde marmura în arcuri se ridică îndrăzneță
Și columnele înalte cătră cer pare c-arat ;
Văzui pe David în lacrimi rupînd haina lui bogată,
Zdrobind arfa-i sunătoare de o marmură curată,
Genunchind să-i ierte Domnul osînditul lui păcat.

Solomon, poetul-rege, tocmind glasul unei lire
Și făcînd-o să răsune o psalmodică gîndire,
Moaie-n sufletele sfinte degetele-i de profet ;
El cînta pe împăratul în hlamidă de lumină,
Soarele stetea pe ceruri auzind cîntarea-i lină,
Lumea asculta uimită glasul-i dulce și încet.

Dar ieșind din templul sacru lasă gîndul lui să cadă,
Căci amorul îl așteaptă cu-a lui umeri de zăpadă,
Raze moi în ochii negri — el dă lirei alt acord :
Căci femeile-l așteaptă cu șireata lor zimbire,
Brune unele ca gînduri din poveștile asire,
Alte blonde cu păr de-aur — vise tainice de Nord.

Dar venit-a judecata, și de sălcii plîngătoare
Cîntărețul își anină arfa lui tremurătoare ;
În zădar rugați peirea — muri se năruie și cad !
Cad și scări, ș-aurite arcuri, grinzi de cedru, porți
de-aramă,
Soarele privește galben peste-a morții lungă dramă
Și s-ascunde în norii roșii, de spectacol speriat.

Și popor și regi și preoți îngropați-s sub ruine.
Pe Sion templul se sparge — nici un arc nu se mai ține,

Azi grămezi mai sunt de piatră din cetatea cea de ieri.
Cedri cad din vîrf de munte și Livanul pustiește,
Jidovimea risipită printre secolii rătăcește —
În pustiu se-nalță-n soare desfrunziții palmieri...

*

O, lăsați să moi în ape oceanici a mea liră !
Să-mbrac sunetele-i dalbe cu a undelor zimbire,
Cu-ale stelelor icoane, cu a cerului azur ;
Să înalț munții Greciei, scînteind muiiați de soare,
Cu dumbrave prăvălite peste coaste rizătoare
Și cu stînci încremenite printre nouri de purpur.

Peste văile adînce repezite-n regioane
Nourate, stau ținute templele multicolore,
Parcă munții-n braț de piatră le ridică și le-arat
Zeilor din ceriuri. Vulturi peste văi înegurate,
Grei atîrnă cu întinse aripi și priviri țintate
Supra lumii ce sub dinșii stă adînc, împrăștiat.

Astfel Grecia se naște din întunecata mare,
Poartă-n ceruri a ei temple ș-a ei sarcini de ninsoare,
Cer frumos, adînc-albastru, străveziu, nemărginit ;
Din colanele de dealuri se întind văile pline
De dumbrave, de izvoare și de riuri cristaline,
Cari lunec zdrumicate pe-a lor bulgări de granit.

Și din turmele de stînce, risipite cu splendoare
Pe-ntinsori de codri negri rupți de riuri sclipitoare,
Vezi oraș cu dome albe strălucind în verde crîng.
Marea lin cutremurîndu-și fața, scutur-a ei spume,
Repezind pe-alunecuşul undelor de raze-o lume,
Jos la poarta urbei mîndre a ei sunete se frîng.

Mai albastră decît cerul purtînd soarele pe faţă,
Ea reflectă-n lumea-i clară toată Grecia măreaţă.
Citeodată se-ncreţeşte şi-şi întunec-al ei vis —
Nimfe albe ca zăpada scutur ap-albastră, caldă,
Se improaşcă-n joacă dulce, mlădiindu-se se scaldă,
Scuturîndu-şi părul negru, înecîndu-se de rîs.

Şi pe valuri luminoase oceanul lin le saltă,
Orice undă linguşeşte arătarea lor cea naltă,
Pe nisipul cald le-aruncă marea-n jocu-i luminos ;
Oceănicele corpuri, ca statuie de ninsoare,
Strălucesc în părul negru, ce şi-l uscă ele-n soare
Pe-a lor perini nisipoase lenevite lănguros.

Apoi fug să-mpopuleze verdea noapte dumbrăvană,
Şi vorbind mărgăritare culeg flori în a lor goană.
Dintr-o tuf-iveşte Satyr capu-i chel, barba-i de ţap,
Lungi urechi şi gura-i strîmbă, cîrnu-i nas. — De sus îşi
stoarce

Lacom poamă neagră-n gură — pituliş prin
tufe-o-ntoarce,
Se strîmbă de rîs şi-n fugă se dă vesel peste cap.

Albe trec în bolta neagră prin a trestiei verdeată.
De o cracă pe-ape-ntinsă una-şi spînzur-a ei braţe,
Mişcă-n aer peste unde fructul mării de omăt ;
Altele pe spate-ntinse cu o mină-noată numa,
Cu cealaltă rupînd nuferi, plini de-o luminoasă spumă,
Pun în păr şi ca-necate liniştit plutesc şi-ncet.

Crengel lin îndoiaie Eros — schimă face, ce văzînd-o
Ele-urmează în tăcere abia apa sfîşiind-o...

Într-o tufă, sub un brustur doarme Satyr beat de must...
Chicotind, a lui ureche cu flori roșii o-ncoroană.
Lunca rîde de răsună verdea noapte dumberăvană —
Ele pier prin bolți de frunze, pe-un drum verde și îngust...!

Înserează și apune soare-n văi de mite.
Cu un roș fir de jeratic culmi de munte sunt tivite;
Lunga lor fulgerătură în senin a-ncremenit.
Marea acruului caldă, stelele ce-ntîrzii line,
Limba rîurilor blindă, ale codrilor suspine,
Glasul lumii, glasul mării se-mpreună-n infinit.

Codrii aiurează negri sub a stelelor povară.
Rîuri calde ca și sara apa-n arcuiri o coboară,
Prăvălind-o purpurie peste scările de stînci;
În albastru-adînc, în marea cerului cea liniștită,
Răpăd munții cu tărie fruntea lor încremenită
Și în valuri verzi de grîne împlă văile adînci.

Printre cremenea crăpată, din bazaltul rupt de ploaie,
Ridica copaci monastici trunchii ce de vînt se-ndoaie,
Scoțînd veche rădăcină din pietrișul sfărîmat;
Un vultur s-agață mîndru de un pisc cu fruntea ninsă,
Nouri lunecă pe ceruri flota lor de vînt împinsă
Și răsună-n noaptea lumii cîntul mării blind și mat.

Și atuncea peste ape fața sfînt-a lunii pline
Își ridică discul splendid în imperiul de lumine,
Mării mîndre poleindu-i pînzăriile-i de-azur.
Ea adoarme-ale ei spume, ca mărgăritarul, sure,
Nisipișul strălucește, rîuri scapără-n pădure —
În oraș, lumini ca stele presărate-n mii de muri.

Și-n poiana ce ridică nalții trunchi cu frunze rare,
Raza lunii alb pătează umbra verde din cărare,
Filomela împle codrii cu suspine de-amoroși.
Joe preschimbât în tinăr, cu imobili ochi sub gene,
Pindea umbra mlădioasă unei fete pămîntene —
Ei se văd, ca să se mire, cum de sunt așa frumoși.

A fi rîu e-o fericire, căci în nopțile-argintie
Cite grații tănuite se descopăr, i se-mbie
Și ascultă cu iubire tot ce valurile-i mint.
Lui i se descopăr nimfe de-o marmòree zăpadă,
Ce în apa lui cea clară cursului se lasă pradă,
Duse de obraznici unde cu glăscioare de argint !

Și cumînți frunzele toate își comunică misteruri.
Surîzînd, clipînd ascultă ochii de-aur de pe ceruri,
Crengere rele imitează pîn' și zgomotul de guri
A cărărilor pierdute de pe valea cu izvoare.
De s-ar ști... cîte mini albe rupe-ar flori mirositoare,
Cîte buze ar închide gîndul sîntelor păduri !

Cine are-urechi s-audă ce murmur gurile rele
Și vorbărețele valuri și prorocitoare stele
De-ale grațiilor amoruri, de-ale nimfelor iubit ;
Cine-ascultă și nu-nstrună arfa-i de cîntări bogată,
Căci comori de taine-ascunde orice rîu... Lunca ingrătă
De-ar șopti, viața-i toată n-ar sfîrși de povestit.

: : . : . : : : : : : : : : :

Dar în camera îngustă lîngă lampa cea cu oliu
Palid stă cugetătorul, căci gîndirea-i e în doliu :

În zădar el grămădește lumea într-un singur semn ;
Acel semn ce îl propagă el în taină nu îl crede,
Adîncit vorbește noaptea cu-a lui umbră din părete —
Umbra-și rîde, noaptea tace, mută-i masa cea de lemn.

Orbul sculptor în chilie pipăie marmura clară.
Dalta-i tremură... înmoaie cu gîndirea-i temerară
Piatra rece. Neted iese de sub mînă-i un întreg,
Ce la lume își arată palida-i, eterna-i fire,
Stabilă-n a ei mișcare, mută-n cruda ei simțire —
O durere-ncremenită printre secolii ce trec.

Iar pe piatra prăvălită, lînga marea-ntunecată
Stă Orfeu — cotul în razim pe-a lui arfă sfărîmată...
Ochiu-ntunecos și-ntoarce și-l aruncă aiurînd
Cînd la stelele eterne, cînd la jocul blind al mării.
Glasu-i, ce-nviase stîncă, stîns de-aripea disperarei,
Asculta cum vîntu-nșală și cum undele îl mint.

De-ar fi aruncat în chaos arfa-i de cîntări înflată,
Toată lumea după dînsa, de-al ei sunet atîrnată,
Ar fi curs în văi eterne, lin și-ncet ar fi căzut...
Caravane de sori regii, cîrduri lungi de blonde lune
Și popoarele de stele, universu-n rugăciune,
În migrație eternă de demult s-ar fi pierdut.

Și în urmă-le-o vecie din nălțimi abia-văzute
Și din sure văi de chaos colonii de lumi pierdute
Ar fi izvorît în riuri într-un spaț despopulat ;
Dar și ele-atrase tainic ca de-o magică durere
Cu-a lor roiuri luminoase dup-o lume în cădere
S-ar fi dus. Nimic în urmă — nici un atom luminat.

Dar el o zvîrli în mare... Și d-eter-na-i murmuire
O urmă ademenită toat-a Greciei gîndire,
Împlînd halele oceanici cu cîntările-i de-amar.
De-atunci marea-nfiorată de sublima ei durere,
În imagini de talazuri, cînt-a Greciei cădere
Și cu-albastrele ei brațe țarmii-i mîngîie-n zădar...

Dar mai știi ? N-auzim noaptea armonia din pleiade ?
Știm de nu trăim pe-o lume, ce pe nesimțite *cade* ?
Oceănele-nfinirei o cîntare-mi par c-ascult.
Nu simțim lumea pătrunsă de-o durere lungă, vană ?
Poate-urmează-a arfe'-antice suspinare-aeriană,
Poate că în văi de chaos ne-am pierdut de mult... de mult.

*

Sau ghicit-ați vre odată ce socoate-un mîndru soare
Cînd c-o rază de gîndire ține lumi ca să nu zboare,
Să nu piard-a lor cărare, să nu cadă-n infinit ?
Zvîrcolindu-se aleargă turburate și rebele
Și să frîng-ar vrea puterea ce le farmacă pre ele
Și s-alerge-ar vrea în caos de-unde turburi au ieșit.

Vecinicia cea bătrînă, ea la lumi privea uimită.
Mii de ani cugetă-n mite la enigma încîlcită
Care spațiul i-o prezintă cu-a lui lumi și cu-a lui legi ;
Și din secolii ce trecură ea s-apucă să adune
Toată viața și puterea, sucii tot de-nțelepciune
Și să pune să zideasc-un uriaș popor de regi.

Și atunci apare Roma în uimita omenire.
Gînduri mari ca sori-n caos e puternica-i gîndire

Și ce zice-i zis pe veacuri, e etern, nemuritor ;
Iar popoarele-și îndreaptă a lor suflete mărețe,
A lor fapte seculare, uriașele lor viețe,
După căi prescrise-odată de gândirea-ăstui popor.

Auzit-ați de-mpărații stînd pe tron cu trepte multe ?
Fruntea-ncinsă în luceferi făcea lumea să-i asculte,
Vorba lor era o rază în viața lumii-ntregi,
Țări bogate și-nflorite, mări vuinde-n adormire,
Cetăți vechi, popoare mîndre stau sub falnica-i domnire
Și cezarii-mpart pămîntul în Senatul cel de regi.

Pe sub arcuri triumfale trece mîndru-nvingătorul
Si-amețit abia aude cum vuieste surd poporul,
Cum a mării glasuri multe se repetă, gem și fug ;
Iar la carul lui de aur, cu coroane pe-a lor frunte
Si înfrinți de umilire, cu priviri stinse și crunte,
Regii țărilor învinse gem cu greu trăgînd în jug.

Roma arde și furtuna chiuind în ea se scaldă
Și frămîntă-n valuri roșii marea turbure și caldă
Si aruncă-n loc de spume nori de fum, scintei și vînt ;
Si în nunta ei grozavă turnuri negre ea aprinde
Si făcliile-uriaeșe cătră stele le întinde...
Evul arde — Roma este oceănicu-i mormînt.

Norii sunt o spuză-n ceruri și prin ei topite stele.
Si ca oceănul negru răscolit de visuri grele,
Urbea își frămîntă falnic valuri mari de fum și jar ;
Din diluviul de flăcări, lung întins ca o genune,
Vezi neatins cu arcuri de-aur un palat ca o minune
Și din frunte-i cîntă Neron... cîntul Troiei funerar.

Lingă rîuri argintoase, care mișcă-n mii de valuri
A lor glasuri înmiite, printre codri, printre dealuri,
Printre bolți săpate-n munte, lunecînd întunecos,
Acolo-s dumbrăvi de aur cu poiene constelate,
Codrii de argint ce mișcă a lor ramuri luminate
Și păduri de-aramă roșă răsunînd armonios.

Munți se naltă, văi coboară, rîuri limpezesc sub soare,
Purtînd pe-albia lor albă insule fermecătoare,
Ce par straturi uriașe cu copacii înfloriți —
Acolo Dochia are un palat din stînce sure,
A lui stîlpi-s munți de piatră, a lui streșin-o pădure,
A cărei copaci se mișcă între nouri adînciți.

Iar o vale nesfîrșită ca pustiile Saharei,
Cu de flori straturi înalte ca oăze zîmbitoare,
Cu un fluviu care poartă a lui insule pe el,
E grădina luminată a palatului în munte —
A lui scări de stînci înalte sunt crăpate și cărunte,
Iar în halele lui negre strălucind ca și oțel

Sunt păduri de flori, căci mari-s florile ca sălci pletoase,
Tufele cele de roze sunt dumbrave-ntunecoase,
Presărate ca cu lune înfoiete ce s-aprind ;
Viorelele-s ca stele vinete de dimineață,
Ale rozelor lumine împle stîncă cu roșeață,
Ale crinilor potire sunt ca urne de argint.

Printre luncile de roze și de flori mîndre dumbrave
Zbor gîndaci ca pietre scumpe, zboară fluturi ca și nave,

Zidite din nălucire, din colori și din miros,
Curcubău sunt a lor aripi și oglindă diamantină,
Ce reflectă-n ele lumea înflorită din grădină,
A lor murmur împle lumea de-un cutremur voluptos.

Intr-un loc crăpată-i bolta, cu-a ei streșin-arboreasă
Și printr-însa-n cer vezi luna trecînd albă și frumoasă,
O regină jună, blondă și cu brațe de argint,
Ce unesc încrucișate a ei mantie-nstelată
Și albastră peste pieptu-i alb, ca virgină zăpadă.
Ochii ei cei mari albaștri peste nori aruncă blînd,

Cari se-ntind albi ca zăpada și ca straturi argintoase,
Oferindu-i flori de aur și viole-ntunecoase ;
Ea din cînd în cînd privește cîte una, aruncînd
Flori de neaună peste ape ce alerg fulgerătoare,
Raze albe peste lumea văilor celor în floare,
Dungi de-argint în verzii codri, duioșie pe pămînt.

Dar un nor pe ceruri negru se înalță și se-ncheagă,
Se formează,-ncremenește și devine-o domă-ntreagă,
Plin de umbre de columne ce-l înconjură-mprejur ;
Prin columnele-i mărețe trece cîte-o rază mată,
A lui cùpolă boltită e cu-argint înconjurată,
Pe arcatele-i ferestre sunt perdele de azur.

Luna înspre ea îndreaptă pasuri luminoase,-ncete,
Diadem de topiți aștri arde-n blondele ei plete,
Încălzînd aerul serei, strălucindu-i fruntea ei ;
Ale domei scări negrite se-nsenin — ca neaua sara —
Intră-n domă. Ard columne sub lumina ei cea clară
Și-și aruncă unu-ntr-altul umbra neagră dintre ei.

Stelele în cîrduri blonde pe regină o urmează,
Aerul, în unde-albastre, pe-a lor cale scînteiază
Și rămîn întunecate nalte-a cerurilor bolți ;
Doma strălucește-n noapte ca din marmură zidită,
Prin o mreață argintoasă ca prin vis o vezi ivită,
A ei scări ajung din ceriuri a stîncimei negri colți.

Iară fluviul care taie infinit-acea grădină
Desfășoară-în largi oglinde a lui apă cristalină,
Insulele, ce le poartă, în adîncu-i nasc și pier ;
Pe oglinzile-i mărește, ale stelelor icoane
Umede se nasc în fundu-i printre ape diafane,
Cît uitîndu-te în fluviu pari a te uita în ceri.

Și cu scorburi de tămîie și cu prund de ambră de-aur
Insulele se înalță cu dumbrăvile de laur,
Zugrăvindu-se în fundul rîului celui profund,
Cît se pare că din una și aceeași rădăcină
Un rai dulce se înalță, sub a stelelor lumină,
Alt rai s-adîncește mîndru într-al fluviului fund.

Pulbere de-argint pe drumuri, pe-a lîr plaiuri verzi — o
ploaie —
Snopi de flori cireșii poartă pe-a lor ramuri ce se-ndoaie
Și de vînt scutură grele ômătul trandafiriu
A-nfloririi lor bogate, ce minat se grămădește
În troiene de ninsoare, care roză strălucește,
Pe cînd sâlcii argintoase tremur sînte peste rîu.

Aeru-i văratic, moale, stele izvorăsc pe ceruri,
Florile-izvorăsc pe plaiuri a lor viață de misteruri,

Vîntu-ngreunînd cu miros, cu lumîni aerul cald ;
Dintr-un arbore într-altul mreje lungi diamantine
Vioriu sclipesc suspine într-a lunei dulci lumine,
Rar şi diafan ţesute de painjeni de smarald.

Pe cînd greieri, ca orlogii, răguşit prin iarbă sună,
De pe-un vîrf de arbor mîndru ţes în nopţile cu lună
Pod de pînză diamantină peste argintosul rîu,
Şi cît ţine podul mîndru, printre pînza-i diafană,
Luna riul îl ajunge şi oglinda lui cea plană
Ca-ntr-o mîndră feerie străluceşte vioriu.

Peste podul cel uşure, zîna Dochia frumoasă
Trece împletindu-şi părul cel de-auree mătasă,
Albă-i ca zăpada noaptea, corpu-i nalt e mlădîiet,
Aurul pletelor strecoară prin mînuţele-i de ceară
Şi prin haine argintoase străbat membrele-i uşoare,
Abia podul îl atinge mici picioarele-i de-omăt.

Trece riul şi uşoară nalte scări de stînci ca suie ;
La ivirea-i zi se' face în spelunci de cetăţuie,
Ca o zi ea intră mîndră în palatul ei de stînci ;
Luna e plină de raze — sub căldura-i — argintoase,
Orice stea e-o piatră scumpă — iară florile focoase,
Giuvaeruri umezite cu luminile adînci.

Umede tremur lumine pe boltirea cea albastră.
Zîna Dochia cu glasu-i cheam-o pasăre măiastră,
Ce zburînd prin aer vine cu-a ei pene de păun ;
Cînd acea pasăre cîntă, lumea rîde-n bucurie,
Pe-umărul cel alb o-asează şi coboară-n văi aurie,
Unde-a riului lungi unde printre papură răsun.

Într-o luntre — lemn de cedru — ce ușor juca pe valuri,
Zîna Dochia se suie dezlegînd-o de la maluri
Și pe-a fluviului spate ea la vale îi dă drum :
Repede luntrea aleargă spintecînd argintul apei,
Culcată pe jumătate, Dochia visa, frumoasă,
Și la luntrea ei bogată lebede se-nham-acum.

Dar din ce în ce coboară riul lat, el s-adîncește
În păduri întunecate, unde apa-abia sclipește,
Mai agiunsă de a lunii raze doar din cînd în cînd ;
Tot mai nalți trunchii pădurii ca stîlpi mari și suri se urcă,
Pin-ajunge de-a lor ramuri în bolți mîndre se încurcă,
Pin-acopăr cu-aste arcuri fluviul lat și profund.

Ca prin bolțile crăpate unei gotice ruine,
Mai străbat prin bolți de frunze razele lunii senine,
Împlînd p-ici, pe colo riul cu fulgerătoare dungi ;
Pe-umărul Dochiei mîndre cîntă pasărea măiastră,
Valuri rîd și-ntunecoasă mînă lumea lor albastră,
Repezind luntrea bogată pe șiroiurile lungi.

Prin pădurile de basme trece fluviul cîntării.
Citeodată între codri el s-adună, ca a mării
Mare-ogîndă, de stînci negre și de munți împiedecat
Ș-un gigantic lac formează, într-a cărui sîn din soare
Curge aurul tot al zilei și îl împle de splendoare,
De poți număra în fundu-i tot argintul adunat.

Apoi iar se pierde-n codrii cu trunchi groși, cu frunza
deasă,
Unde-n arborul din mijloc e vrăjita-mpărăteasă,
Unde-n sălcii mlădioase sunt copile de-mpărat ;

Codrul — înaintea vrajei — o cetate fu frumoasă,
A ei arcuri azi is ramuri, a ei stilpi sunt trunchiuri groase,
A ei bolți streșini de frunze arcuite-ntunecat.

Sara sună glas de bucium și cerboaice albe-n turme
Prin cărările de codru, pe de frunze-uscate urme,
Vin rupînd verzile crengे cu talangele de gît ;
Și în mijlocul pădurii ocolesc stejarul mare
Pîn' din el o-mpărăteasă iese albă, zîmbitoare,
Pe-umăr gol doniță albă — stemă-n părul aurit.

Din copaci ies zine mîndre, de-mpărat frumoase fete,
Ținînd donițe pe umeri, gingașe, nalt-mlădiete,
Albe trec prin umbra verde, la cerboaice se înclin
Ce sub dulcile lor mîne își oferă răbdătoare
Ugerele lor implute, și în doniți sunătoare
Laptele-n cadență curge, codru-mplînd c-un murmur lin.

Luntrea cea de lebezi trasă mai departe, mai departe
Fuge pe-albele oglinde ale apei ce se-mparte
Sub a luntrei plisc de cedru în lungi brazde de argint —
Și din ce în ce mai mîndre, mai înalte, mai frumoase
Sunt pădurile antice — ele-ngroapă-ntunecoase
Cu-a lor vîrfuri munții mîndri, stîncile ce-n cer se-ntind.

Cît de lat să miște-un fluviu ale apei lui revolte,
Arbori de pe mal deasupra-i se ajung în mîndre bolte,
Ramurile se-ntrețese, crengile se împletesc,
Frunza deasă smălțuiește nalta, verdea boltitură,
Riu-n vecinica lui umbră în adînc suspină, cură...
Pe-a lui maluri înflorite cai în umbră rătăcesc.

Soarele trecînd pe codri a lui roată de-aur moale,
Virfurile verzi de codri le îndoiaie-n a lui cale,
Și sosind la vre o luncă însuși el vede mirat
Ce departe e pămîntul și ce nalți trunchii pădurii,
Și deși călătorește pe-a lor virfuri, totuși murii —
Bolțile groase de frunze — a lui raze nu străbat.

Lîng-izvoarele-nflorite pasc cai albi c-a mării spume —
Zi ori noapte nu văzură de cînd sunt pe-această lume,
Luna sintă, stele de-aur, soare alb și zîmbitor,
Pentru ei necunoscute-s. Umbra verde claroscură
Și mirositorul aer, fluvii ce sclipinde cură
În adîncile dumbrave printre țărmi plini de flori —

Astea numai le cunosc ei. — Coamele flutur c-argintul,
Ca la lebede se-ndoaie gîtul lor, iară pămîntul
Abia-atins e de picioare potcovite cu-aur roș ;
Colo-n umbra îndulcită de miroase-mbătătoare,
Capul mic ei și-l ridică, nări îmflînd spre depărtare
Și urechea ascuțind-o glas de-aud prin arbori groși.

Luntrea cea de lebezi trasă, mai departe, mai departe
Fuge pe-albele oglinde ale apei și se-mparte
Sub a luntrei plisc de cedru în lungi brazde de argint ;
Și deodată zi se face — un ocean de lumină —
Fluviul a ieșit din codri în cîmpii fără de fine,
Cari verzi și înflorite, mîndre-n soare se întind.

Dar cît ține răsăritul se-nalț-un munte mare —
El de două ori mai nalt e decît depărtarea-n soare —

Stîncă ȩrcată pe stîncă, pas cu pas în infinit
Pare-a se urca — iar fruntea-i, cufundată-n înălțime,
Abia marginile-arată în albastra-ntunecime :
Munte jumătate-n lume — jumătate-n infinit.

Iar în pieptu-acestui munte se arat-o poartă mare —
Ea : înalt este boltită și-ntră-adînc în piatra tare.
Iar de pragu-i sunt unite nalte scări de negre stînci,
Cari duc adînc în valea cea de-acol-abia văzută
Și-n pădurile umbroase cu-adîncimi necunoscute,
Și-n cîmpii unde mii riuri s-argintesc plane ș-adînci.

Pe acea poartă din munte iese zori în coruri dalbe,
Ridicîndu-se în cerul dimineții dulci, rozalbe,
Pe-acolo soarele-și mină car cu caii arzători,
Pe-acolo noaptea răsare blonda lună argintoasă
Și popoarele de stele iese-n roiuri luminoase
Și pe cer se împrăștie ca de aur sfinte flori.

Zei Daciei acolo locuiau — poarta solară
În a oamenilor lume scările de stînci coboară —
Și în verde-ntunecime a pădurilor s-adun ;
Și pe negre stînci trunchiate stau ca-n tron în verdea lume
Și din cupe beau aurora cu de neguri albe spume,
Pe cînd mii de fluvii albe nasc în umbră și răsun.

Cîteodată-un corn de aur ei răsună-n depărtare,
Trezind sufletul pădurii, codrilor adînci cîntare,
Cheamă cai lor ce-aleargă cu-a lor coame-mflăte-n vînt ;
Vin în herghelii de neauă, pe cărări de mult bătute
Și pe ei zeii încalic străbătînd pe întrecute
[-Al] codrilor nalt întuneric, făr' de capăt pe pămînt.

Dar adesea pe cînd caii dorm în neagră depărtare,
Luna, zîna Daciei, vine la a zeilor serbare ;
Sôarele, copil de aur al albastrei sfinte mări,
Vine ostenit de drumuri și la masă se așează.
Aerul se aurește de-a lui față luminoasă,
Sala verde din pădure strălucește în cîntări.

Și ca zugrăviți stau zeii în lumina cea de soare.
Părul lor cel alb lucește, barba-n brîu li curge mare,
Creții buzei lor să numeri poți în aerul cel clar ;
Hainele întunecate albe par în strălucire
Și ei rid cu veselie l-a păharelor ciocnire,
Iară luna rușinoasă pe sub gene s-uită rar.

Haina lungă și albastră e cusută numa-n stele.
Iară albiu sîni de neauă strălucesc, cu de mărgele
Și mărgăritare salbă, pe un fir de aur prins ;
Păru-i lung de aur galbăn e-mpletit în cozi pe spate,
Ochii ei căpriei se uită la cerescu-i mindru frate
Și de melancolici gînduri al ei suflet e cuprins.

Înainte de plecare — ea, doinind din frunză, cheamă
Zimbrii codrilor cei vecinici, li desmiardă sura coamă.
Li îndoaie a lor coarne, pe grumaz îi bate lin
Și pe frunți ea îi sărută, de rămîn steme pe ele,
Apoi urcă negrul munte, pe șivoaiele de stele,
Lin alunecă ș-alene drumul cerului senin.

Îndărătu-acelui munte, infinita întinsoare
E frumoasa-mpărăție mîndră a sîntului soare

Și pe coaste sunt palate, ce din verzile grădini
Strălucesc marmora albă și senină ca zăpada.
Cu intrări în veci deschise, cu scări netezi, colonade
Lungi de marmure ca ceara în lungi bolte se îmbin.

Pe-a ferestrelor mari laturi sunt lăsate largi perdele,
Mreje lungi de aur rumân — au țesut ani mulți la ele
Minile surorii albe. Aeru-i de diamant,
El plutește-n unde grele de miroase-mbătăoare
Peste văile ca riuri desfășurate sub soare.
Pe dumbrăvi cu rodii de-aur, peste fluvii de brilliant.

Și oștiri de flori pe straturi par a fi stele topite,
Fluturi ard, sclipesc în soare, orbind ochii ce îi vede,
Ca idei scăldate-n aur și-n colori de curcubău ;
Pe grădinile-nflorite, peste mîndrele dumbrave
Norii mișcă sus în ceruri înfoiatele lor nave —
Rostre de jeratec ș-aur, vele lungi de curcubău.

A-mpăratului de soare bolți albastre și cu stele
Se ridică-n caturi nalte tot castele pe castele.
Cu ferești de aur d-Ofir, cu oglinzi de diamant,
Cu scosuri de albe marmuri, cu covoare de purpură ;
Printre mîndrele coloane o cîntare blind murmură —
E un vînt cu suflet dulce într-un aer de brilliant.

Și nici umbra nu se pierde d-atmosfera radioasă.
Ca prin apă cristalină trec cu frunțile frumoase,
Trec a soarelui copile printre aerul cel cald ;
A lor păr e ca și umbra, ca și crinul a lor față,
Abia-atinse-s a lor umbre de o tainică roșată —
Auroră trandafirie prin ferestre de smarald.

Într-o lume fără umbră e a soarelui cetate,
Totul e lumină clară, radioasă voluptate,
Florile stau ca topite, rîurile limpezi sunt ;
Numai colo în departe și-n albastră depărtare
Ale zorilor grădine clar se văd strălucitoare,
Cu boschetele de roze și cu crinii de argint.

Acolo sunt lacuri limpezi, rumene în a lor fire,
De-a grădinilor de roze tănuită oglindire,
Și din curtea argintie zorile rîzînde ies ;
Haine verzi și transparente coprind membrele rozalbe
Și în lac ele aruncă roze cu mînuțe albe,
Netezind a lor sprîncene, dînd din frunte părul des.

Într-o dulce și umbroasă, viorie atmosferă,
Se ridică dintre lunce, cu-a ei cîmpole de ceară
Închegate ca din umbră verde și argint topit,
Transparînd prin diamantoasă fină de paingăn pinză,
Monastirea alb-a lunii ce prin lumi va să s-ascunză,
Cu coloane-nconjurate de a viței-ncolăcirii.

Ai grădinei arbori mîndri cu întunecatul verde
Conjurați ș-acoperiți-s cu-iederă ce-n vîrf se pierde ;
Mișcînd florile ei albe — flamuri cu-nfloriții, creți —
Și în muri de frunzi lucinde, și în scări de flori pendente
Și în poduri legănate de zefire somnolente —
Dintr-un arbore într-altul iedera trece măreț.

Spînzură din ramuri nalte vițele cele de vie,
Struguri vineți și cu brumă, poamă albă aurie,
Și albine roitoare luminoasă miere sug ;
Caii lunii albi ca neaua storc cu gura must din struguri
Și la vinul ce-i îmbată pasc mirositorii ruguri
Și în sara cea eternă veseli nechezînd ei fug.

Și în monastirea lunei cu-argintoasă colonadă,
Vezi cum trece ea frumoasă — corpu-i dulce de zăpadă,
Umerii, cu-a lor lumine, par de aur moale blond,
Abia corpul coperit e de-un gaz moale ce transpare —
Astfel trece ea frumoasă, cu-a ei brațe sclipitoare,
Reflectată-n mii oglinde de pe muri și din plafond.

Și-n odăile înalte din frumoasa monastire
Sunt pe muri tablouri mîndre, nimerită zugrăvire
Ale miturilor dace, a credinței din bătrîni ;
Prin grădini cu albe-izvoare sunt a lunei dulci amoruri,
Sau palate argintoase unde zori trăiesc în coruri,
Sau pădurea cea vrăjită cu frumoasele-i regini.

Ăsta-i raiul Daciei vechi,-a zeilor împărăție :
Într-un loc e zi eternă — sara-n altul-n vecinicie,
Iar în altul, zori eterne cu-aer răcoros de mai ;
Sufletele mari viteze ale-eroilor Daciei
După moarte vin în șiruri luminoase ce învie —
Vin prin poarta răsăririi care-i poarta de la rai.

★

Colo Dunărea bătrînă, liberă-ndrăzneată, mare,
C-un murmur rostogolește a ei valuri gînditoare
Ce mișcîndu-se-adormite merg în marea de amar ;
Astfel miile de secoli cu vieți, gîndiri o mie,
Adormite și bătrîne s-adîncesc în vecinicie
Și în urmă din izvoare timpî răcori și clari răsar.

Dar pe-arcade negre-nalte, ce molatec se-nmormîntă
În a Dunării lungi valuri ce vuiesc și se frămîntă,

Trece-un pod, un gînd de piatră repezit din arc în arc ;
Valurile-nfuriate ridic frunțile răstite,
Și izbind cu repejune arcurile neclintite,
Gem, picioarele le scaldă la stîncosul lor monarc.

Peste pod cu mii de coifuri trece-a Romei grea mărire.
Soarele orbește-n ceruri de a armelor lucire,
Scuturi ard, carăle treier și vuiesc asurzitor ;
Iar Saturn, cu fruntea ninsă stînd pe steaua-i alburie
Și-aruncînd ochii lui turburi peste-a vremii-mpărăție,
Aiurind întreabă lumea : — Și aceia-s muritori ?

Colo unde stau Carpații cu de stînci înalte coaste,
Unde paltinii pe dealuri se înșir ca mîndră oaste,
Munții țepăna lor frunte o suiau-n-albastre bolti ;
Stau tăcuți ostașii Romei, ridicînd fruntea lor lată,
Strălucitele lor coifuri, la stîncimea detunată.
Unde ultima cetate ridica-n nori a ei colți.

Nori ca de bazalt de aspri se zidesc pe-albastra boltă,
Parc-auzi a Mării Negre și a Dunării revoltă
Și a lumii-ncheieture parcă le auzi trăsînd ;
Răsculatu-s-a-Universul contra globului din aer ?
Stelele-n oștiri se mișcă ? Împărații sori se-ncaier ?
Moare lumea ? Cade Roma ? Surpă cerul pe pămînt ?

Nu. Din fundul Mării Negre, din înalte-adînce hale,
Dintre stînce arcuite în gigantice portale
Oastea zeilor Daciei în lungi șiruri au ieșit —
Și Zamolx, cu uraganul cel bătrîn, prin drum de nouri,
Mișcă caii lui de fulger și-a lui car. Călări pe bouri,
A lui oaste luminoasă îl urma din răsărit.

Ca o negur-argintie barba lui flutură-n soare,
Pletele-n furtună-nflăte albe ard ca o ninsoare,
Colțuroasa lui coroană e ca fulger împietrit,
Împletit cu stele-albastre. Răsturnat în car cu rune,
Cu-a lui mîn-arată drumul la oștirile-i bătrine
Și de dor de bătălie crunt e ochiul strălucit.

Astfel arcul nalt din ceruri el îl urcă cu grandoare.
Munții lungi își clatin codrii cei antici, și-n răsunare
Prăvălesc de stînci căciule, salutînd întunecat ;
Iar hlamida lui cea albă zvîrle falduri de zăpadă,
Cînd el brațul își ridică strigînd stîncelor să cadă,
Mișcînd codrii de răsună în imperiul lor urcat.

Și-n zenit opri oștirea-i peste armia romană.
— Decebal ! el strigă-n nouri — îi detun, îi iau în goană
Și Danubiul o să beie a lor sacre legiuni.
Decebal s-arată palid în fereasta naltă-ngustă
Și coroana și-o ridică cătr-imaginea augustă
Și se uită cu durere la divinii săi străbuni.

Iar pe plaiuri verzi de munte oștile-urbei risipite
Privesc cerul, zeii dacici, armile lor pornite —
Rupt e șirul lor pe-alocuri de al soarelui foc roș.
Pe un trunchi înalt de stîncă chiar cezarul stă-n uimire :
— Ridicați semnele urbei înspre-a cerului oștire
Și strigați : Cu noi e Roma ! — Codri-adînci și-ntunecoși

Clocotesc de lungul freamăt și de-a armelor sunare
Armia : „Cu noi e Roma !“ Acvilele-i ard în soare.
Van din Sarmisegetuza vin săgeți în roșii ploi,
Scuturi se îndrept spre dînsa, oprind grindina de-aramă,
Zei urlă — stînci se clatin, norii-n fișii se distramă
Și de fulgeri lungi șiroaie curg în munții rupți și goi.

Din apus vin zeii Romei. Pe o stea de vulturi trasă,
Zeus de nori-adunătorul urcă bolta maiestooasă,
Mart încoardă arcu falnic spre Zamolxe ațintit ;
Ca să scape neamu nobil răsărit din a lui coaste,
Însuși el a urbei semne le ridică înspre oaste,
Și de-antica lui turbare tremur norii de granit.

Lumea pare răsculată din caotic-adîncime.
Nori se suie-n stîlpi și-n globuri. Din eternă-ntunecime
Ca să lupte-acuma Joe pe titani i-a liberat ;
Și tunînd ei urcă cerul, surpînd scările de nouri,
De sub scuturi de fier negru arcurile-ntind în bouri,
De se năruie văzduhu de-al săgeților vărsat.

Negurile-n stîlpi se-ncheagă, suind vîrful lor în soare —
Par un codru sur și vecinic. Lunci albastre lucitoare
Se deschid ca loc de luptă în păduri de nori ș-argint ;
Printre stîlpii suri s-arată coifuri mîndru așezate
Pe pletoase frunți divine — pavezi de-aur ridicate,
Lănci ce fulgeră în soare, arcuri ce se-ntind în vînt.

Joe-ncruntă-a lui sprinceană și ca un copil tresare
Vechiul glob — munții se clatin, ceruri tremur, marea
moare.

E semnalul cel de luptă între-armiile de zei ;
Și Zamolx frînele lasă cailor lui de jeratic,
Coama lor se îmblă-n limbe de-aur — tremur nebunatic,
Bouri daci răstindu-și fruntea surpă norii toți cu ei.

Lupta-i crudă, lungă, aspră. Lumin pavezele dave,
Sori și lune repezite printr-a norilor dumbrave

Ard albastrele armure ale zeilor romani ;
Pașii lor amestec cerul — caii tropotă, iar bouri
Ca de tunete un secol împlu halele de nouri
Și se frîng crișnind în scuturi spadele-albe-a lui Vulcan.

În zădar, căci neînvînse șiruri lungi de bătlie
Își zdrobesc armele-n scuturi pe a cerului cîmpie :
Neînvînși ș-unii și alții — ș-unii ș-alți nemuritori.
În zădar Marte s-aruncă spre a sparge șiruri dace
Și în van fulgeră Joe supra coifelor audace,
Neclintiți stau ș-unii ș-alții în măreață lupta lor.

Pe un arc de cer albastru în senină depărtare,
Rezimați pe lănci și scuturi, zeii nordici stau în soare,
O eternă auroră răcorește lumea lor ;
Iar în fruntea-acelei bolte, pe un tron cu spata mare,
Odin adîncit în gînduri vede-a luptei lungi grandoare
Și coroana-i de-aur luce pe-a lui frunte arzător.

Pletele-albe cad c-argintul pe-umere-n fir îmbrăcate.
Lin își netezește barba și priviri întunecate
Ochii lui cei mari albaștri spre luptași au îndreptat ;
Freea albă ca zăpada, zveltă, în albastră haină,
Capul ei muiat în aurul pletelor, c-o dulce taină,
Razimă de-umerii aspri l-al Valhalei împărat.

Cîntăreț e uraganul pentru lupta care arde,
Bolta lirei lui e cerul, stîlpi de nori sunt a lui coarde.
Vînturînd stelele roșii prin argintul neguros,
Ele lunecă frumoase prin înflarea sîntă-a strunii,
Gînduri d-aur presărate în cîntările furtunii,
Codri-antici de vînt se-ndoaie și răspund întunecos.

Joe vulturilor lasă frînele. Cu-a lor aripe
Lungi și negre ei întunec soarele. Iară în rîpe
Goale și adînci de nouri e Zamolxe-n a lui car —
El văzu capul lui Joe, cum l-apus de soare-n vale
Vezi un vîrf de munte negru scris cu raze triumfale,
Pe cînd el cu întuneric peste văi stă temerar.

Ochii-olimpicului negri ațintesc carul. Cu frică,
Spre-a opri acea privire, dacul manta și-o ridică.
Caii speriați nechează, tremurînd ei se înalță;
C-o strigare rece Joe fulgerul i-nfige-n coaste
Și a zeilor Daciei cruntă și măreață oaste
Orbită aude glasul părintelui lor rănit

Și-o întorc la fugă; caii, carul rupt în nori răstoarnă,
Din titanicele arcuri ploaie de săgeți se toarnă,
Nimerind în spate goale pe fugarii cei divini;
Și răniți, urlînd ei bolta o coboară, ș-o coloră
Cu-a lor sînge care-n riuri ude, roșii, de-auroră,
Împle-a norilor spărture cu mari lacuri de rubin.

Norii fug și se desfășur — bolta limpede se-ndoaie
În zenit stau zeii Romei în auritele lor straie,
Lăncile și-ncrucîșează privind armia din văi;
A lor chipuri luminoase strălucesc frumoase-n soare,
Ei și-ntorc caii cei falnici și-auritele lor care
Spre apus — iar roșul soare îi urmează-ncet pe ei.

Zeii daci ajung la marea, ce deschide-a ei portale,
Se reped pe trepte nalte și cobor în sure hale.

Cu lumina, ei îngroapă a lor trai întunecos ;
Dară ea, înfiorată de adîncea ei durere,
În imagini de talazuri cînt-a Daciei cădere
Și cu-albastrele ei brațe țarmii-i mîngîie duios.

Se constelă seara. Ziua a fugit în lumea mării
Și pe culmile de munte focuri au aprins străjerii ;
Ca și pete mari de aur 'n-umbra văilor adînci,
Ele par suspine-n nouri. Lîngă foc străjerii-aruncă
Pe pereții suri de piatră umbra lor fantastic-lungă.
Armia doarme pe pajiști ridicate și sub stînci.

Sub o stîncă lîngă focul ce pereții îi afumă,
Cezaru-i culcat pe paie, singur, cu-a lui grije numa ;
Sub el, văile adînce pline de neguri și somn.
El privea la focuri roșii și la stînci de umbră pline ;
Ca un clopot clar albastru și stropit cu mii lumine
Cerul lumea o cuprinde cu sinistru-i mîndru domn.

Amorțit el mișcă limba lui de tunet printre nouri,
Trezea, scăpărînd printr-însii, ale văilor ecouri,
Iar în cîrduri cuvioase stelele se mișcă-ncet,
Intră-n domele de neguri argintii, multicolore ;
De-a lor rugă-i plină noaptea. A lor dulci și moi icoane
Împlu văile de lacrimi, de-un sclipit împrăștiat.

Ale focurilor raze cearcă neguri să străbată
Și de dunge de lumină umbra văii e tăiată,
Cari trec prin întuneric rîuri și izvoare-albind ;
Luminînd în ochi de codri, scăpărînd pe repezi unde,
Vîntul c-o suflare plînsă codrii negri îi pătrunde
Și vrăjește lin din frunze, și vorbește aiurînd.

Pe un vîrf de munte negru rari în lună stau stejarii,
Iar Traian pare că vede răsărind prin ei cezarii,
Salutînd a Romei semne cu-a lor mort, adînc suris ;
Și încet ei trec prin aer, privind lung cetatea dacă,
Binecuvîntînd oștirea spre apus ei iarăși pleacă,
A lor șiruri luminoase împlu aerul de vis.

Înrădăcinată-n munte cu trunchi lungi de neagră stîncă,
Răpezită nalt în aer din prăpastia adîncă,
Sarmisegetuza-ajunge norii cu-a murilor colți ;
Și prin arcurile-nguste, făclii roșii de rășină
Negrul nopții îl pătează cu bolnava lor lumină,
Rănind asprul întuneric din a halelor lungi bolți.

Și prin arcuri îndoite de lumini de roșii tortii,
Adunați văzu cezarul la cumplita mas-a morții :
Ducii daci. Făclii de smoală sunt înfipite-n stîlpi și-n muri,
Luminînd halele negre, armuri albe și curate,
Atîrnate de columne, lănci și arcuri răzimate
De păreți — pavezi albastre strălucind pe stîlpii suri.

Ducii-s nalți ca brazi de munte, tari ca și săpați din stîncă.
Crunt e ochiul lor cel mare, tristă-i raza lor adîncă,
Pe-a lor umeri spînzur roșii piei de tigru și de leu,
Tari la braț și drepți la suflet și pieptosi, cu spate late,
Coifuri ca granit de negre au pe frunte așezate
Și-a lor plete lungi și negre pe-umeri cad de semizeu.

Cupele — țeste de dușman — albe, nctede, uscate,
În argint, cu toarte de-aur prea maestru cizelate —
Și cu ele-n mină-nconjur lunga masă de granit ;

Vor mai bine-o moarte crudă decît o viață sclavă,
Toarnă-n țestele mărețe vin și peste el otravă,
Și-n tăcerea sînt-a nopții ei ciocnesc, vorbesc și rîd.

Rîd și rîsul însenină adîncita lor paloare.
Se sting una cîte una faclele mirositoare,
Se sting una cîte una viețile ducilor daci ;
De pe scaune cad pe piatra rece, sură, ce podește
Sala. — Toți, pîn' la unul. Unul încă tot trăiește,
Arde sînta lui coroană, fulger ochii lui audaci.

Luna-n ocean albastru scaldă corpul ei de aur,
Luminînd culmile sure și adîncul colcîntaur,
Dintru care-ieșit se viră-n nouri anticul castel ;
Decebal (palid ca murul văruiat în nopți cu lună)
Se arată la fereastă și-și întinde alba mină
Moartă din flamida neagră ce-l acopere pe el.

El vorbește. Și profetic glasul-i secolii pătrunde :
Sufletu-i naintea morții luminează-a vremii unde ;
Gîndul lui — o prorocie, vorba lui — mărgăritar ;
Și l-aude valea-adîncă și l-aud stelele multe.
De pe stîncă lui cezarul stă-n uimire să-l asculte,
Vorbele-una cîte una lunecă-n ureche-i clar :

— Vai vouă, romani puternici ! Umbră, pulbere și spuză
Din mărirea-vă s-alege ! Limba va muri pe buză,
Vremi veni-vor cînd nepoții n-or pricepe pe părinți —
Cît de naltă vi-i mărirea tot așa de-adînc' căderea.
Pic cu pic secînd paharul cu a degradărei fiere,
Îmbăta-se-vor nebunii — despera-vor cei cuminți.

Pe-a istoriei mari pînze, umbre-a sclavelor popoare
Prizărite, tremurînde trec — o lungă acuzare —
Tirînd sufletul lor veşted pe-al corupţiei noroi.
Voi nu i-aţi lăsat în voia sortii lor. Cu putrezirea
Sufletului vostru propriu aţi împlut juna lor fire,
Soarta lor vă e pe suflet — ce-aţi făcut cu ele ? Voi !

Nu vedeţi că în furtune vă blăstamă oceane ?
Prin a craterelor gure răzbunare strig vulcane,
Lava de evi grămădită o reped adînc în cer,
Prin a evului nori negri — de jeratic cruntă rugă
Către zei — ca neamul vostru cel căzut, ei să-l distrugă —
Moartea voastră : firea-ntreagă şi popoarele o cer.

Va veni. Stîrniţi din pace de-a prorocilor cîntare,
Din păduri eterne, hale verzi, vor curge mari popoare
Şi gîndiri de predominire vor purta pe fruntea lor ;
Constelaţii sîngeroase ale boltelor albastre
Zugrăvi-vor a lor cale spre imperiile voastre,
Fluvii cu de pavezi valuri înspre Roma curgător.

De pe Alpi ce stau deasupra norilor cu fruntea ninsă,
De prin bolţi de codru verde, de prin stîncile suspinse,
Pe a pavezelor sânni coborî-vor în şivoi :
Cu cenuşa pocăinţei şi-a împlăa pămîntul fruntea,
Cu cenuşa Romei voastre — moarte legioane — punte
Peste rîuri. Şi nimica nu se v-alege din voi.

Veţi ajunge ca-n timpire, în sclavie, degradare.
Pas cu pas cade-n ruşine neamul vostru sînt şi mare :
Că-n iloţi se va preface gîntea de-nţelepţi şi crai,

Cînd barbarii vor aduce delta sîntelor lor vise,
Îmbrîncind în întunec ec toate cele de voi zise.
Vai vouă, romani puternici, vai vouă, de trei ori vai !

Astfel zise. În blăstămu-i mîna-i albă și uscată
El o scoate pe fereastă și coroana-ntunecată
De pe frunte o aruncă în abisul văii-adînci ;
Palid, adîncit ca moartea, ca o umbră stă în lună,
Părul lui de vînt se îmflă, iară vorbele-i răsună
Și blestemu-i se repetă repezit din stînci în stînci !

Și uimit stetea cezarul... Cugeți tu, pămînt ? — el zise —
Avem noi în mîni a lumii soarte sau cortegi de vise ?
Hotărîți de-a ta gîndire urmăm azi ziua de ieri ?...
Și în ordinele-eterne mișc-asupra-i universul
Oceănele-i de stele. Ce ironic li e mersul !
Cezare ! cit pai de mare — și ce mic în adevăr !

Sîmburele crud al morții e-n viață... Și-n mărire
Afli germenii căderei. Astfel toate sunt în fire,
Astfel au căzut romanii, mari în bine, mari în rău.
Da-i cumplit să vezi un popor osîndit să fie mare
Chiar în rău, că mereu crește rușinoasa-i degradare
Și nici moartea nu-i trimite nenduratul Dumnezeu.

Căci a morții braț puternic, cînd stă viața s-o despartă,
Nu se-ndură să ridice sîngeroasa-i lungă bardă,
Cum călăul greu se-ndeamnă la un cap d-imperator ;
Zei pregetă să-și deie-a lor sentință... Și-n uimire
Cugetă — de au fost popor destinat spre nemurire,
Au fost ei — și dacă mor ei — suntem noi nemuritori ?...

Ce, superb în haina-i albă, barba-n vînturi, fruntea ninsă,
Rece suflă,-n nori aruneă vocea-i turbure și plînsă,
Îmbătat de mîndre stele și cîntat de-al mării-acord.

Reci și triști petreceau soții ; iarna-n zilele-i eterne
Vâl de-argint peste pustiuri ca lînțoliu îl așterne.
Vînturi reci îs respirarea undelor ce-au amortit ;
Arfa lui prin nouri strigă — inima-i e ger și gheață —
Marea, ca să delireze, vînturi să mugească-nvață —
Stelele s-ogîndă-n neauă pe pustiul nesfirșit.

Dar atuncea cînd sosește blînda miezenopții oră,
Ceru-albastru ca saphirul mîndre raze îl coloră
Și din a Nordului frunte plin se nalță-astrul polar —
Atunci marea nu răsare printre stînci de vînt gonită,
Vîntul pe-aripi nu mai duce pulberea iernei-aurită,
Toate trec cînd raza-i albă cade-n marea de amar.

Și cînd steaua se înalță de pe fruntea lui de rege,
Nordul-atunci cu visuri mîndre noaptea lungă și-o petrece.
De pe stîncă-n, care tronă, el picioare de granit
Le întinde-n fundul mării cel amar și fără fine.
Păru-i alb flutură-n vînturi, stuf de raze lungi, senine,
Umerii, dealuri de neauă se înalță-n infinit.

Iară fruntea lui uscată stă prin viscole rebele,
Surpînd nourii cei aspri, și amestecați cu stele —
Jos e-nmormîntat de mare, sus e-ncununat de cer ;
Atunci luciul mării turburi se aplană, se-nsenină
Și din fundul ei sîlbatec auzi cîntec, vezi lumină —
Visul unei nopți de vară s-a amestecat în ger.

Și în fundul mării aspre, de safir mîndre palate
Ridic bolțile lor splendizi, ș-a lor hale luminate,
Stele de-aur ard în facle, pomi în floare se înșir ;
Și prin aerul cel moale, cald și clar, prin dulci lumine
Vezi plutind copile albe ca și florile vergine,
Îmbrăcate-n haine-albastre, blonde ca-auritul fir.

Albe sunt ca neaua noaptea, fața înecată-n raze —
Priivește însuși cerul dintre nouri să le vază :
Despletit flutură pe-umeri, moale, dulce, părul blond.
Noaptea-n nori visează stele și se uită-n fund de mare,
Luna lin roșește-n față de amor și de mirare,
Se aplană de uimire valu-albastru vagabond.

Dară *una*-i fiica mării ca o lacrimă de aur.
Păru-i curge la călcîie ca un lung și scump tezaur :
E a stelelor regină, e al nopții meteor.
Ades albă dintre valuri de-a înot marea despică
Și albastrul blind al mării albul sînilor ridică,
Valurile-n cînt salută sîntul apelor odor.

Acolo în fundul mării, în înalte-albastre hale,
Sed la mese lungi de piatră zeii falnicei Valhale ;
Odin stă-n frunte — cu părul de ninsoare încărcat ;
Acolo decid ei moartea Romei și o scriu în rune,
Presun de argint și zale pun pe caii ca furtune —
Astfel se găsesc de ducă pentru drumu-ndelungat.

Și atunci furtuna mîndră dezlădăcinat-a marea.
Ea zvirlea frunți de talazuri către stelele-arzătoare,
Ridica sloiuri de gheață, le-arunca în șanț de nori,

Vrînd să spargă cu ei cerul. — Într-un colț de cer e vară
Și pe scările de-ivoriu unii dintre zei coboară —
Strălucea-n noaptea bătrîna fețele ca palizi sori.

Prin a valurilor vaiet, prin a norilor strigare,
Deschidea portale-albastre mîndra și bătrîna mare:
Desfăcu apele-n două dumnezeilor călări
Și la țarm cu stînce rupte de a undelor bătaie
S-adun toți. Aurul din plete lucea-n luna cea bălaie;
Coifuri străluceau albastre ca lumina sfintei mări.

Si pornesc. Odin ș-aruncă sulița prin nori de-aramă,
Care trece-un ac de aur într-a cerului maramă,
Arătînd pe neauă drumul l-al Italiei pămînt.
Ei se duc, se duc prin cîmpii așternuți cu-albă ninsoare:
Strălucea albastru-oțelul de pe membrele barbare,
Pletele le-îmfla furtuna, bărbile sclipeau în vînt.

Ei apar pe-un dîmb al Romei — ea dormea sfîntă ș-antică:
Peste lumea-i adormită cite-o stea din ceruri pică.
Secoli grămădiți într-însa dorm ca și cînd n-ar fi fost:
Cîugetat-ați vre odată noaptea ce-i lumea întinsă?
Visurile Omenirei, dorurile ei neînvînse
Dorm... dacă ar dormi vecinic — cine-ar ști că ele-au fost?

Tara pare-a fi a lunei, mîndră, veselă grădină.
Lumină un gînd de aur, sus prin nori, luna cea plină;
Roma-n stele strălucește pe-a ei dîmburi, lîngă rîu;
Ei privesc urbea eternă, ce pe dealuri lin străluce,
Sulița pe loc s-oprește, se preface-n d-aur cruce.
Odin moare — Tibrul este a Credinței lui sicriu:

Cum sub stinci, în întuneric, măruntaile de-aramă
 A pământului, în lanțuri țin legat și fără teamă
 Sufletul muiat în flăcări a vulcanului grozav,
 Astfel secoli de-ntuneric țin în lanțuri d-umilire
 Spiritul, ce-adînc se zbate într-a populilor fire,
 Spiritul, ce-a vremii fapte, de-ar ieși, le-ar face prav.

Dar de secolii fierbe lumea din adîncuri să se scoale.
 Cum vulcanul, ce irumpe, printre nori își face cale
 Și îngroapă sub cenușă creațiunea unei țări,
 Astfel fiii tari și tineri unor secole bătrîne
 Lumea din încheieture vor s-o scoată, din țîține
 Să o smulgă, s-o arunce în zbucnirea noii erii.

Tricolorul plin de sînge e-mplintat în baricade,
 Clopotele url-alarmă pe Bastilia ce cade
 Și poporul muge falnic, ca un ocean trezit ;
 Sfarmă tot și pe-a lui valuri, ce le urcă cu mîndrie,
 El înalță firi cumplite, cari-l duc, o vijelie,
 Să îngroape sub ruine, ce-n picioare a strivit.

Și prin negrele icoane unor zile fără frîuri,
 Unde viața e-o scînteie, unde sînge curge-n riuri,
 Palid, adîncit, sinistru, trece tigrul Robespierre ;
 Și privirea-i singeroasă s-alintază ca spre pîndă :
 Căci ce scrie e-o sentință, ce gîndește e-o osîndă —
 Într-un cran săpat ca-n piatră fierb gîndirile-i de fier.

Dar el cade — și s-așază ale mării nalte unde.
 A dreptății aspră rază în popor adînc pătrunde,
 Zilele de îngrozire s-a contras într-un fantom ;

Dar puteri neliniștite, ce trăiesc în adîncime,
Ar vrea țărmul să-l evadă, să înece cu mărime
Lumea. Ele se concentrează în suflarea unui om,

Mare, că-i purtat pe umeri de adînci și mîndre vremuri ;
Căci gîndiri, cari ieșise dintr-a lumii lung cutremur,
El le poart-unite-n frunte și le scrie pe stîndard ;
Cînd în lumea subjugată pentru drepturi ridic-arma,
Arătarea-i salutată de popoare... regi se sfarmă
Și a gloriei mîndre stele într-a lumii noapte ard.

Și de-aceea a lui flamuri le-nsoțesc cu-nsuflețire.
El îi duce la învingeri, el îi duce la peire.
Cine moare — moare-n cuget c-a rămas trăind în el ;
Tot ce-i nobil și puternic în ăst secol de mîndrie
Îl urmează... Căci prin noaptea unei lumi în bătălie
Lin lucește-eterna pace, luminos și mîndru țel.

Cătră țelul care-n noapte le lucește ca un soare
Ei se duc prin zeci de lupte, urmărindu-l cu ardoare,
Zeci de mii cad, pe-a lor urme răsar alte zeci de mii,
Steaua-i duce, ei urmează printre veri și printre ierne,
Pînă unde-eterna iarnă munți de neaună-n cîmpi așterne,
Unde crivățul visează uriașe vijelii.

Ș-atunci Nordul se stîrnește din ruinele-i de gheață,
Munții plutitori și-i sfarmă și pe-a cîmpurilor față
El ridică visuri nalte... volburi mari de frig se văd
Și trecînd peste oștire o îngroapă... Și cu fală
El ridică drept făclie aurora-i boreală
Peste-oștirea-ntroienită în pustiul... de omăt.

Nordul m-a învins — *ideea m-a lăsat*. Și ca un soare
Vezi că-ncepe a apune într-a secolilor mare,
Aruncînd ultima-i rază peste domul d-invalizi.
La apus privește lumea în duioasa ei uimire.
N-a fost om acel ce cade, ci a ~~veacului~~ gîndire
A trăit în el... Cu dînsul cartea lumii iar s-a-nchis.

Exilat în stînce sure și-n titanica-i gîndire,
Ca Prometeu ce-a-adus lumii a luminei fericire,
De pe-o piatră el privește lingușirea mării-adînci ;
Acolo, gonit de soarte și de gînduri el adoarme,
Cu durere-adîncă marea vrea pămîntul să-l răstoarne —
Și izbea mugind de doliu în mormîntul lui de stînci.

Sori se sting și cad în caos mari sisteme planetare,
Dar a omului gîndire să le măsure e-n stare...
Cine-mi măsur-adîncimea — dintr-un om ?... nu —
dintr-un gînd

Neaprofundabil. Vană e-a-nvățaților ghicire.
Cum în fire-s numai margini, e în om nemărginire.
Cît geniu, cîtă putere — într-o mîină de pămînt.

Într-un cran uscat și palid ce-l acoperi cu o mîină,
Evi întregi de cugetare trăiesc pacinic împreună,
Univers, riuri de stele — fluvii cu mase de sori ;
Viața turbure și mare a popoarelor trecute,
A veciei văi deschise-s cu-adîncimi necunoscute,
Vezi icoana unui secol lîngă chipul unei flori !

Tu, ce în cîmpii de caos semeni stele — sfînt și mare,
Din ruinele gîndirii-mi, o, răsari, clar ca un soare,
Rupe vâlur'le d-imagini, ce te-ascund ca pe-un fantom ;

Tu, ce scrii mai dinainte a istoriei gîndire,
Ce ții bolțile tăriei să nu cadă-n risipire,
Cine ești ?... Să pot pricepe și icoana ta... pe om.

Fulgeră-n norii de secoli unde-ngropi a ta mărime,
Printre bolțile surpate să mă uit în adîncime :
De-oi vedea a ta comoară, nu regret chiar de-oi muri.
Oare viața omenirei nu te caută pe tine ?
Eu un om de te-aș cunoaște, chiar să mor mi-ar părea bine.
Dar să știu — semeni furnicei ce cuteaz-a te gîndi ?

Cine-a pus aste semințe, ce-arunc ramure de raze,
Într-a chaosului cimpuri, printre veacuri numeroase,
Ramuri ce purced cu toate dintr-o inimă de om ?
A pus gînduri uriașe într-o țeastă de furnică,
O voință-atît de mare-ntr-o putere-atît de mică,
Grămădind nemărginirea în sclipitu-unui atom.

Vai ! în van se luptă firea-mi să-nțeleagă a ta fire !
Tu cuprinzi întregul spațiu cu a lui nemărginire
Și icoana-ți n-o inventă omul mic și-n margini strîns.
Jucăria sclipitoare de gîndiri și de sentințe,
Încurcatele sofisme nu explic a ta ființă
Și asupra cugetării-ți pe mulți moartea i-a surprins.

Oamenii au făcut chipuri ce ziceau că-ți seamăn ție,
Te-au săpat în munți de piatră, te-au sculptat într-o cutie,
Ici erai zidit din stînce, colo-n așchii de lemn sfînt ;
Ș-apoi vrură ca din chipu-ți să explice toate. Mută
La rugare și la hulă idola de ei făcută
Rămînea !... Un gînd puternic, dar nimic — decît un gînd.

În zădar trimiț prin secolii de-ntrebări o vijelie,
Să te cate-n hieroglife din Arabia pustie,
Unde Samum își zidește vise-n aer, din nisip.
Ele trec pustiul mîndru ș-apoi se coboară-n mare,
Unde mitele cu-albastre valuri lungi, strălucitoare,
Încînd a mele gînduri de lungi maluri le risip.

Prefăcute-n vulturi ageri cu aripi fulgerătoare,
C-ochi adînci și plini de mite, i-au trimis în cer să zboare,
Dar orbite, cu-aripi arse pe pămînt cad îndărăt ;
Prefăcute-n stele de-aur merg pîn' l-a veciei ușă,
Dară arse cad din ceriuri și-mi ning capul cu cenușă
Și cînd cred s-aflu-adevărul mă trezesc — c-am fost poet.

Ca s-explic a ta ființă, de gîndiri am pus popoare,
Ca idee pe idee să clădească pîn-în soare,
Cum popoarele antice în al Asiei pămînt
Au unit stîncă pe stîncă, mur pe mur s-ajungă-n ceruri.
Un grăunte de-ndoială mestecat în adevăruri
Și popoarele-mi de gînduri risipescu-se în vînt.

Cum ești tu nimeni n-o știe. Întrebările de tine,
Pe-a istoriei lungi unde, se ridică ca ruine
Și prin valuri de gîndire mitici stînce se sulev ;
Nici un chip pe care lumea ți-l atribuiește ție
Nu-i etern, ci cu mari cete d-îngerî, de ființi o mie,
C-un cer încărcat de mite asfințești din ev în ev.

Timp, căci din izvoru-ți curge a istoriei gîndire,
Poți răspunde la-ntrebarea ce pătrunde-a noastră fire,
La enigmele din cari ne simțim a fi compuși ?

Nu !... Tu măsoară intervalul de la leagăn pîn' la groapă.
În ăst spaț' nu-i adevărul. Orologiu ești [ce șapă...]
Tu nedînd vo dezlegare, duci l-a dezlegărei uși.

Ș-astăzi punctul de solstițiu a sosit în omenire.
Din mărire la cădere, din cădere la mărire
Astfel vezi roata istoriei întorcînd schițele ei ;
În zădar palizi, siniștri, o privesc cugetătorii
Și vor cursul să-l abată... Combinații iluzorii —
E apus de Zeitate ș-asfințire de idei.

Nimeni soarele n-oprește să apuie-n murgul serei,
Nimeni Dumnezeu s-apuie de pe cerul cugetării,
Nimeni noaptea să se-ntindă pe-a istoriei mormînt ;
Mulți copii bătrîni crezut-au cum că ei guverna lume,
Nesimțînd că-s duși ei singuri de un val fără de nume,
Că planetul ce îi poartă cugetă adînc și sfînt.

Se-nmulțesc semnele vremii, iară cerul de-nserare
Roșu-i de războaie crunte, de-arderi mari, de disperare
Și idei a zeci de secole sunt reduse la nimic ;
Soarele divin ce-apune varsă ultimile-i raze
Pe-a istoriei cîmpie mult iubită și se lasă
În oceanul de-ntuneric, ce s-arată inamic.

Spune-o veste cum că-n țara unde fug a lumii zile
Să trăiască mai departe, strălucite și copile,
Într-a nopților grădine stele cresc în loc de flori ;
Unde-n codrii de aramă cîntă-n crengi arfe-atîrnate
Zmeii-și fac din cîte-un munte uriașele palate —
E un loc cu apă vie într-un șes încîntător.

Cine bea din el nu moare... O, aş bea, să văd anume
C-a venit domnia morţii, sfărîmînd bătrîna lume —
Stele cad şi în cădere alte lumi rup cu lovire ;
Într-a cerurilor domă tunetele să vuiască
Ca mari clopote de jale, fulgere să strălucească
Ca făclii curate, sfinte pe pămîntu-nmormîntat.

Marea valur'le să-şi mişte şi să tremure murindă,
Norii, vulturii mariumbrii, a lor aripi să-şi aprindă,
Fulgeri rătăciţi s-alerge spintecînd aerul mort ;
În catapeteasma lumii soarele să-ngălbenească,
Ai peirii palizi îngeri dintre flacăre să crească
Şi să rupă pînz-albastră pe-a cerimei întins cort.

Fulgerele să îngheţe sus în nori. Să amortească
Tunetul şi-adînc să tacă. Soarele să pilpiască,
Să se stingă... Stele-n ceruri tremurînd să cadă jos :
Rîur'le să se-nfioare şi-n pămînt să se ascunză
Şi să sece-a lumii faţă, să se facă neagră. Frunze
Galbene, uscate, cerul lumile să-şi cearnă jos.

Moarte-ntindă peste lume uriaşele-i aripe :
Întunericul e haina îngropatelor risipe.
Cîte-o stea întîrziată stinge izvorul ei mic.
Timpul mort şi-ntinde membrii şi devine veşnicie.
Cînd nimic se întîmpla-va pe întinderea pustie
Am să-ntreb: Ce-a rămas, oame, din puterea ta? — Nimic!!

Dar la ce să beau din lacul ce dă viaţă nesfîrşită,
Ca să văd istoria lumii dinainte-mi repeţită,

Cu aceleași lungi mizerii s-oboșesc sufletu-mi mut ?
Și să văd cum nasc popoare, cum trăiesc, cum mor. Și toate
Cu virtuți, vicii aceleași, cu mizerii repetate...
Vrei viitorul a-l cunoaște, te întoarce spre trecut.

Din agheazima din lacul, ce te-nchină nemuririi,
E o picătură-n vinul poeziei ș-a gândirei,
Dar o picătură numai. Decît altele, ce mor,
Ele țin mai mult. *Umane*, vor pieri și ele toate.
În zădar le scrii în piatră și le crezi eternizate,
Căci eternă-i numai moartea, ce-i viață-i trecător.

Și de-aceea beau păharul poeziei înfocate.
Nu-mi mai chinui cugetarea cu-ntrebări nedelegate
Să citesc din cartea lumii semne, ce mai nu le-am scris;
La nimic reduce moartea cifra vieții cea obscură —
În zadar o măsurăm noi cu-a gândirilor măsură,
Căci gândirile-s fantome, cînd viața este vis.

POVESTEA MAGULUI CALĂTOR ÎN STELE

În vremi de mult trecute, cînd stelele din ceriuri
Erau copile albe cu părul blond și des
Și coborînd pe rază țara lor de misteruri
În marea cea albastră se cufundau ades ;
Cînd basmele iubite erau înc-adevăruri,
Cînd gîndul era pază de vis și de eres,
Era pe lumea asta o mîndră-mpărăție
Ce-avea popoare mîndre, mîndre cetăți o mie.

Domnea în ea atuncea un împărat prea mare,
Bătrîn, cu ani o sută pe fruntea lui de nea,
Și mina lui zbîrcită, uscată însă tare,
A țărilor lungi friuri puternic le ținea.
Și țările-nflorite și-ntunecata mare
La glasul lui puternic gigantic se mișca.
Dar nu se miră lumea de brațu-i ce supune,
Ci de a lui adîncă și dreaptă-nțelepciune.

În sala cu muri netezi de-o marmoră de ceară,
Pe jos covoare mîndre, cu stîlpi de aur blond,
Cu arcuri ce-și ridică boltirea temerară,
Cu stele, ca flori roșii pe-albastrul ei plafond,
Cu arbori ce din iarnă fac blîndă primăvară
Și-ntind umbre cu miros pe-a salei întins rond,
Acolo sta-mpăratul... — boierii lui de sfat —
Pe tronu-i de-aur roșu sta mut și nemișcat.

Ca aripe de lebezi mari, albe, unduioase,
Pletele argintoase pe umerii-i cădea
Și barba lui cea lungă pe piept îi cădea deasă,
Dar ochii, stele negre, întunecați sclipea ;
Sprincenele-i bătrîne se-ntunecau stufoase,
În mină sceptru de-aur, povara lui cea grea,
Pe fruntea lui cea ninsă de aur diadem —
Părea c-așteaptă-a morții întunecos problem.

Boierii dimprejuru-i pe scaune de-onoare
Păreau că-s zile stinse pierdute în trecut,
Cu fețele lor palizi ca raza cea de soare,
Cărunți, cu barbe albe pe pieptul cel tăcut ;

Pe frunți ce grămădise a anilor ninsoare,
Pe umerii lor vremea cu pași mari a trecut.
Ca zilele alb stinse, ei din trecutul lor
Priveau la acel soare ce le-a lucit cu dor.

Deodată împăratul din tronul lui se scoală
Ca regele pustiei din stînca de granit ;
În curte oastea sună cîntarea triumfală.
Poporul o aude mișcîndu-se 'miit.
Din muri, din stîlpîi netezi, stindardele de fală
Desfășurate tremur la zgomotul ivit.
Lui glasul îi tremură... dar răspicat și blînd
Vorbe mărgăritare le-nșiră tremurînd.

— Vremea pe ai mei umeri s-a grămădit bătrînă.
Din oase și din vine a stors a vieții suc
Și slabă și uscată e-mpărăteasca-mi mînă.
Brad învechit prin stînce pe tronu-mi mă usuc,
Curînd va-ntinde moartea mantaua ei cea brună
Pe mine... Și suflarea-mi aripile-i o duc.
Cu rece-agheazmă moartea fruntea mea o sfințește
Și inima-mi bătrînă bătaile-și rărește.

Și sufletu-mi pîn' n-a-ntins îmflatele-i aripe
Spre-a stelelor imperiu întins ca și un cort,
Nainte pînă corpu-mi să cadă în risipe,
Nainte de-a se rupe a vieții mele tort,
Rog cerul să-nmulțească hotarnicele clipe,
S-urnesc pe umeri tineri imperiul ce-l port —
Pe-a fiului meu umeri voi pune pîn' trăiesc
Imperiul gigantic, purpuru-mpărătesc.

Dar viața are multe alunecături rele,
Prea-mbie pe oricine cu chipul ei cel drag
Și friurile lumii să i se pară grele,
Din mîni el să le scape la al domniei prag ;
Căci zilele-unui rege primejdii au în ele —
El poate să aleagă-a plăcerilor șirag
Și-atunci devine umbră — pe mină de mișei
Cad friiele și dînșii duc lumea cum vor ei.

Nainte de a pune pe brunele lui plete
Coroana mea de aur — eu voi ca să-l încerc.
Nu voi ca să se lase plăcerile șirete
Ce strîng în lanț de roze a cugetărei cerc ;
Nu voi ca lumea asta cu visuri să-l îmbete,
Căci cei mai mulți din oameni după nimic alerg —
Să vadă-n cartea lumii un înțeles deschis,
Căci altfel viața-i umbră și zilele sunt vis.

De-aceea înainte de-a morții-mi sîntă oră
V-am adunat, pe-al vieții-mi mintos areopag.
De-acolo de-unde rîuri spumoase se coboară
În umbra-ntunecoasă a codrilor de fag,
Pe muntele gigantic ce fruntea și-o strecoară
Prin nori pînă la soare — trăiește-un bătrîn mag.
Cînd încă eram tînăr, el tot bătrîn era :
Al vremilor curs vecinic nu-l poate turbura.

În fruntea lui e strînsă un ev de-nțelepciune.
Viața lumii toate în mînte-i a-ncăput.
Trecutul... viitorul el poate-a și le spune ;
Bătrînu-i ca și vremea cea fără de-nceput

Și soarele din ceruri la glasul-i se supune,
Al astrilor mers vecinic urmează ochiul-i mut.
De-aceea voi că dînsul pe fiul meu să-nvețe
Cari cărări a vieții-s deșarte, cari mărețe.

Dar el din a lui munte în veci nu se coboară,
Căci nu vrea ca să piardă din ochi a lumii căi,
Ca nu cumva măsura, cu care el măsoară,
În lipsa-i să se schimbe... și el, întors din văi,
Silit ca să înceapă din începutul-i iară,
Să nu poată s-oprească gîndirea celor răi.
Și cine-enigma vieții voiește s-o descuie,
Acela acel munte pe jos trebui să-l suie.

Cu buclele lui negre, ce mindre strălucite !
Cu fața lui cea trasă, ce dureros de pal !
Cu ochii mari ce-și primblă privirile-i unite,
C-o frunte-n bucle-și pierde puternicul-i oval —
Astfel feciorul tînăr pe cugetul-i [țintit e].
Stă rezemat de pragul auritului portal :
A tatălui său vorbă aude și se-nchină —
Un semn că se supune măsurii ce-o destină.

S-apropie cu pașuri modeste, line, rare
Și umil ingenunche pe treapta de la tron :
— Pe mine, pe cînd noaptea v-aprinde blindul-i soare,
Cînd clopotul va plînge cu-al serei dulce ton,
Atunci eu mă voi duce, pe calul pag călare,
M-oi duce pîn' la poala a muntelui Pion
Ș-apoi pe jos de-acolo eu muntele-am să sui,
Ca gîndurilor mele aripe să le pui.

Aripe, ca șă știe ce e deșertăciunea :
Să treacă ale lumii curs mizer și meschin,
Ca pasul vieții-mi toate să-l ducă-nțelepciunea,
Ca sigur că calc calea vieții cea de spini,
Ca tot ce eu voi face să fie fapte bune,
Să n-ascult decît glasul-adevărului senin ;
Și sarcina vieții-mi să-mi fie cît de grea,
Voi ști s-urmez, părinte, cu rîvnă calea ta.

II

În munți ce puternici din codri s-ardică,
Giganți cu picioare de stînci de granit,
Cu fruntea trăsniță ei norii despică
Și vulturii-n creieri palate-și ridică
Ș-uimiți stau în soare privindul țintit.

Acolo prin ruini, prin stînci grămădite
E peștera neagră zăhastrului mag ;
Stejari prăvăliți peste rîuri cumplite
Și stanuri bătrîne cu mușchi coperite ;
Încet se cutremur copacii de fag.

Vuind furtunoasa-i și strașnică arpă
Trec vînturi și clatin pădurea de brad,
Prăval pietre mari din culmea cea stearpă,
Aruncă bucăți cu pomi și cu iarbă,
Ce-n urlet de rîuri se năruie, cad.

Furtuna la caru-i lungi fulgere-nhamă
Și-i mină cu glasul de tunet adînc,
Vuieste a vîntului arfă de-aramă
Și vulturu-n doliu copiii și-i cheamă,
Prin nouri cad stele și-n ăbis se sting.

Și grindini cu gheața cu ghemuri ca rodii
Se sparg de a stîncelor coaste de fier
Și-n ceruri se-ncurcă auritele zodii
Și dracii la rîuri adun licapodii
Și iarna mugește călare pe ger.

Deasupra-ăstui munte cu fruntea sterpită,
Deasupra de lume, deasupra de nori,
Stă magul ; privește furtuna pornită :
Deasupra lui, soare cu rază iubită,
Desupt, iarnă, ploaie, zăpadă, flori.

El cartea-și deschide, la ceruri privește
Și zodii descurcă în lungul lor mers.
E-o carte ce nimeni în veci n-o citește,
Cu semnele strîmbe întoarse-arabește :
Sunt legile-n semne din ăst univers.

Cu barba lui albă de vînt răscolită,
Aruncă pe lume el ochii lui suri
Și chiuie vîntul cu-aripa zburlită,
Adună și sparge o turmă cumplită
De nori ce aleargă trăsînd în păduri.

Prin noaptea bătrînă, ursuză, voinică,
Prin nori ce se clatin, se luptă, se sparg,
Feciorul de rege trecea fără frică —
Pe munte lucește o flacăra mică
Cu raze ce taie-ntunerecul larg.

În van la picioare-i fug râuri spumate
Și stincele rupte în cale-i s-ațin,
Nimic nu-i în stare s-oprească vodată :
Cu pasul lui sigur prin râuri înoată,
Se-ndreaptă spre țelul cel mic și senin.

Stejarii cei rupți sunt podețe pe râuri,
Lumine de fulger cărări îi arat,
Deși cerul lasă a vîntului friuri
S-azvirle toți norii de-a muntelui brîuri,
El trece la astrul ce luce curat.

Retras în sală mare de marmură trandafirie,
Încins în strălucitul și negrul lui talar,
Privirea lui o naltă pe-a cerului cîmpie
Și cugetul lui zboară în lumi fără hotar.
Și gînd cu gînd se-mbină în lungă reverie,
Și buzele-i se mișcă c-un zîmbet blind, amar,
Și sufletul îl împlu dorinți nemărginite,
Ca marea de adînce cu valur'le uimite.

Ce sufletu-i dorește se-ntreabă și nu știe,
Se uită-n stele,-n lună, ce ca un vis de-argint
Cu fața ei cea blondă lungi nourii sfîșie
Și visuri lungi gîndirea i-o-mbată și i-o mint.
Aripa unui înger el simte că-l mîngîie
Și neteda lui frunte o-atinge tremurînd —
Și gitul ăstui înger ar vrea ca să-l cuprinză,
Cu el să zboare-n țara steloasă și întinsă.

„Spun mite — zise singur — că orice om în lume
Pe-a cerului nemargini el are-o blîndă stea,
Ce-n cartea vecinicii e-unită cu-a lui nume,
Că pentru el s-aprinde lumina ei de nea ;
De-aceea-ntreb gîndirea-mi ca să-mi răspund-anume
Din marea cea albastră, care e steaua mea ?
E-acel trandafir roșu, ce mut-duios-uimit
Lucește-un gînd de aur deasupra-mi în zenit ?

Un om se naște — un înger o stea din cer aprinde
Și pe pămînt coboară în corpul lui de lut,
A gîndurilor aripi în om el le întinde
Și pune graiul dulce în pieptul lui cel mut.
O candelă a vieții, de cer steaua depinde
Și îmblă scriind soarta a omului născut.
Cînd moare a lui suflet, aripele și-a-ntins
Și renturnînd în ceruri pe drum steaua a stins.

Dar ce e acea steauă ? E-o candelă aprinsă,
De-a cerului mari valuri e dusă pe-al ei drum ?
E-o pară aurită de-a firii pom suspinsă
Ce cade scuturată de-a morții lung samum ?
Și dacă e o lume puternică, întinsă,
De viața mea-i legată viața unei lumi ?
Pe capul meu și-ntoarce destinurile sale,
Cînd mor ea cade stinsă-ntr-a chaosului vale ?

De ce de-a mea viață o lume e legată,
De ce un înger palid din cer s-a coborît,
Ca trupul meu să-nvie cu flacăra-i curată,
De ce-un geniu coboară în corpul cel urît,

De ce orice ființă din cer e condamnată
O viață să petreacă în scutece vîrit ?
Cine prescrie legea la orice inger blind
Ca-n viața-i să coboare o dată pe pămînt ?“

Și murii netezi, roșii, de marmură curată
Lumina lunii blinde în sală o resfrîng.
Și aeru-mprejuru-i, lumina-i colorată,
Căci razele se-mbină, se turbură, se frîng,
Și-n dulcea atmosferă uimită, purpurată .
S-aud glasuri ușoare ca arfe care plîng.
Dar nu-i sunet aievea... ci-a gîndurilor sale
Glas tremurat și dulce îi răspîndea cu jale :

„Cînd Dumnezeu creează de geniuri o ceată
Să cerce vrea p-oricare de-i rău ori de e bun,
Căci nu vrea să mai vadă cum a văzut odată
Că cete rele d-îngeri la glas nu se supun,
Că cerul îl răscoală cu mintea turburată
Pîn' ce trăsniți se prăvăl în caosul străbun ;
De-aceea-în om ce naște, din îngeri orișicare
Odată-n vecinicia-i coboară spre cercare.

Cînd sună-n viața lumii a miezenopții oră,
Atunci prin ceruri îmblă zîmbind amorul orb,
De îngeri suflete-albe văzîndu-l se coloră
Și ochii lor albaștri privirea lui o sorb ;
Plecînd spre pămînt ochii ei timizi se-namoră
În pămîntești ființe cu fragedul lor corp,
Și prin a lumii vamă cobor bolnavi de-amor
În corpurile de-oameni ce-aștept venirea lor.

Dar pîn' ce corpu-n lume un înger îl cuprinde,
Deasupra vămii lumii pe luminoase căi
Imperiul lui cel mare o stea în cer aprinde —
Acolo el domnește, lăsînd a lumii vîi.
Dar de viața-i lumească domnia-n cer depinde :
De-i rău, steaua s-aruncă în noaptea celor răi
Și lumile nestîNSE pe-a cerului cununi
Imperii sunt întinse a îngerilor buni.

Abia părăsesc unii a domei mari pilastri,
Abia părăsesc cerul și înfloritu-i cort,
Abia au vreme-a pierde puternicii lor astri.
Coboară-n lume, află amorul lor că-i mort.
Atunci îl iau în brațe și luminînd albaștri
În lumea lor bogată cu lacrimi ei îl port —
Sunt îngeri blînzi și timizi, așa nevinovați
Incît în astă lume nu trebuiesc cercați.

A unui înger palid ursita pămîntească
Legată e de soarta corpului ce-l aleg.
Atîrnă de viață domnia lor cerească :
Ce samănă în lume, în stele ei culeg ;
Nefericiți adesea, ce-o soarte-mpărătească,
Un om ce-i născut mare în lume își aleg ;
Un împărat puternic dar înfocat cînd moare :
O stea urieșască în caos se coboară.

Dar în acest cer mare ce-n mii de lumi lucește.
Tu nu ai nici un înger, tu nu ai nici o stea,
Cînd cartea lumii mare Dumnezeu o citește
Se-mpiedică la cifra vieții-ți făr' să vrea.

În planu-eternității viața-ți greșală este,
De zilele-ți nu este legat-o lume-a ta.
Genii beau vinu-uitării, când se cobor din ceruri ;
Deschise-ți-s, nebîndu-l, a lumilor misteruri.

Greșeli de astea-n lume se-ntîmplă-adesea multe
Și-ncurcă-a vecinicieii mult înțeleptul plan.
Găsești în lume oameni cu mințile oculte
Cari cunosc a lumii gîndire de titan ;
Să știi însă că oamenii în veci nu vor s-asculte
Și-n basme au un nume : li zice năzdrăvan.
La gînduri uriașe a lor minte asudă,
Da' oamenii-i înconjor și nu vor să-i audă.

Deși rari și puțini-s, lumea nu va să-i vază,
Viața lor e luptă, când mor se duc neplînși.
Ei n-au avut la leagăn un blînd înger de pază
Și-a lor ochi de durere sunt turbure, și stinși :
Dară deși blînzi îngeri nu-și varsă a lor raze
În sufletul lor, totuși ei mari îs și distinși,
Căci Dumnezeu în lume le ține loc de tată
Și pune pe-a lor frunte gîndirea lui bogată.

Dar — e un înger palid cu lungi aripi și negre,
În aste firi mărețe în veci e-namorat.
Păcat numai c-amoru-i stinge sisteme-ntegre,
Întorsu lui omoară p-oricine l-a-ascultat,
Seducător trimite plăcerile alegre
Și de ascuți cîntarea-i geniu-ți e sfărmat.
A celor trecătoare în mina lui e soarte,
Frumosu-i ca nealții și numele-i e : *Moarte !*

De-aceea să n-ascuți tu sublima lui cîntare;
Căci morți-s pe vecie acei ce o ascult,
În fiecare secol un alt amant el are
Și cel care-l iubește rămîne-n veci ocult.
Ascultă glasul-mi rece : eu sunt un seraf mare:
De Domnul eu trimisu-s, căci te iubește mult,
Să scap a ta ființă de caosul-i imens —
Eu în glasul gîndirii-ți am pus acesta sens.

Că dincolo de groapă imperiu n-ai o lume,
De asta ție n-are de ce să-ți pară rău ;
A geniului imperiu : gîndirea lui — anume ;
A sufletului spațiu e însuși el. Ca grîu
Vei sămăna în ceruri a gîndurilor sume
Și-atunci realizate vor fi, vor sta mereu.
Că-n lumea dinafară tu nu ai moștenire,
A pus în tine Domnul nemargini de gîndire.

În aste mari nemargini unde gîndiri ca stele
Lin înfloresc, miriade s-amestecă, contrag ;
Zidite-n dome mîndre, de cugetări castele
Se darmă la suflarea-ți și-n taină se desfac
Sau la dorința-ți numai se mișcă ca mărgele
Și sun cîntări, ce vibră — se-ntunecă și tac ;
Astă nemărginire de gînd ce-i pusă-n tine
O lume e în lume și în vecie ține.

Cînd mintea va cuprinde viața ta lumească,
Cînd corpul tău cădea-va de vreme risipit,
Vei cobori tu singur în viața-ți sufletească
Și vei dura în spațiu-i stelos nemărginit ;

Cum Dumnezeu cuprinde cu viața lui cerească
Lumi, stele, timp și spațiu ș-atomul nezărit,
Cum toate-s el și dînsul în toate e cuprins,
Astfel tu vei fi mare ca gîndul tău întins.

De-astă viață mîndră de vrei să ai o știre,
Gîndește num-atuncea la visuri și la somn,
Ca mort e corpul rece în noapte, nesimțire,
Pe creațiuni bogate sufletul este domn ;
În oceân de stele, prin sori, nemărginire,
El îmblă, risipește gîndirile prin somn ;
Deși nu sunt aievea aceste lumi solare,
El tot le vede, simte, le-aude și le are.

Cînd omul risipitu-i, un lut fără suflare,
Sufletul în afară rămîne surd și orb :
Un cîntec fără arpă, o rază fără soare,
Un murmur fără ape, e suflet fără corp,
Dar înăuntru-i este o lume-ntinsă mare,
Aievea-i pentru dînsul. Cum picături ce sorb
Toate razele lumii într-un grăunte-uimit.
În el îs toate, dînsul e-n toate ce-a gîndit."

Seraful își sfîrșise vibrata-cugetare,
Gîndirea tace-asemeni în fiul de-mpărat,
Și galbenă ca gheața ruptă din nori răsare
Luna și trece moartă pe cortu-nnourat
Și cerul nori gîndește, nori mari de răzbunare,
Ce vor să biciuiască pămîntul răsculat
Și noaptea-înșiră ceasuri pe firu-i incolor
Ca riul care-și mină trecutu-n viitor.

Deodată vede că nori se despică
În două și cale îi fac printre ei.
Ajunsu-i în culme, sub dînsul o clică
De vînturi s-alungă prin nouri și-și strică
Aripa de stînce, se clatin în văi.

Sub el vijelia cea neagră, turbată,
Cu caii de fulger, cutreier nebuni
Și bate în vînturi, pe nori răsturnată,
Ea stîncile-ndoaie și grindină fată,
Amestecă lumea, frămintă furtuni.

Deasupra-i pe bolta albastră, senină,
Cald soare lucește și îmblă cu drag.
Pe-a muntelui streșnă de stînci în ruină,
Pe-o stea prăvălită, cu cartea în mînă,
Adînc se gîndește puternicul mag.

— Părinte — el zice — și-adînc i se-nchină,
Bătrînul meu tată aici m-a trimis.
— Venit-ai ? — bătrînul răspunde — suspină,
Pe fața lui trece zîmbire senină,
C-o mînă el cartea cea veche a-nchis. —

Văzut-am din carte-mi că viața bătrînă
Curînd se sfîrșește — ș-asupra-ăstui gînd
Uitat-am cu lumea — durere străină
În suflet pătrunse, cu-aripi de lumină —
Și pîn' mă uitasem scăpă din pămînt.

Furtuna turbată... Din mii de furtune
Ce-asupra pământului împlă zburînd,
Sunt cîteva cari de mult îs nebune,
De-aceea legate de pietre bătrîne
Le țin încuiate-ntr-a muntelui fund.

Și pîn' m-apucase de tatăl tău jele,
Bag seama că una din ele-a scăpat,
A rupt cu aripa vo cîteva stele,
Trîntitu-le-a-n nouri și-n vînturi rebele
Și codrii mei vecinici i-a mai măturat.

Așteaptă, copile, să caut o vrajă
În carte... Să chem eu giganticul vînt.
Pe aripi să-i puie o mie de maje,
S-o lege de stînce, să-i steie de strajă
În neagra-nchisoare în fund de pămînt...

Șoptește ; vînt falnic furtuna o-nhață,
Aripele-i leagă — o bagă în stînci,
Acolo cu lanțuri o leagă de brațe ;
Cu-ncetul a cerului nori se desfață,
Încet se-ncrețesc peste văile-adînci.

— Copile, acumă pericol nu este —
Urmează-mi în munte, în salele-mi mari,
Acolo-mi vei spune de tatăl tău veste.
În viața-ne fost-am Pilad și Oreste —
El moare — și-n lume rămîn singur iar.

Nainte de moarte trimis-a pe tine;
Ca vieții-ți să dau eu bătrînul meu sfat
Și asta desigur făcut-a el bine :
Primejdii te-așteaptă și, fără de mine,
Se poate de ele că n-ai fi scăpat.

De-ai fi ca alți oameni, atuncea se poate
Ca soarta ta-n bine din rău aș schimba,
Dar semnul tău nu stă în cartea mea toată.
A sorților stele de mine-s purtate,
Da' tu în tot cerul nu ai nici o stea.

De-aceea eu nu pot nimic pentru tine.
Scrisoarea-ți menită eu nu pot s-o schimb.
Ce e pot preface... Ce-n stele senine
Nu-i scris — eu nu pot ști. Sunt scrieri streine
Gîndite de Domnu-ntr-a sorilor nimb.

Dar pot să-ți arăt a pierzărilor cale,
Ca-n ea să n-aluneci, ca neademenit
De-un înger c-ochi verzi cu trăsurile pale,
Ce lumii aduce durere-și jale
De moarte, de care adînc ești iubit.

El zice ș-alene coboară la vale,
La porți uriașe ce duc în spelunci.
De stînci prăbușite gigantiți portale
Descuie și intră în mîndrele hale
De marmură neagră, întinse și lungi.

Pilastri de aur pe muri se coboară,
Pe jos sunt covoare țesute-n flori vii
Și stele în candelii dulci raze presară
Și aeru-i dulce ca-n noaptea de vară
Și razele-s calde și trandafirii.

Prin hala cea mare cu pasure line,
Ei trec și prin bolte săpate-n granit
Ei intră-ntr-o sală cu miroase plină ;
A murilor marmuri lucind ebenine
Ca negre oglinde de tuci lustruit.

Bătrînul în urmă-i el poarta o-nchide.
Adînc întuneric i-nconjur-atunci —
Pe masa cea mare încet el aprinde
Potirul albastru viorelei cei blînde,
Ea-aruncă-n negru-aer raze, vinete dungi.

Pe-un tron, împăratul, de roșă mătăasă
S-așază, se uită-n marmoreii muri,
Bătrînul alături pe-un scaun se lasă
Și flori răspîndesc adormite miroase
Ca mirosul proaspăt a verzii păduri.

Și razele-albastre prin sală aleargă.
Fantastic bătrînul s-ardică și blînd
În aer înaltă puternica-i vargă.
Pe-oglinda cea neagră, profundă și largă
Încet-încet pare o umbră de-argint.

E vinăt la față ca mărgăritarul,
Pe albiu lui umeri aripi se desfac
Și luciu c-argintul îi este talarul ;
În mîna lui mică el ține păharul
Somniei... Pe frunte-i flori roșii de mac.

Cad pletele, blonde și lungi spice de-aur,
Închisă-n lungi gene privirea lui stă ;
O cupă cu versuri, cu cifre de maur
Ia-n mînă bătrînul — ca sînge de taur,
Un vin roșu toarnă și regelui dă.

Văzînd umbra albă pe negrul părete;
Din tron împăratul genunchie uimit,
În vis umbra rîde — și lungile-i plete
Ca aurul blonde se las răschiète
Pe netezii umeri, pe albul ei gît.

— E somnul — bătrînu-n ureche îi spune —
O vorbă să nu spui, căci dacă nu taci,
Ca visul el pierè — cu greu se supune
La magica-mi vorbă — las stele să sune,
Ca-n tabla cea neagră să-l prind. — Tu să faci

Ce-oi spune. O cupă pe margini cu aur
El ia și-n ea varsă cristalicul vin.
Stau în jurul cupei cu cifre de maur
Obscunse vrăji scrise... Ca sînge de taur
E vinul și totuși e clar ca rubin.

— Bea — zice atunci somnul din muri se coboară
Și ochii-ți sărută cu dulce suris ;
Atunci tu grumazu-i cu brațu-nconjoară,
El aripa lui și-o ridică și zboară,
Te duce cu dînsul în lumea de vis.

Și junele bea și adoarme. Deodată,
Pe ochi buze calde și moi a simțit.
El brațul și-ntinde și-nlănțuie-ndată
A umbrei dulci umeri și netezi... Umflată
El simte aripa că-n sus a pornit.

Pe umerii umbrei el fruntea și-o lasă
Și-aude suflarea-i cea caldă bătînd
Și dus el se simte în lumi luminoase,
În corure sfinte, prin stele-auroase
Aude cum sună aripa de-argint.

El ochii-și deschide, deasupra lui vede
Doi ochi mari albaștri, adînci visători.
A lui fericire el mai că n-o crede,
El gura și-apasă pe blondele-i plete
Și fața cea pală i-o mîngîie-n dor.

E beat de a visului lungă magie,
În brațe-i pe înger mai tare-a cuprins
Și umbra surîde, cu-aripa-l mîngîie
Și gura-și apleacă în dulce beție,
I-apasă pe buze-i sărutu-i aprins.

— Vezi tu — zice umbra — pe-a hăului vale !
Pămîntul cu munții-i ce fumegă stins,
Cu mări adormite ce murmură-n jale ;
Dorm populi, țări și cetățile sale.
Deasupra-ți, oceanul de stele întins.

Pămîntul departe-ntr-un punct s-a contrage,
Căci lumi de departe în puncte se schimb,
Dispar a pămîntului viziune vage,
A stelelor țară curată se trage,
Aleargă, trăiește a astrilor timp.

O stea, un imperiu întins e și mare,
Cu sute de țări și cu mii de ființi.
Cetățile mari răspîndite-s în soare,
Palate de-argint se ridic gînditoare
Și regii sunt îngeri cu aripi de-arginți.

Și sufletul liber privirea-i sintită
O naltă pe stelnicul, marele plai :
O patrie nouă sublimă, iubită,
De cîntece plină din veacuri fugite —
Aici lumea-antică urmează-a ei trai.

Vezi steaua că munții și-ntoarse și marea
Îmblînd neclintită în veciniciu-i mers.
A anilor spaț' le destină un soare :
La una-i mai mic și la alta mai mare
Căci sorii scriu timpu-n acest univers.

Curînd vom ajunge pe steaua senină,
Pe care în ceriuri numesc-o a mea.
De visuri, de umbre, de cîntec e plină.
Curînd vom intra în cîmpia ei lină
Și-n urmă-ți pămîntul rămîne — o stea.

III

Magul rămas în munte, din el ieși afară,
Pe-o piatră detunată el șede peste văi,
Privește. — Codrii mîngîii cu vînt de primăvară
A lui frunte uscată, adîncii ochi ai săi.

Se suie-n vîrf de munte, o stea din cer coboară —
O stea, vultur de aur, cu-aripele de foc,
Pe ea șezînd călare, în infinit el zboară,
Stelele sclipeau sfînte și-n cale-i făceau loc.

Și răsfirați în spațiu îngeri duceau în pîale
A lumilor adînce și blînde rugăciuni
Și întinzînd în vînturi aripele regale
L-a lumii trepte-albastre le duc și le depun.

Pe magul cel puternic ei îl salută-n cale,
El trece dus pe steaua ce zboară ca un gînd
Și cînd veni sînt, mare, pe-a caosului vale
Dă drumul stelei, s-aruncă în hăul fără fund.

Deasupra vede stele și dedesuptu-i stele,
El zboară fără preget ca tunetul rănit ;
În sus, în dreapta,-n stînga lanurile de stele
Dispar. — El cade,-un astru în caos azvîrlit.

Căci la un punct albastru privirea-i ațintită
L-a chaosului margini un astru blind ușor ;
Cale de mii de zile el cade-ntr-o clipită,
Zboară ca gândul care l-aruncă-în viitor.

Din ce în ce s-apropie de lumea depărtată.
O zi mai are încă ș-ajunge-n luna lui.
Acolo el răsufală de calea-i depărtată —
De pe-un munte a lunei aruncă ochii lui.

Cu ochii plini de lacrimi la acea stea privește,
Ce lumina albastră mergîndu-și drumul său :
— Ce liniștită-i dînsa, în pace ea pășește,
O, cum iubesc eu steaua, unde m-am născut eu.

Mai e-n tot universul o stea plină de pace,
Neturburată vecinic de ură, de război ;
În toate Creațiunea gura ei vecinic tace,
N-o bîntuie griji rele, n-o bîntuie nevoi.

E-un om, care pe dînsa nefericit se ține,
Dar nu-i nefericirea în stea, ci e în el,
Dar soarta lui schimba-voi, din rău oi face bine —
Cobor acum la astru-mi să-l mîngîi și pe el.

Din virf de munte-n lună în spațiu iar s-aruncă,
În clipă-ajunge-n norii ai astrului natal,
Cu-amor el îl privește, cu o privire lungă,
În funii lungi el rupe al nărilor voal.

L-întinde, l-împletește, din el își face scară,
O-aruncă-n zarea lungă de flutură în vînt,
Apoi pe ea cu-ncetul bătrînul se coboară
Pe mare, care-și mișcă mii valuri tremurînd.

Din norii cei mai deși el luase o bucată,
Își face din ea luntre, ce lunecă pe val,
A mării unde-albastre alunecă-nspumate
Și-l duc în leagăn dulce, prin cînturi de pe mal.

Din insule bogate cu mari grădini de laur,
Lebede argintoase aripele-ntinzînd
Veneau sfîșiind apa la luntrea lui de aur
Și se-nhămau la dînsa și o trăgeau cîntind.

Bătrînu-n manta-i albă înfășurat visează
Iar lebede-argintoase luntrea bogată trag,
Al valurilor cîntec pe el îl salutează —
Pe fruntea-i împletită e-o ramură de fag.

Plutind cu repejune sub palida lumină
A lunei, ți se pare al mării Dumnezeu,
Cîntat de înmiirea valurilor senină
Și îngînat de lebezi în dulce visul său.

Luntrea, un vis de aur, pînza albastră-a mării
O sfîșie — și-aproape ea vine-acum de mal,
Un mal de pietre suie, de stînci frînte rebele,
Ce stau lovind cu poala în înspumatul val.

Acolo printre stînce bătrîne și schelete,
Un templu în ruină, de apă înecat,
Pe jumătate murii și stîlpii și-i înclină
Și stă-n curînd să cadă de vreme sfărîmat.

În scorburi de părete trăiește-un biet călugăr
Tînăr, frumos — dar însă ca umbra el e slab.
Din stînce năruite, din pietre și din bulgări
Făcu cărări spre fundul al templului arab.

Acolo prigonit stă de visuri și de gînduri.
Ce vrea nici el nu știe, se chinuie-n zădar,
Doarme pe-un pat de trențe ce-i pus pe două scînduri
Nu bea apă d-izvoare, ci vâlul mării-amar.

Astfel el vrea viața s-o sfarme, s-o scurteze,
De ce ? și pentru cine, el singur n-a știut.
Astfel se chinuiește în rugăciuni asceze
În cîte-o biată arfă din arcul sfărîmat.

O arfă de aramă cu coarde ruginite,
El zbîrnăie pe dînsa un cîntec dezolat.
Strune-amorțite tremur de mîna lui trezite...
El cheamă cu cîntarea-i o umbră ce-a visat.

Ș-acum el sta în lună pe-o piatră risipită
Și cîntecu-i în nopțe zbura mult dureros,
Părea c-așteaptă-n aer pe umbra lui iubită
S-o vadă, astfel ochiu-i ținea întunecos.

Magul pe-o piatră seacă din luntre se coboară.
Pe-a valurilor fugă el drumu-apoi îi dă —
Pe-o stîncă-apoi se suie — pe-ascetul îl măsoară
Cu ochiul. Ca geniul văzduhului el stă.

Călugărul îl vede, arfa scapă din mînă,
Pe buze-î trece-un zîmbet ascet, slăbit, amar.
El stîncă lui o lasă, la mag încet el vine
Și mîna lui o prinde și-ntreabă cu glas rar :

— Ce-ai mai făcut, părinte... iar ai venit la mine,
Crezi tu c-o să mă mîngîi pe mine ? nu, în veci
Surd este al meu suflet l-a tale vorbe line
Cum stîncele la glasu-mi surde rămîn și reci.

O, vino colo-n scorburi ca să-ți arăt fereasta
Pe care umbra blindă ieri noaptea a venit
Prin stîlpîi-n prăbușeală... prin arcuri sparte... Asta...
Pe-aici pe-o scară de-aur ea blindă a intrat.

— De-aceea te-ai retras tu, îi zise magu-atuncea,
Să trăiești în asceze gîndind la Dumnezeu,
Bînd apa mării-amară în negrele spelunce —
Ca să domini în tine ispita, geniul rău !..

— Ispită neagră dînsa ? un geniu rău, o, nu e !
Răspunse trist și dulce fantasticul ascet.
De-ar veni ceriul însuși aceasta să mi-o spuie,
De-ar spune-o dînsa însăși — eu totuși nu o cred.

Aș crede mult mai iute că vrea să mă înșele;
Că vrea să-mi cerce-amorul adînc însă fatal,
De-aș spune numai chipul cum privirilor mele
S-arată — n-ai mai crede că-i geniu infernal.

Cînd ca un vis argenteu plutește blonda lună
Prin marea-albastă-n ceruri, prin somnoroșii nori,
Cînd noaptea-i o regină lunatecă și brună,
Cînd valuri lovesc țarmii cu spumele răcori,

Eu de pe stîlpul negru iau arfa de aramă,
Arfa a cărei sunet e turbur, tremurat,
Arfa care din pietre durerile le cheamă,
Din stîncile stîrpite, din valu-nfuriat...

Și cînt... Din valuri iese cîte o rază frîntă
Și pietrele din țarmuri îmi par a suspina,
Din nori străbate-o rază molatecă și blîndă,
O rază diamantă cu-albeața ei de nea.

Și raza mă iubește, mîngîie a mea frunte
Cu-a ei lumină blîndă — o muzică de vis
Din aer și din mare cîntului meu răspunde,
Cîntec născut din ceruri și-al mării crunt abis.

La mijlocul de aer, în sfera de lumină,
Din frunte-mi se retrage raza cea de cristal,
Ea prinde chip și formă, o formă diafanină,
Înger cu aripi albe, ca marmura de pal.

Și se coboară palid pe drumul razei sale
Și se coboară-alene, cu cîntecu-mi l-invoc
Și haine argintie coprind membrele sale
Prin păru-i flori albastre, pe frunte-o stea de foc.

Eu stau uimit și palid... mîna-mi involuntară
Se mișcă tremurîndă pe coardele de fier,
Ce caută-al meu suflet în acea sfîntă oară
De la turburii creieri în van eu samă cer.

Cine-or fi oare umbra aceea argintie
Ce vine la cîntare-mi cînd cu o rugă-o-nvoacă,
Cînd provocați de arfă-mi răspund valuri o mie,
În nopți cînd pricep scrisul al stelelor de foc ?

Cîntînd pe a mea arfă sălbatecă, vibrîndă,
Am pus în ea o parte a sufletului meu.
E partea cea mai bună, mai pură și mai sfîntă
Ce într-o noapte albă, pe-o rază tremurîndă
Părăsi lemnul putred, zburînd la Dumnezeu.

Cînd noaptea însă-i caldă, molatecă și brună,
Atunci o chem din mare, atunci o chem din lună
Pe-acea parte iubită a sufletului meu,
Și ea venind prin noapte ca o rază de soare
Coboară pe-a mea frunte nebună visătoare,
Pîn' se preface-n chipul ce l-am visat mereu.

Nu e vre o fantasmă nebună și deșartă,
E o făptur-aievea, cu gînd din gîndul meu,
Dintr-un noian de raze am, întrupat-o eu
Și inima-mi o cheamă, gîndirea-mi o desmiardă
Și sufletul din mine e și sufletul său.

Tot ce-am gîndit mai tînăr, tot ce-am cîntat mai dulce,
Tot ce a fost în cîntu-mi mai pur și mai copil
S-a-mpreunat în marea aerului steril
Cu razele a lunii ce-n nori stă să se culce
Și a format un înger frumos și juvenil.

— Nebun ori ești lunatec — bătrînul murmurează...
E visul tinereții, e sete de amor.
Îngerul tău e-o rază și trupul ei un nor...
La cîntecul tău èco răspunde plîngător
Și tu-mpopulezi marea cu suflete de raze
Și stelele de cîntec le împli visător.

Ia una cîte una icoanele pălite,
Ia una cîte una o und-, o stea de foc
Și toate sunt nimica... cînd toate la un loc
Pot în tine visarea și cîntul să-l escite,
Mintea să-ți strice poate al razelor blind joc,
Ce se-mpreună-n aer, care se sparg în nori,
Care răsfrîng în valuri spumînzi și gemători.

— Și dac-ar fi, ce-mi pasă ? Chiar pala nebunie
Se poate că trezită a-nfipt ochii cumpliți
În fruntea-mi vestezeită, în creieri rătăciți
Și-n jurul ochilor mei gravă ca la stafie
Afunde și teribili, lungi cearcăne de plumb —
Fie așa — eu nu zic... Și totuși, nebunia
Cum e, cu chipul dulce, cu care m-a coprins
Îmi place — cum îmi place visul de raze nins,
Îmi place cum îmi place o umbră argintie.
Tu cugeți. Cugetarea cu raze reci pătrunde,
Lovește chipul dulce creat de fantazie
Și acest chip devine palid ca o stafie

Un sclav greoi și rece — e sclav — dar e astut.
Mă țin-e-n pieptul bolnav... și-n brațul încă tare,
Cînd sufletul meu liber vrea să s-arunce-n mare
Să scape d-el odată...
În astfel de momente mă speriu eu de mine.
O, de ar fi o moarte, fără ca eu să mor,
Eu aș cuprinde-o-n brațe și aș strînge-o cu dor.

Magul adînc gîndește și-n minte-și desfășoară
Soarta omului care l-avea naintea sa.
Sărac, uimit fusese în lume-odinioară,
Dar gîndul lui puternic viața-i apăsa.

Acest cap trist și palid coroana vrea să poarte
Și azi pe el se vede un negru comanac.
Acești umeri voît-au să duc-a lumii soarte
Și azi acopăr trențe și rasa de șiac
Și capu-acest ce-n perini de tron ar fi dictat moarte
Azi doarme-n pat de trențe, drept perină un sac,
Picioarelor rănite-n sandale li-era dor
De salele de marmuri, de-a tronului covor.
Descult îmbla pe uliți, de visuri mintea plină
Și-n lungele-i mizerii, ca-n mare cufundat,
Visa că-ntreaga lume la dînsul o să vină,
Că el de lumea-ntreagă va fi încoronat.
Coroane el împarte la regi. — Și la regine,
Iubindu-le, -ngenunche. Palate-a ridicat
Femeilor ce viața și-o-nchină la plăceri,
Ce trupul de zăpadă și-l scaldă-n negru pâr.

Dar foaia se întoar-se... Cu greață și scîrbire
Îi păru-atunci că lumea e toată joc de cărți.
Atunci el se retrage în muri de mănăstire
Și capul și-l cufundă-ntr-a lumii sfinte cărți.

Pe murii în risipă o candelă subțire
Chilia înnegrită lumină. Și prin părți
Necunoscute-a lumii gândirea lui pribeagă
Străbate cu-aripi mîndre nemărginirea-ntreagă.

În van pune pe suflet greoile cătușe
De gânduri uriașe, de nalte rugăciuni.
În van în a lui urmă a-nchis a lumei ușă
La visele ei turburi, cu mari deșărtăciuni ;
Pe focul cugetărei a presurat cenușă,
Ci sub cenuș-ard încă consumatori cărbuni.
Atunci visul mării s-a șterge-n a lui gînd
Cînd peste spuza sură se va turna pămînt.

Atunci claustrul îl fuge — și-n țărături sterpi
de mare
Se trage să găsească liniștea-i ce s-a dus,
Dar vai ! ș-acolo-l urmă visările-i amare,
Căci lumea cu-a ei visuri gândirea i-au supus.
Aici însă visarea-i e-adînc-omoritoare,
Căci în chip de femeie s-arată-n aer sus.
Lumești gânduri într-alt chip împleau sufletul său.
El cugeta la toate, ci nu — la Dumnezeu.

Pe noaptea-i sufletească, tainică, rece, stinsă,
Căzu ploaie de raze cu cer senin și dalb
Și sufletu-i se împle iar cu icoane-aprinse,
O auroră-l împle cu aeru-i rozalb.
Din cer cade alene o dulce stea desprinsă
Și se preface-n înger, plîns de iubire, alb,
Și-n inimă-i aude un dulce glas de-argint
Ca sunetu-unui clopot prin noapte aiurînd.

Magul își răzgîndește-a călugărului soarte !
„E-aievea acea ființă, visele-ți nu te mint,
Dar nu-i aci în lume... E sufletu-unei moarte,
Pe care-însă cu însumi pot ca să-l reaprind.
Pot s-o topesc în forma de lut care s-o poarte
Și idealu-eteric în lut eu pot să-l prind,
Dar nu aici. — Aicea de viață n-are parte ;
Vom merge-n lumea unde trăiește mai departe.“

DACĂ TRECI RÎUL SELENEI...

Dacă treci rîul Selenei se face pare că sara
Deși-ntr-a soarelui lume eternă noapte nu ține.
E-o sară frumoasă — adormită deși este ziuă.
Aerul e vioriu, miroasele florilor mîndre
Adormitor se ridică din oștile florilor mîndre ;
Într-un codru măreț, unde arbor legat e de arbor,
De liane ce spînzură-n aer snopii de flori,
Unde prin vechii copaci-și fac albinele stupii sălbateci,
Plini de faguri de miere, ce curge ca aurul-n soare,
Cu de ghirlânzi uriașe copaci, din a lor rădăcine
Pînă la virfii din nori cu liane încolăciți-s,
Cari cu snopi de flori i-nconjoară, mărirea le-ngroapă.
Dacă prin codri pătrunzi dai de-o vale frumoasă și verde
Pe-al cărei deal se întinde o mîndră grădină.
Mari cireși cu boabele negre, cu frunza lor verde,
Crengile-ndoaie de greul dulcilor, negrelor boabe,
Meri, cu merele roșii ca fața cea dulce-a Aurorei,
Mișcă în vînt frumoasele, mari, odorantele roade ;
Iară pe marginea mîndrei grădini înălțată-i în huciuri
Vița de vie cu frunza întoarsă ce umbră dorește
Și cu strugurii vineți și galbeni ce îmflați stau în soare.

Vineți cu brumă sunt unii, iar alții cu boabele galbene
c-aurul,
Fluturii le-nconjoară ca dulci corăbioare de colorii și
lumini,
Iară albine din bobite crăpate sorb lamura mierei ;
Iar în mijloc de grădine, într-o luncă de verzi portocale
Nalță-se ca într-un flor învălit palatul Selenei.
Mare-i, cu zece intrări, la care duc scări înălțate
Și cerdacuri în aer — ținut de-argintoase columne
Și în trei caturi se-nalță palatul cu mii de ferestre
„Mari și boltite prin care pătrunde-o lumină albastră ;
Și prin bolți de ferestre se văd argintoase coloane,
Muri cu oglinzi de diamant, ce lucesc mai clare ca ziua,
Mîndre icoane cu fete de crai îmbrăcate-n albastru,
Codri de basme cu arbori vrăjiți și cu albe cerboaice,
Iar prin coloane pare să vezi trecînd o minune :
Luna cu părul ei blond desfăcut, care curge în valuri
Pe umeri în jos, înflătat cu dulce de miroase și cîntec,
Care tremură-n veci în aerul fin al serei.
D-umerii goi abia se ține o mantie albastră,
Mînilor albe de ceară se joacă cu coștile blonde
Și cu mărgeanul ce cade pe sîni și cu creștii de mantă.

AH, MIEREA BUZEI TALE

Ah, miera buzei tale am gustat-o,
A buzei tale coapte, amorul meu ;
Zăpada sînului eu am furat-o,
De ea mi-am răcorit suflarea eu ;
Ah, unde ești, demonico, curato,
Ah, unde ești să mor la sînul tău !

Ce sunt eu azi ? — o frunză, o nimică.
Și-mi pare că am fost un împărat ;
Simțirea care sufletu-mi despică
E ca și când o lume mi-a furat ;
Ah, mierea buzei tale, păsărică,
Am nebunit de când o am gustat !

Ah, cum nu ești, să-ți mistuiesc viața,
Să-ți beau tot sufletul din gura ta,
Să-ți sorb lumina pîn' ce-or fi de gheață
Frumoșii-ți ochi — să-ți devastez așa
Tot ce tu ai frumos... o, mă învață
Să teucid cu respirarea mea !

Să murim amîndoi... La ce trăiesc eu,
La ce trăiești tu pe a lumii spume ?
Sărmane inimi închegate-n vreme,
Sărmane patimi aruncate-n lume ;
Ah, să murim, nu plînge, nu te teme,
Că undeva s-afla al nostru nume !

Încet, încet... să ne culcăm în raclă,
Încet de pe pămînt ne-om furișa.
O, stinge a privirei tale faclă,
Închide ochii tăi... așa, așa ;
Ce bine e să dormi adînc în raclă,
Să dormi adînc, să nu mai știi ceva.

Iubito, vremea-n loc să steie,
Să stingă universu-ntreg în noi :
O rază încă, încă o scînteie,
Ș-apoi dispare tot... ș-apoi, ș-apoi
Simt încă gîndul tău iubit, femeie,
Ș-apoi nu vom mai fi nimic... noi doi.

DUMNEZEU ȘI OM

Cărții vechi, roase de molii, cu păreții afumați,
I-am deschis unsele pagini, cu-a lor litere bătrîne,
Strîmbe ca gîndirea oarbă unor secole străine,
Triste ca aerul bolnav de sub murii afundați.

Dar pe pagina din urmă, în trăsuri greoaie, seci,
Te-am văzut născut în paie, fața mică și urîță,
Tu, Christoase,-o ieroglifă stai cu fruntea amărîtă,
Tu, Mario, stai tăcută, țeapănă cu ochii reci !

Era vremi acelea, Doamne, cînd gravura grosolană
Ajuta numai al minții zbor de foc cutezător...
Pe cînd mîna-ncă copilă pe-ochiul sînt și arzător
Nu putea să-l înțeleagă, să-l imite în icoană.

Însă sufletul cel vergin te gîndea în nopți senine,
Te vedea rizînd prin lacrimi, cu zîmbirea ta de înger.
Lîngă tine-ngenuncheată, muma ta stetca-n uimire,
Ridicînd frumoasă, sîntă, cătră cer a sale mîne.

În pădurile antice ale Indiei cea mare,
Printre care, ca oaze, sunt imperii fără fine,
Regii duc în pace-eternă a popoarelor destine,
Închinînd înțelepciunei viața lor cea trecătoare.

Dar un mag bătrîn ca lumea îi adună și le spune
C-un nou gînd se naște-n oameni, mai puternic și mai
mare

Decît toate pîn-acuma. Și o stea strălucitoare
Arde-n cer arătînd calea la a evului minune.

Fi-va oare dezlegarea celorla nedelegate ?
Fi-va visul omenirei grămădit într-o ființă ?
Fi-va brațul care șterge-a omenimei neputință
Ori izvorul cel de taină a luminii-adevărate ?

Va putea să risipească cea neliniște eternă,
Cea durere ce-i născută din puterea mărginită
Și dorința fără de margini ?... Lăsați vorba-vă pripită,
Mergeți regi spre închinare la născutul în tavernă.

În tavernă ?...-n umilință s-a născut dar adevărul ?
Și în fașe d-înjosire e-nfășat eternul rege ?
Din durerea unui secol, din martiriul lumii-ntrege
Răsări o stea de pace, luminând lumea și cerul...

Sarcini de-aur și de smirna ei încarcă pe cămile
Și pornesc în caravană după steaua plutitoare, —
Ce în aerul cel umed pare-o așchie din soare,
Lunecînd pe bolta-albastră la culcușu-eternei mile.

Ș-atunci inima creștină ea vedea pustia-ntinsă
Și pin ea plutind ca umbre împărați din răsărit,
Umbre regii și tăcute ce-urmasu astrul fericit...
Strălucea pustia albă de a lunei raze ninsă, .

Iar pe muntele cu dafini, cu dumbrave de măslin
Povestind povești bătrîne, au văzut păstorii steaua
Cu zimbirea ei ferice și cu razele de neaună
Ș-au urmat sfințita-i cale către staulul divin

. : : . : : : : : : : :

Azi artistul te concepe ca pe-un rege-n tronul său,
Dară inima-i deșartă mîna-i fină n-o urmează...
De a veacului suflare a lui inimă e trează
Și în ochiul lui cuminte tu ești om — nu Dumnezeu.

Azi gîndirea se aprinde ca și focul cel de paie —
Ieri ai fost credința simplă — însă sinceră, adîncă,
Împărat fuși Omenirei, crezu-n tine era stîncă...
Azi pe pînză te aruncă, ori în marmură te taie.

PRIVESC ORAȘUL — FURNICAR

Privesc orașul — furnicar —
Cu oameni mulți și muri bizari,
Pe strade largi cu multe bolți,
Cu cîte-un chip l-a stradei colț.
Și trec foind, rîzînd, vorbind,
Mulțime de-oameni pași grăbind.
Dar numai p-ici și pe colea
Merge unul de-a-nletelea,
Cu ochii-n cer, pe șuierate,
Țiindu-și mînile la spate.
S-aude clopot răsunînd,
Cu prapuri, cruci, icoani, viînd,
Preoții lin și în veșminte
Cîntînd a cărților cuvinte.
În urmă vin ca-ntr-un prohod
Tineri, femei, copii, norod ;
Dar nu-i prohod — sfîntire de-apă,
Pe uliți lumea să nu-ncapă ;

Se scurg încet — tarra bumbum —
 Ostașii vin în marș acum,
 Naintea lor tambur-major,
 Voinic el calcă din picior
 Și tobe tare-n tact ei bat
 Și pașii sună apăsător;
 Lucesc și armele în șir,
 Frumos stindarde se deșir;
 Ei trec mereu — tarra bumbum —
 Și după-un colț dispar acum...
 O fată trece c-un profil
 Rotund și dulce de copil,
 Un cine fuge spăriet,
 Șuier-un lotru de băiet,
 Într-o răspîntie uzată
 Și-ntinde-un orb mîna uscată,
 Hamalul trece încărcat,
 Și orologiile bat —
 Dar nimeni nu le mai ascultă
 De vorbă multă, lume multă.

MURMURĂ GLASUL MĂRII

Murmură glasul mării stins și molcom,
 Înconjurînd a Italiei insulă mîndră —
 O, luminați, a cerului stelele albe,
 Cîmpilor noștri.

Vă vărsați icoanele voastre în Tibur,
 Nori, zugrăviți pe cîmpie umbre fuginde,
 Tu, măreție a nopții, a mării, a lumii,
 Împle Italia.

Mare, poartă pe undele tale corăbii,
Unele grele ni-aducă aur din Ofir,
Altele înfoiate de roze d-Egipet,
Vinuri și smirnă.

Ah, trimiteți popoare vulturii voștri
Cei de lemn să zboare pe marea măreață,
Căci a Romei eterne picioare marmorei
Daruri așteaptă.

Numai singur asupra lumii în pace,
Nepăsător tămii și laudei voastre,
Învăluit în maiestatea tăcerii
Stă-mperatorul.

Vezi-l atins de umbra gândirilor regii !
Vorba-i va să fie o rază-n lume ;
Orele lui sunt izvoare la anii istoriei,
Salve-Imperator !

MITOLOGICALE

Da ! din porțile mîndre de munte, din stînci arcuite,
Iese-uraganul bătrîn, minînd pe lungi umeri de nouri,
Caii fulgerători și carul ce-n fuga lui tună.
Barba lui flutură-n vînturi ca negura cea argintie,
Părul înflăt e de vînt, și prin el colțuroasa coroană,
Împletită din fulgerul roș și din vinete stele.
Hohot-adînc bătrînul cînd vede că munții își clatin
Și-și prăvălesc căciule de stînci cînd vor să-l salute...

Codrii bătrîni rîd și ei din adînc și vuind îl salută
 Paltenii nalți și bătrînii stejari și brazii cei vecinici.
 Numai marea-albastră murmură-n contra orgiei,
 Care bătrînul rege-o făcea :-n beția lui oarbă,
 El mîn-oștiri de nori contra mării... ș-armia-i neagră,
 Ruptă pe-ici, pe colea de-a soarelui roșă lumină
 Șiruri lungi fug repede grei pe cerul cel verde.
 Și netezindu-și barba, trece prin ei uraganul.
 Dus de fulgerătorii cai în bătrîna căruță,
 Care scîrțîie hodorogind, de-ai crede că lumea
 Stă să-și iasă din vechile-i vecinice încheieture.
 — Groaznic s-a îmbătat bătrînul — soarele zice ;
 Nu-i minune — a băut jumătate d-Oceanul Pacific.
 Rău îi mai umblă prn pîntece-acum butura amară.
 Însă-s eu de vină... c-umplut-am de nouri păhare
 Cu apele mării adînci, boite cu roșă lumină —
 Cine dracul știa acum că de cap o să-și facă !
 Ah ! moșneagul bețiv e-n stare-ntr-o zi să ruine
 Toate societățile de-asigurare din țară.
 Soarele-și bagă capul prin nori și limba și-o scoate
 Și c-o rază gîdilă barba bătrînului rege.
 — Hehe ! zice bătrînul, rîzînd, ce faci tu, Pepeleo ?
 Tînăr, hai ? De mii de ani tot tînăr te văd eu,
 Pare-mi că dai pe obraz cu roș după moda de astăzi,
 Altfel nu-nțeleg cum tînăr de-o mie de evi ești.
 — Taci, moșnege făr' de obraz, te du, te trezește...
 Vezi în ce stare te afli, coroana îți stă pe-o ureche
 Și cu veselia ta proastă lumea ruini tu !
 Însă-a popoarelor blonde de stele guverne-îndărătnici,
 Vai ! nu făcuse șosea cumsecade pe cîmpii albastri
 Și se răstoarnă carul și rău se-nglodează bătrînul.
 Mai că era să-i rămîie ciubotele-n glodul de nouri.
 Hei, ce-i pasă ! El norii frămîntă jucînd mocăneasca
 Și pe-un vînt l-apucă de cap, făcîndu-i morișcă.
 Se tăvălea peste cap și, pișcat de-un purec de fulger,

Se scârpina de-un șir de păduri ca de-un gard de răchită.
Norii roșesc de rușine și fug iar vîntul se culcă
Între codri și munți... Uraganul mahmur poticnește
Spre castelul de stînci, ce-și deschide uriașa lui poartă,
Spre-a-l primi pe bolnavul bătrîn în surele hale.
El își ia coroana din cap și în cui o atîrnă,
De sclipește-n noapte frumoasă și roșă — un fulger
Încremenit în nori. Cojocul l-anină
El de cuptor... ciubote descaltă și negrele-obiile
Cît două lanuri arate le-ntinde la focul Gheenet
Să se usuce... Chimirul descinge și varsă dintr-însul
Galbeni aprinși într-un vechi căuș afumat de pe vatră,
Mare cît o pivniță...-N patu-i de piclă-nfoiată,
Regele-ntinde bătrînele-i membre și horăiește.
Pînă-n fundul pămîntului urlă : peștere negre
Și rădăcinile munților mari se cutremură falnic
De horăitul bătrînului crai. Iară-afară
Vezi un ger bătrîn și avar cu fața mîhnită,
Cărăbănind al zorilor aur în saci de-ntunerie
Ca să-l usuce-n rubine. Cu-ncetul, cu-ncetu-nserează...
Soarele, ca să împace marea, la ea se apleacă,
Lin netezește-a ei față albastră și-adînc se uită
În luminoasele valuri a ei și sinu-i desmiardă
Cu tot aurul razelor lui. La pămînt se mai uită...
Florile toate ridică la el cochetele capuri
Copilăroase și ochii lor plini de zădarnice lacrimi...
Pe grădini se mai uită. pe-alei de vișini în floare
Și de cireși încărcăți, de sakimi cu mirosul dulce.
Pe-acolo se primblă o fată-în albastru-mbrăcată,
Părul cel blond împletit într-o coadă îi cade pe spate...
Ca Margareta din Faust ea ia o floare în mînă
Și șoptea : mă iubește... nu mă iube... mă iubește !
Ah ! boboc... amabilă ești... frumoasă și — proastă,
Cînd aștepti pe amant, scriitor la subprefectură,
Tînăr plin de speranțe, venind cu luleaua în gură...

Soarele-a apus, iar luna, o cloșcă rotundă și grasă,
Merge pe-a cerului aer moale și-albastru și lasă
Urmele de-aur a labelor ei strălucinde ca stele.
Iar de a doua zi se scoală bătrînul și urcă Rarăul
Numai în cămeșoi, desculț și fără căciulă
Și se scarpină-n cap — somnoros — uitîndu-se-n soare.

IN CĂUTAREA ȘEHERAZADEI

În mări de nord, în hale lungi și sure
M-am coborît și am ciocnit cu zeii,
Atîrnînd arfa-n vecinica pădure.

M-am îndulcit cu patima femeii,
În stele i-am topit aurul din plete,
În poale-am scuturat piatra cameii,

Din ochi i-am sărutat priviri șirete,
De umeri rezemat am rîs cu dînsa
Ș-am potolit din gură-i lunga sete

De-amor. Apoi m-am dus — ea plîns-a.
Mi-a deschis marea porțile-i albastre
Și Nordul frig durerea-mi caldă stîns-a.

M-am dus spre Sud — und-insule ca glastre.
Gigantici se ridic din sfînta mare,
C-oștiri de flori, semănături de astre.

Și și-a înflăcă eterna mea cântare
Aripele de pară-n cer pornite,
Pin-am pierdut pământu-n depărtare,

De unde-albastre scîndure-n urnite.
De gînduri negre-i grea antica-mi navă :
Nu știu pe vane căi-s ori menite ?

Viața mea-i ca lanul de otavă :
E șeasă fără-adînc și înălțime.
Vulcanul mort și-a stîns eterna lavă.

Dar ah, ce văd ? E vis ? O-ntunecime
Ridică colți înalți din frînta mare.
Cine îmi spune ce minune-i ? Nime ?

Din ce în ce un rai în depărtare
Se desfășoară dintre stînci trunchiete,
Plesnite lin de undele amare.

Munții înalți la cer străbat, se vede ;
Văi cu izvoare se-adîncesc sub soare
Și dealuri mari păduri înălță-n spete :

E Orientul. Codrii cu grandoare,
Cu vîrfii nalți vor norii să-i disfețe.
Cetăți prin ei își pierd a lor splendoare.

Prin codrii lui, prin șesurile crețe,
De-a vîntului suflare-mbălsămată,
Din munții-n nori și prin pustii mărețe,

Urbile-antice strălucind s-arată
Și albe par și mitice — cu basme
Urieșești e țara presărată.

Și norii spînzură pe cer, fantasme
De foc și aur ce-n oștiri se-nșiră,
Codrii se plîng și marea doarme-n spasme.

Ajung la țărm — se-ndoaie ca o liră
Cu valuri înstrunită-n lunge rînduri,
Un mic liman, ce raze blînd respiră.

Corabiei apusene grea de gînduri
Sinistre — eu pe valuri îi dau drumul,
Frîntă de stînci se risipește-n scînduri.

Ce întîlnesc întîi pe țărm e-un tûmul —
Proroc prea sigur al vieții umane,
Tu ești cenușa iară viața-i fumul.

Nu crede însă că în doruri vane
Caut norocul spre-a te-afla pe tine,
Noroc lumes: — zîmbiri aeriene !,

Las pe-alții să zidească diîn ruine
Zidiri de-o zi pe răbdătoarea spată
A vechiului pămînt, ce nu-i de mine.

În furnicarii din Apus ei toată
Viața-și fac doruri bune,
Nu știu că-n lume nu-i ceea ce cată.

Ei caut adevăr — gădesc minciune.
Neam vine și neam trece — toți se-nșală.
Eu adevăr nu cat — ci-nțelepciune.

Căci mintea cea de-nțelepciune goală,
Oricît de multe adevăruri știre-ar,
Izvor de amărîre-i și de boală.

În ladă aur oricît grămădire-ar —
Cu aur nu se stinge-n veci amarul
Și Pace numa-n inimă-i găsire-ar.

Ușor trage prezentul la cîntarul
Înțelepciunii... Și ea-i fericirea.
Cu-a răsăritului averi samarul

Eu mi-l încar cu-a lui gîndiri — gîndirea.
Eu pasu-ndrept colò înspre cărunții,
Gigantici muri ce-n cîmpi îi sădi firea.

Din codri-adînci, ce înmormintă munții,
Ce-abia și-arăt al lor cap în ninsoare,
Urcînd în negre stînci diadema frunții,

Prin șir de codri, palmi nălțați în soare,
Prin lunci de dafin, pe-unde cresc maslinii,
Smochini s-așin pe verzi cărări în floare.

Din prund înaltă trunchii lor arinii
În lunce risipiți, sub stînci ce pică
Izvoare sar prin mușchii rădăcinii.

Prin mîndrele grădini în cer ridică
Saraiuri albe cùpole de aur.
Cu sori pare plouată urbea-antică

Și risipite prin dumbrăvi de laur
Stau casele-albe, azile liniștite.
Pe porți sunt stihuri scrise-n limbi de maur

Iar căile-s cu marmură podite
Și fără porți sunt sfintele dumbrave.
Pe scări înalte flori de foc sădite.

Pe scări culcate fete albe, suave
Părul cel negru-l piaptănă în soare,
Ori visătoare stau de-amor bolnave.

Ah, e cetatea cea strălucitoare
Unde-mpăratul Indiei reșade :
Un soare însuși este el sub soare.

Nevasta lui e-acea Șeherezade,
De-nțelepciune plină și de frumusețe :
Ș-a o privi doar soarelui se cade.

*

Într-un sarai cu cùpola rotundă,
Pe scări de marmură îmi urc piciorul,
Pe stâlpi înalți las umbra să pătrundă,

Sub bolta porții calc de flori covorul —
Cărare-i el prin de-aur nalte glastre :
În ele crinii mari întrec ivorul.

Pe murii albi marmorei s-urc pilastre;
Ce netezi, roși, oglinde de purpură,
Reflectă frunze verzi și flori albastre.

Un miros răcoros simțirea-mi fură.
Deschisă lin e ușa unei sale
Și noi minuni uimiții ochi văzură.

Cu umbre moi a gândurilor sale
Un pictor a-nflorit plafondul, murii,
Cu chipuri zvelte, basme-orientale.

Pe perini lungi culcate-s hurii —
Și din cățui de-argint copăr miroase
Cu fum albastru formele picturii.

De roșă catifea cu fir pe margini trase
Se nălță într-un baldachin perdele,
Umbrind un pat cu perini de mătase.

Pe acel pat, un tron cusut cu stele,
Stă înșirind mărgăritare-n poale
Regina cea-nțeleaptă. — Dintre ele

Picioare de zăpadă, mici și goale,
Ea-ntinde surizînd ca-n vis pe-un scaun
De vișinie catifea și moale.

Dureri și ani, și toate îmi disdăun
Acele vise-aieva la vedere :
Mă mir cum în Olimp se mir-un faun.

■
Frumoasă e în visu-i de plăcere,
Cu fața albă ea luminează sala
Și ochii ei izvoară de mistere,

Mari și adinci tăiați-s ca migdala
Și-n părui negru corpu-i de zăpadă,
E cufundat — o virgină Itală.

Cine-ar vedea fără-în genunchi să cadă ?
Am genuncheat. — Eu am știut, străine,
Că ai să vii — a dorurilor pradă —

Ca să m-ascuți și să duci de la mine
A-nțelepciunii și-a frumseții floare,
Să luminezi gândirile din tine.

Eu am știut — profetă vrăjitoare —
S-atrag cu-a tainelor și-a basmei rază
Poeți cu inimi ceruri-doritoare.

Ridică-te și vino de te-așază
Ici, lângă mine, sui pe perna asta...
Cu brațu-i gol și alb ea o-nfoiază.

Am ascultat... M-am răzimat cu coasta
De dulci gătite perini — iar genunchiul
Plecat... c-adoratori din vremea foastă.

PREOT ȘI FILOSOF

Căci n-avem sfinții voștri, voi ne muștrați, preoți,
Deși de-a voastră tagmă suntem și noi cu toți...
Și nouă vinătoarea de aur și mărire
Ne-nsamnă-n astă lume a Răului domnire.
Și nouă-nghesuirea pe drumul spre plăcere
În suflet naște scîrbă și inimei durere.
Și noi simțim că suntem copii nimicniciei,
Nefericiri zvîrlite în brazdele veciei...
Și sufletu-ne-n tremur că marea se așterne,
Tăiat fiind de nava durerilor eterne ;
Ca unde trecătoare a mării cei albastre,
Dorința noastră, spuma nimicniciei noastre.
Și noi avem o lege — deși nu Dumnezeu —
Simțim că Universu-l purtăm și prea ni-i greu .
Știm a fi strănepoții acelu vechi păcat,
Ce seminția Cain în lume-o a creat.
De ne-o-mbrăcăm în pilde, e semn c-am înțeles,
Că-n noi este credință, ce-n alții e eres.
Căci eretic tiranul, ce Crucii se închină
Cînd oardele-i barbare duc moarte și ruină.
În van cu mîni uscate se roagă, țîind strana, :
Deasupra lui cu aripi întinse stă Satana.
Degeaba lîngă pațu-i alături stă sicriul
Cînd gloatele-i pe lume au tot întins pustiul.
Ce Dumnezeu e-acela care-ar putea să-l ierte
Că țări întregi schimbat-au în întinsori deșerte ?
Și eretic e-acela ce rasa v-o sărută
Cînd ura-n a lui suflet, de veche, e stătută ?
În van cercați a-i dregе căci răi rămîn de-a valma
Și trebuie ca soarta să-i spulberé cu palma,
Din visul să-i trezească, cu care-i înconjoară
Demonul lumii-acestei — comedia-i bizară.

Nu ne muștrați ! Noi suntem de cei cu-azul fin
Și pricepurăm șoapta misterului divin.
Urmați în calea voastră mulțimii de absurzi
Și compuneți simfônii și imnuri pentru surzi,
Ascuteți adevărul în idoli, pietre, lemn,
Căci doar astfel pricepe tot neamul cel nedemn
Al oamenilor zilei sublimul adevăr —
Ce voi spuneți în pilde, iar noi l-avem din cer.

RIME ALEGORICE

Corabia vieții-mi, grea de gânduri,
De stînca morții risipită-n scînduri,
A vremii valuri o lovesc și-o sfarmă
Și se izbesc într-însa rînduri-rînduri.

Iar eu pe-un țarm pustiu murii în pace.
Deasupra frunții-mi luna-n nouri zace,
Trecînd încet pustiile Saharei
Și luminînd o lume care tace.

La miezul nopții vezi pustia plană
Născînd de suptu-i mîndră caravană
De morți în vâluri lungi și, trează,
Mergînd încet spre-un vis : Fata-morgana.

Într-adevăr : adînca depărtare
Arată un palat numai splendoare.
Printre ferești pătrunde o lumină ;
Perdelele-i păreau muiate-n soare.

De prin deșerturi lungi și depărtate,
În șiruri vin scheletele uscate.
Pustiu-atunci cu caravane-sate,
Dormea ca mort sub luna care bate.

O caravană lingă mine trece,
Naintea ei vine-o suflare rece.
În șiruri lungi se strecur și se strecur :
Eu număr unul, număr doisprezece.

Un chip atuncea de pe cal coboară.
La mine-ndreaptă-a lui privire-amară
Și fața slabă, tristă, adâncită
Ș-osoasa mină o întinde-avară.

Dar să mă mișc nu am nicicum putere,
Căci țapăn mort eram și fără vrere.
Pleoapele-mi pe ochi erau lăsate,
Deși prin ele eu aveam vedere.

Iar umbra-n vălu-i de mătase sură
D-urechea mea și-apropie-a ei gură
Și-mi spune lin și-ncet povestea mare,
Ce ca un riu etern în minte-mi cură :

„Colo-n palat rezidă-o vrăjitoare
Și om cu ochii vii de-o vede moare ;
Iar celor morți, lumina lor adâncă,
Li dă viață nopții trecătoare.

Deci vin și tu pe un schelet să-ncalici,
Să vezi palatu-i în lumini opalici ;
De șirul nostru să te ții în urmă
Pin' la grădina ei cu flori italici.

Și iată vălul meu ți-l dau — pe față
Să-l pui, s-acoperi ochii tăi de gheață,
Ca nu cumva să se topească iute
De a privirei ei tiranică dulceață.“

Mă sui și plec... o umbră sunt din basme
Și o fantasmă sunt între fantasme,
Prin mîna mea de o ridic se vede
Ca și prin corpul străveziei iasme.

Din ce în ce cu toții se apropîi.
Grădini lucesc și flori creșteau cu snopii,
Iar roua curge în briliante umezi —
Din crengi de arbori luminează stropii.

Pe scări de marmur ne suim cu toții
Și morții-și caut prin coloane soții ;
Sunt tineri unii ca iubirea moartă,
Iar alți au barbe albe ca preoții.

Dar toți cu toții sunt de om ruine
Și risipiți din cîrduri beduine
Au fost găsit amara, cruda moarte
Într-un pustiu arzînd și fără fine.

Vorbesc încet... ca-n somn... și vorba sună
Ca frunze-uscate cari vîntu-adună,
Sau ca murmurul cel vrăjit de ape
Cînd peste codri-apare blonda lună.

Deodată-n două șirul se desface.
În fund apare-un mîndru chip ce tace ;
Cu roșii flori de mac în păru-i negru,
Cu ochii-nchiși un semn cu mîna-mi face.

Eu o urmez prin galerii înalte.
Izvoare vii din vase stau să salte
Și lingă ele nimfele de marmur,
Făpturi cerești unor măiestre dalte.

Pe lucii muri auritele pilastre.
În jurul lor sunt așezate glastre,
Din care cresc bogate-ntunecoase
Ici roze negre, colo flori albastre

Și pe ferești perdele de purpură.
Un miros răcoros simțirea-mi fură ;
Deschisă lin e ușa unei sale
Și noi minuni uimiții ochi văzură.

Un pictor a-nflorit plafondul, murii,
Cu basme mîndre, cu frumoase hurii
Și din cățui de-argint, copăr miroase
Cu fum albastru formele picturii.

Iar pe-un divan, ascuns între perdele
Albastre, înfoiate și cu stele,
Sedea regina basmelor măiastră —
Lumină lumea gândurilor mele.

Ea înșira mărgăritare-n poale
Și pe-un covor, persan, frumos și moale,
Ea-ntinde surizînd ca-n vis și leneș
A ei picioare de zăpadă — goale.

Ochii adînci ca două basme-arabe
Samăn cu-aceia ai reginei Sabbe,
Cum împăratul Solomon îi scrie,
Cu-a lor privire de-ntunecime slabe.

Cu ochi pe jumătate-nchiși suride :
— Deși privirea-mi pe cei vii ucide,
Te uită lung la mine, tu, ce mort ești,
Pîn-al tău suflet ochii va deschide.

L-al tău mormînt tu ești în pragul porții
Dar să te stingi nu este voia sorții,
Ci-n fața mea să lași încet să-ți cadă
De pe-ai tăi ochi de gheață vălul morții.

Îngenunchind atunci am zis în sine-mi :
„O, dulce chip, cu mina fruntea ține-mi
Și de pe ochi ia-mi vălul trist și rece,
Căci simt bătaia renviatei inimi.“

Și de pe ochii-mi cade ceața sură
Și noi minuni uimiții ochi văzură,
Căci înaintea mea stai vrăjitoare
Și basmu-ascuți cu zîmbetul pe gură.

*

Ș-atuncea pier anticele portale.
În jurul meu iluminate sale.
Și-n loc de morți ființe vii, ce vesel,
Cu hohot rid — serbează bachanale.

Unde-s acum fantasticele șeme
Prin care luna străbătea-ntr-o vreme ?
Acele mii risipuri din pustie
Trăiesc... nici unul moartea nu și-o teme.

Cînd ar avea moarte o vecinicie
De-amor, de viață și de nebunie,
Ei nu s-ar veseli atît de tare
Precum o fac în astă moarte vie.

Ici vezi femeia plină și bălaie
Ce lasă-ncet să cadă a ei straie ;
Zîmbind rămîne-n mijlocul mulțimei
Precum ar fi ieșit din caldă baie.

Ici una oacheșă se-ntinde-alene
În brațu-unui bărbat ce, de sub gene,
Ș-aruncă ochi-ntunecoși sălbateci,
Setoși de patimi c-ale unei hiene.

Iar una stă cu ochii ei să soarbă
Pe-un vechi ostaş cu-ntunecime oarbă
Şi degeţele fine ca de ceară
Şi-mpieticeşte-n-a lui neagră barbă.

Un rîs, un chiot, o vuire multă —
Cu toţii strigă, nimeni nu ascultă ;
Ocări frenetici sunt o desmierdare
Şi desmierdarea deveni insultă.

Toţi se iubesc — ş-o spun în gura mare.
Toţi au făcut din viaţă sărbătoare :
De măşti rîzînde lumea este plină,
De comedianţi şi de femei uşoare.

Murmure doar s-aud de prin unghere,
Unde cu glasul blind amantul cere,
Pe cînd iubita gura ei, uscată
De sărutări, deschide la plăcere.

Ce-i lumea asta mă întreb acuma :
Au nebunit-au, sau domneşte ciuma ?
De-acopăr moartea, ranele hidoase
Cu rîs, cu-amorul, cu beţii, cu gluma ?

„Ba nu — răspunse-atunci Şcherazade —
Nu, nu îi vezi aşa precum se cade ;
Viaţa lor un vis al morţii este,
Azi pradă ei, iar mîni ea o să-i prade.

Ce afli-n lume ? mii de generații,
Popoare mîndre sau obscure nații
De mult periră și pe-a lor cenușă
Trăiește... cine ?... ei ! înmormîntații.

Moarte și viață, foaie-n două fețe :
Căci moartea e izvorul de viațe,
Iar viața este riul ce se-afundă
În regiunea nepătrunsei cețe.

Femeia goală, cufundată-n perne,
Frumsețea ei privirilor așterne ;
Nu crede, tu, că moare vre odată,
Căci e ca umbra unei vieți eterne.

Iubirea ta-i viață — a ei iubire
E viață iar și iar de omenire.
Voința ei ș-a ta de se-mpreună,
Atunci e suflet în întreaga fire.“

CĂRȚILE

Shakespeare ! adesea te gîndesc cu jale,
Prieten blind al sufletului meu ;
Izvorul plin al cînturilor tale
Îmi sare-n gînd și le repet mereu.
Atît de crud ești tu, ș-atît de moale,
Furtună-i azi și linu-i glasul tău ;
Ca Dumnezeu te-arăți în mii de fețe
Și-nveți ce-un ev nu poate să te-nvețe.

De-aş fi trăit cînd tu trăiai, pe tine
Te-aş fi iubit atît — cît te iubesc ?
Căci tot ce simt, de este rău sau bine,
— Destul că simt — tot ție-ți mulțumesc.
Tu mi-ai deschis a ochilor lumine,
M-ai învățat ca lumea s-o citesc,
Greșind cu tine chiar, iubesc greșala ;
S-aduc cu tine mi-este toată fala.

Cu tine da... Căci eu am trei izvoară
Din care toată mintea mi-o culeg :
Cu-a ta zîmbire, dulce, lină, clară
A lumii visuri eu ca flori le leg ;
Mai am pe-un înțelept... cu-acela iară
Problema morții lumii o dezleg ;
Ș-apoi mai am cu totul pentru mine
Un alt maestru, care viu mă ține...

Dar despre-acela, ah, nici vorbă nu e.
El e modest și totuși foarte mare.
Să tacă el, să doarmă ori să-mi spuie
La nebunii — tot înțelept îmi pare.
Și vezi, pe-acesta nu-l spun nimănuie.
Nici el nu vrea să-l știe orîșicare,
Căci el vrea numai să-mi adoarmă-n brață
Și decît ține mult mai mult mă-nvață !

PE GÎNDURI ZIUA...

Pe gînduri ziua, noaptea în veghere,
Astfel viața-mi tot în chinuri trece —
Va vrea natura oare să se plece
La ruga mea — să-mi deie ce i-oi cere ?

Nimic nu-i cer decît mormîntul rece,
Repaos lung la lunga mea durere —
Decît să port iubirea-mi în tăcere,
Mai bine ochiu-mi moartea să mi-l sece.

Căci lumea e locașul pătimirii :
Un chin e valu-i, iară gîndul spuma,
Dureri ascunse farmecele firei.

O dată te-am văzut — o clipă numa —
Și am simțit amarul omenirei...
Ce-am folosit că-l știu și eu acuma ?

DE VORBIȚI MĂ FAC CĂ N-AUD...

De vorbiți mă fac că n-aud,
Nu zic ba și nu vă laud ;
Dăntuiți precum vă vine,
Nici vă șuier, nici v-aplaud ;
Dară nime nu m-a face
Să mă ieu dup-a lui flaut ;
E menirea-mi : adevărul
Numa-n inima-mi să-l caut.

E ÎMPĂRȚITĂ OMENIREA...

E împărțită omenirea
În cei ce vor și cei ce știu.
În cei dintii trăiește firea,
Ceilalți o cumpănesc ș-o scriu.

Cînd unii țese haina vremii,
Ceilalți a vremii coji adun :
Viața unii dau problemei,
Ceilalți gîndirei o supun.

Dar pace este între dînșii :
Ce unii fac iau alți aminte,
Căci pînă azi domnește-ntr-înșii
A cărții tale graiuri sfinte.
N-a intrat viermele-ndoielii,
Copil e ochiul lor cînd vede,
Căința văd urmînd greșelii,
Căci omul tot în tine crede.

Al răului geniu arate-mî
Un om din viță pămîntească,
Ce-ar fi-ncercat ale lui patemi
Naintea ta să-ndreptățească ;
Căci buni și răi trăiesc în tine,
Cuvîntul tău e calea lor —
De-a lor abateri li-i rușine,
Căci tu ești ținta tuturor.

Virtutea nu mai e un merit,
Căci merit nu-i cînd nu e luptă.
Asupra ta ei nu se-ntărit
Cu viața-n joc, cu mintea ruptă ;
Mînînd cu anii colbul școlii,
Ei cred făr-a fi înțeleș,
Din cărți străvechi roase de molii
Își împlu mintea cu eres.

Ei nu pătrund a ta mărire —
Minune-i pentru dinșii tot.
Necercetînd nimic în fire,
Nimic nu știu, nimic nu pot ;
Căci nu-i supusă lămuririi
Gîndirea-n capul înțelept —
La toate farmecele firii
Se bat cu minile pe piept.

AI NOȘTRI TINERI...

Ai noștri tineri la Paris învață
La gît cravatei cum se leagă nodul,
Ș-apoi ni vin de fericesc norodul
Cu chipul lor isteț de oaiie creață.

La ei își caseă ochii săi nerodul,
Că-i vede-n birje răsucind mustață,
Ducînd în dinți țigara lungăreață...
Ei toată ziua bat de-a lungul Podul.

Vorbesc pe nas, ca saltimbanci se strîmbă :
Stîlpi de bordel, de crișme, cafenele
Și viața lor nu și-o muncesc — și-o plimbă.

Ș-aceste mărfuri fade, ușurele,
Ce au uitat pîn' și a noastră limbă,
Pretind a fi pe cerul țării : stele.

CÎND TE-AM VĂZUT, VERENA...

Cînd te-am văzut, Verena, atunci am zis în sine-mi :
Zăvor voi pune minții-mi, simțirei mele lacăt,
Să nu pătrundă dulce zîmbirea ta din treacăt
Prin ușile gîndirei, cămara tristei inemi.

Căci nu voiam să ardă pe-al patimilor rug
Al gîndurilor sînge și sufletu-n cîntare-mi ;
Și nu voiam a vieții iluzie s-o sfaremi
Cu ochii tăi de-un dulce, puternic vicleșug.

Te miri atunci, crăiasă, cînd tu zîmbești, că tac ;
Eu idolului mîndru scot ochii blinzi de șerpe,
La rodul gurii tale gîndirile-mi sunt sterpe,
De cărnurile albe eu fălcile-ți dizbrac.

Și pielea de deasupra și buzele le tai.
Hidoasa căpătină de păru-i despoiată,
Din sînge și din flegmă scîrbos e închegată.
O, ce rămase-atuncea naintea minții-mi ? Vai !

Nu-mi mrejuiai gîndirea cu perii tăi cei deși,
Nu-mi pătrundeai, tu idol, în gînd vrodinioară ;
Pentru că porți pe oase un obrăzar de ceară,
Păreai a fi-nceputul frumos al unui leș.

Oricît fii mlădioasă, oricum fie-al tău port,
Și blindă ca un inger de-ai fi cîntat în psalme,
Sau dacă o heteră jucînd băteai din palme,
Priveam de o potrivă c-un rece ochi de mort.

De dulcea iscodire eu mă feream în laturi.
În veci cătam în suflet minia s-o întărit,
Că lumea ș-a ei chipuri să-mi pară vis deșert
De muierști cuvinte și lunecoase sfaturi.

Ușor te biruiește poftirea frumuseții,
Ziceam — și o privire din arcu cel cu gene
Te-nvață crud durerea ființei pămîntene
Și-n inimă îți bagă el viermele vieții.

Venin e sărutarea păgînei zîne Vineri,
Care aruncă-n inimi săgețile-ndulcirii,
Dizbărbătează mintea cu vâlul amăgirii —
Deci în zădar ți-i gura frumoasă, ochii tineri.

Decît să-ntind privirea-mi, ca mîni fără de trup,
Să caut cu ei dulcea a ochilor tăi vrajă,
În porțile acestea mi-oi pune mîna strajă.
De nu — atunci din frunte-mi mai bine să mi-i rup.

PIERDUTĂ PENTRU MINE, ZÎMBIND PRIN LUME TRECI !

Pierdută pentru mine, zîmbind prin lume treci
Și eu să-mi știu osînda... să te iubesc în veci,
În veci dup-a ta umbră eu brațele să-ntind,
De-a genelor mișcare nădejdea să mi-o prind,
Zîmbirea gurei crude să-mi fie al meu crez —
Purtînd în suflet moarte, tu vesel să mă vezi.

Fii binecuvîntată și fericită tu,
Copil cu păr de aur, ce mintea mi-o pierdu.
Veninu-amărăciunei și anii-mi pustiii
În cumpănă ușori-s pe ling-al tău capriț ;
Și-n a mea socotință mă simt atît de mic —
Tu ești odorul lumii și eu mă simt nimic.

Da, da... numai natura dreptate are-n veci,
Copil cu gură caldă, cu mici picioare reci,
Căci ea-n înțelepciune-i creează-astfel de chip
Pe lingă care toate sunt pleavă și nisip.
Ironie pare-a zice : nemernici rîmători,
Visat-ați vreodată asemenea comori ?

Pe tine-apoi te-arată în dreapta ei mîndrie :
Turbînd de-mpătimire, murînd de gelozie,
Te văd cum al tău zîmbet voioasă multor dăruie,
Că veselă și dulce vorbești apoi oricărui
Și risipești privirea-ți — cînd eu pentr-un cuvînt
Din gura ta cea dulce, m-aș duce în mormînt.

Atîta de frumoasă... și tot numai femeie ?
Ah, am crezut o clipă că ești poate o zeie,
Ca marmura de rece că treci pe lingă oameni,
Din ființe muritoare nici uneia nu-i sameni,
Ș-atuncea, ca în ceruri o steaună, să te-ador —
O, dulce chip de înger și totuși muritor !

Da, muritor... blestemul al lumii acesteia :
Crezi că te-nchini la soare și-ai adorat scînteia —
Eu caut pe-nțeleptul cel mai nebun — arate-mi
O singură femeie lipsită ce-i de patemi
Și eu... eu îl voi crede, în stare tot să cred :
— Numai a ei făptură de înger dac-o văd —

Că niciodată buza n-atinse-o altă buză,
Că niciodată-urechea de-amor nu vru s-auză,
Că niciodată ochii-i n-opri c-un blînd repaos
Pe-o faţă bărbătească... că ea nu s-a adaos
În gîndu-i sau cu fapta în rîndul altei vieţi...
Le cred, le cred pe toate... de ce nu mi-o spuneţi ?

Spuneţi că-i ca omătul din proaspăt abia nins,
Colanu-i nici o mînă, ca noi, i l-a descins,
Că gura i-i fecioară, că ochiu-i e virgin
Şi mina asta dulce, ca floarea cea de crin,
Că nu a strîns-o nimeni, că n-a răspuns cu strîns —
Că setea de iubire pe ea n-o au atins.

Dar vai, e *prea* frumoasă ! Putut-a sta-mpotrivă
— Plăcerea-ademeneste, dorinţa-i guralivă —
Acelor vorbe calde, şoptite cu durere,
Ce aerul îl umplu şi inima de miere ?
Putut-a împotriva atîtora să steie
Cînd e *aşa* frumoasă, cînd nu-i decît femeie ?

Ca toţi să fiu ? ca dinşii să fiu viclean făţarnic ?
Să cumpăr cu un zîmbet, un zîmbet iar zădarnic ;
Viaţa adoratei şi gingaşei copile
Să o pătez cu umbra plăcerii unei zile
Şi să iubesc ca dinşii... cînd partea cea mai bună
Din inima-mi şi minte i-a ei pe totdeauna ?

O, tu ! tu dumnezeul şi viaţa vieţii mele,
Priveşte-amărăciunea-mi şi spune, nu ţi-i jele ?
Nici astăzi al tău suflet de mine nu se-ndură ?
Viaţa-mi se nutreşte din aceea dulce gură,
De-un zîmbet, de o vorbă ce mi-o arunci de milă —
Să te iubesc atîta nu e păcat, copilă ?

Pe maică-mea 'sărmana atîta n-am iubit-o,
Și totuși cînd pe dînsa cu țărână-a coperit-o;
Părea că lumea-i neagră, că inima îmi crapă
Și aș fi vrut cu dînsa ca să mă puie-n groapă...:
Cînd clopotul sunat-au, plîngea a lui aramă
Și rătăcit la minte strigam : unde ești, mamă ?

Priveam în fundul gropii și lacrimi curgeau rîu
Din ochii mei nevrednici pe negrul ei sicriu ;
Nu știam ce-i de mine și cum pot să rămîn
În lume-atît de singur și-atîta de strein,
Și inima-mî se strînse și viața-mi sta în gît —
Dar ca de-a ta iubire tot nu am plîns atît.

O, demone, viața-mi și sufletu-mi de vrei,
De ce mai stai pe gînduri, de ce nu mi le cei ?
De ce mă-nșală ochiu-ți cu zărea-i, cu seninu-i,
De ce cu ușurință, atît, atît mă chinui ?
Ajungă-ți... mă omoară mai bine... și destul.
De vorbe și de zîmbet să nu mai fiu sătul ?

A mamei amintire eu unu-n stare-am fost
Să ți-o sacrific ție și sunt atît de prost
Încît tot numai ție viața-ți mulțănesc,
În dar parcă mi-ai da-o... și parcă o primesc
Ca orbul, ca un cîine, căci vezi în stare sunt
Pe praful urmei tale cu fruntea la pămînt.

Și tu ? Îmi zîmbești *mie*, cum altora zîmbești,
Cum poațe-ai spus-o altor tu-mi spui că mă iubești —
Și eu ? eu sunt ca alții ? Și tu vezi și în mine
Pe-amantul unei zile, pe-un Don Juan, pe-un cîine
Ce-i dai și cu piciorul și după ce-l desmierzi ?
O, rîde-mă, o, cască în față-mi... tu mă pierzi !

Cochetă, lunecoasă, lingușitoare, rece —
Cu viața-mi sfărîmată urîtul tău petrece ;
Și să te vezi privită ca patimă, cu jînd,
Să vezi că cel mai tare se face om de rînd,
Cu gura numai spumă se pleacă în genunchi,
— Privește-a aceasta te bucură-n rărunchi —

Să-l vezi că la picioare-ți se tîrîie un vierme
Și recea-ți ironie mai mult încă să-l sferme.
O, cît de bine știi tu natura ce a vrut
Cînd a făcut zăpadă și diamant din lut,
Știi ce voiește dînsa cu ochii-ți străluciți —
Ea vrea prin o zîmbire să fim nefericiți.

Să văd a ta făptură să nu mai fi ajuns !
Ce demon oare-n cale-ți m-a pus ca să pătrunz —
Și de sub frunte ochii mai bine i-aș fi rupt
Decît să sorb din ochii-ți veninul ce l-am supt,
Decît să fiu un preot la un astfel de cult,
Mai bine-mi rupeam căpul ș-aș fi pierit de mult !

Și totuși, totuși, scumpo... de nu te-aș fi văzut,
Au astă bogăție de-amor aș fi avut ?
Durerea-mi este dragă, căci de la tine-mi vine
Și îmi iubesc turbarea, căci te iubesc pe tine ;
Urăște-mă, privește la mine cu dispreț,
Să te iubesc prin astea tu mai mult mă înveți.

Spuneți-mi cum că fața o mască e de ceară
Și mai mult o să crească iubirea mea amară !
Că-n lupanar văzut-o-ați jucînd, bătînd din palme,
Și o să-mi par-un înger, în gîndul lui cu psalme !
Spuneți de ea tot răul de vreți să-nnebunesc :
Că-i heteră, un monstru, că-i Satan — o iubesc !

CU PENETUL CA SIDEFUL

Cu penetul ca sideful
Strălucește-o porumbiță,
Cu căpșorul sub aripă
Adormită sub o vișă.

Și tăcere e afară.
Luminează aer, stele.
Mută-i noaptea — numai riul
Se frământă-n pietricele.

ICOANĂ ȘI PRIVAZ

De vrei ca toată lumea nebună să o faci,
În catifea, copilă, în negru să te-mbraci —
Ca marmura de albă cu fața ta răsari,
În bolțile sub frunte luminează ochii mari
Și părul blond în caier și umeri de zăpadă —
În negru, gură-dulce, frumos o să-ți mai șadă !

De vrei să-mi placi tu mie, auzi ? și numai mie
Atuncea tu îmbracă mătăasă viorie.
Ea-nvinețește dulce, o umbră-abia ușor,
Un sân curat ca ceara, obrazul zîmbitor
Și-ți dă un aer timid, suferitor, plăpînd,
Nemărginit de gingaș, nemărginit de blind.

Cînd îmbli, a ta haină de tine se lipește,
Ci gingaș-mlădioasă tu rîzi copilărește.
De șezi cu capul mîndru pe spate lin lăsat,
Tu pari sau fericită, sau parc-ai triumfat...
Ciudat... Stau melancolic, greoi ca și un trunchi,

Cînd veselă ți-ai pune chiar talpa pe genunchi.
Căci mă cunosc prea bine și nu-mi vine să cred
Că mă iubești pe mine tu, tu ! ce eu te vād
Atîta de frumoasă, atît de răpitoare,
Atît — cum nu mai este o alta pe sub soare ;
Îți bați tu joc de mine, cu ochii mă provoci
Și vrei cu al meu suflet tu numai să te joci...

Ș-apoi... Merit eu oare mai mult de la un înger
Decît de-a lui privire eu sufletu-mi să-mi sînger ?
O, bate-ți joc, copilă, ucide-mă de vrei,
Zimbirea gurei tale, un vis din ochii tăi
Mai mult e pentru lume decît un trai deșert...
Și încheierea vieții-mi : pe tine să te iert.
Ce sunt ? Un suflet moale unit c-o minte slabă,
De care nime-n lume, ah, nimeni nu întreabă.
Și am visat odată să fiu poet... Un vis
Deșert și fără noimă ce merit-un suris
De crudă ironie... Și ce-am mai vrut să fiu ?
Voit-am a mea limbă să fie ca un rîu
D-eternă mîngîiere... și blind să fie cintu-i.
Acum... acuma visul vād bine că mi-l mîntui.
Căci toată poezia și tot ce știu, ce pot,
Nu poate să descrie nici zîmbetu-ți în tot.
Te-am îngropat în suflet și totuși slabii crieri
Nu pot să te ajungă în versuri și descrieri.
Frumseța ta divină, nemaigîndită, sfîntă
Ar fi cerut o arfă puternică, ce-ncîntă ;
Cu flori stereotipe, cu raze, diamante,
Nu pot să scriu frumseța cea vrednică de Dante.
O, bate-ți joc de mine, pigmeu deșert, nedemn,
Ce am crezut o clipă de tine că sunt demn.
O, marmură curată, o, înger, o, femeie,
Eu să te-ating pe tine cu-a patimei scînteie,
Eu, eu să fiu în stare o clipă să-mi închipui

C-al meu e trupul dulce ? c-a mele : fața-i, chipu-i... ?
Nebun ce sunt... Nu rîzi tu ? O, rîzi de mine... Rîzi.
Plîngînd cu-amarăciune, eu ochii să-mi închiz,
Să nu mai văd nainte-mi acea frumoasă zeie,
Cu capul ei de marmur pe umeri de femeie...
Astfel îmi trece viața, astfel etern mă chinui
Și niciodată, Ana, nu m-a lăsat la sînu-i,
Căci ea nu vrea iubire... vrea numai adorare...
Tîmpit să-mi plec eu fruntea ca sclavul la picioare
Și ea să-mi spuie rece : „Monsieur, ce ai mai scris ?”
La glasu-i chiar ironic, să fiu în paradis,
Să fiu prea, prea ferice, de-a vrea să cate numa
Pe acest mizerabil, ce o privește-acuma.
Da, da ! să fiu ferice de-un zîmbet, de-un cuvînt,
Căci zîmbetul mai mult e ca viața-mi pe pămînt.
Să simți cum că natura își bate joc de noi :
Ici-colo cîte-un geniu — și preste tot gunoi.
Și eu simt acest farmec și-n sufletu-mi admî
Cum admira cu ochii cei mari odat’ Shakespeare.
Și eu, eu sunt copilul nefericitei secte
Cuprins de-adîncă sete a formelor perfecte ;
Dar unde este dînsul cu geniu-i de foc
Și eu, fire hibridă — copil făr’ de noroc !
Făr’ de noroc ? De ce dar ? Au nu sunt fericit
Că-n calea mea o umbră frumoasă s-au ivit ?
Nu mi-e destul-avere un zîmbet trecător,
O vorbă aruncată ironic — de amor ?
Comoară nu-i destulă privirea, un cuvînt,
Ce viața-mi însoți-va de-acuma pîn-în mormînt ?
Sunt vrednic eu a cere — sunt demn să am mai mult ?
A lumii hulă oare în juru-mi n-o ascult ?
Putut-am eu cu lira străbate sau trezi
Nu secolul, ca alții — un ceas măcar, o zi ?
Cuvinte prea frumoase le-am rînduit șirag
Și-am spus și eu la lume ce-mi este scump sau drag...
Aceasta e menirea unui poet în lume ?

Pe valurile vremii, ca boabele de spume
Să-nșire-ale lui vorbe, să spuie verzi ș-uscate
Cum luna se ivește, cum vîntu-n codru bate ?
Dar oricîte ar scrie și oricîte ar spune...
Cîmpii, pădure, lanuri fac asta de minune,
O fac cu mult mai bine de cum o spui în vers.
Natura-alăturată cu-acel desemn prea șters
Din lirica modernă — e mult, mult mai presus.
O, tristă meserie, să n-ai nimic de spus
Decît povești pe care Homer și alți autori
Le spuseră mai bine de zeci de mii de ori.
Da, soarele bătrînu-i, bătrîn pămîntu-acuma :
Pe gîndurile noastre, pe suflet s-a prins bruma
Și tineri numa-n sînuri vedem frumsețea vie.
Dar gîndul nostru-n ceață n-o pune pe hîrtie..
Suntem ca flori pripite, citim în colbul școlii
Pe cărți cu file unse, ce roase sunt de molii.
Astfel cu meșteșuguri din minte-ne — un pir —
Am vrea să iasă rodii sau flori de trandafir.
În capetele noastre de semne-s multe sume,
Din mii de mii de vorbe consist-a noastră lume,
Aceeși lume strîmbă, urită, într-un chip
Cu fraze-mpestrîtată, suflată din nisip.
Nu-i acea *altă* lume, a geniului rod,
Căreia lumea noastră e numai un izvod...
Frumoasă, ea cuprinde pămînt, ocean, cer
În ochi la Calidasa, pe buza lui Omer ?
O, salahori ai penei, cu rime și descrieri
Noi abuzăm sărmanii de mîna-ne de crieri..
Căci plumbu-n veci nu-i aur... și-n noi se simte izul
Acelei meserie ce-o-nlocuim cu scrisul..
În loc să mînuie plugul, sau teasla și ciocanul,
Cu aurul fals al vorbii spoiesc zădarnic banul
Cel rău al minții mele... și vremea este vîna
Unde a mea viață și-a arăta arama.

„Să reproduci frumosul în forme“ ne înveți :
 De-aceea poezia-mi mă împlin de dispreț...
 Dator e-omul să fie a veacului copil,
 Altfel ca la nevolnici el merit-un azil
 Într-un spital... Acolo cîrpească cu minuni
 Păreții de chilie și spună la minciuni...
 Da ! ticălos e omul născut în alte vremi...
 Sincer, îți vine soarta s-o sudui, s-o blestemi :
 Blăstămurile însăși poet te-arată iarăși,
 Al veacului de mijloc blestemul e tovarăș.
 Între-un poet nemernic, ce vorbele înnoadă
 Ca în cadență rară să sune trist din coadă
 Și-nțre-ofițerul țănoș cu spada subsuoară
 Alegere nu este, alegerea-i ușoară.
 Pocnind în a lui haine, el place la neveste,
 Fecioara-nfiorată își zice : acesta este...
 Acesta da... Simțire tu ai și este dreaptă.
 Nebuni suntem cu toții, natura-i înțeleaptă —
 Un corp frumos și neted te face să iubești,
 În brațul lui puternic tu simți că-ntinerești,
 Doar nu ești tu nebună
 S-alegi în locu-i, fată, pe un împușcă-n lună,
 Pe-un om care stă noaptea ș-a minții adîncime
 În strofe o disface și o așază-n rime...
 Soldatul spune glume ușoare — tu petreci...
 Pe cînd poetul gîngaș, cu mersul de culbeci,
 E timid, abia ochii la tine și-i ridică.
 El vorbe cumpănește, nu știe ce să-ți zică,
 Privindu-te cu jale, oftează — un năuc...
 Și zile-ntregi stau astfel în jilt, ș-apoi mă duc
 Și ani întregi putea-voi tot astfel ca să șez
 Și-n inima copilei de fel nu-naintez.

Copil, copilul nu e ? voiește să petreacă.
 Ce caut eu cu ochii-mi, cu-a lor privire seacă ?

Ce-i zic dumnezeirè, şi inger, stea şi zeie,
 Cînd ca este femeie, şi vrea a fi femeie ?
 Şi totuşi... Ah, odată, mi-a spus cu vorbe dulci :
 — Aş vrea pe braţ, aicea, tu capul tău să-l culci,
 Să mîngii a ta frunte, nefericit copil !
 Acest cuvînt, divino, mai zi-l o dată, zi-l.
 Vezi tu, închipuirea în veci îmi e tovarăş.
 Un vis, ca o poveste, în veci revine iarăş :
 S-ajung o zi în care, în strîmta mea chilie,
 Tu să domneşti ca fiică, stăpină şi soţie
 Şi-n ore de durere, cînd gîndul mi-a fi veşted
 Să simt cum dulcea-ţi mină se lasă pe-al meu creşted,
 Ş-atunci ridicînd capul, dînd ochii-mi peste spate,
 Să văd, ah, pămîntasca-mi, duioasa-mi zeitate...
 Fugi, fugi ! Ce te aşteaptă cu mine într-un veac,
 În care poezie şi visuri sînt un fleac :
 Nu te îndemn eu însuşi ca să-mi urmezi în cale,
 Să fiu nemernic martor nefericirii tale.
 Decît să scriu la versuri, mai bine-aş bate toba :
 Cu rime şi cu strofe nu se-ncălzeşte soba.
 Chiar inima-mi de-aş da-o să bei dintr-însa sînge :
 Nevoia este gheaţa ce-amoru-n grabă-l stinge.

: . . : : . . . : :

Visînd astfel ia sama cu mine să petreci,
 Copil cu gură caldă, cu picioruşe reci.
 Te-apropii, mă-ntrebi dulce : cum nu te curtenesc ?
 O vorbă-ai vrea în fine s-auzi cum o rostesc...
 De-un ceas tu caşti în faţa-mi — acum-a-nsă doreşti,
 Drept preţ, să-ţi spun amoru-mi în versuri franţuzeşti.
 Idee ! Şi de braţu-mi atîrni dulcele-ţi braţ.
 Întorc spre tine capul, privesc fără de saţ,
 Cu gura pe-al tău umăr încet şi trist şoptesc :
 — Eşti prea frumoasă, Doamnă, şi prea mult de iubesc !

CU GÎNDIRI ȘI CU IMAGINI

Cu gândiri și cu imagini
Înnegrit-am multe pagini ;
Ș-ale cărții, ș-ale vieții,
Chiar din zorii tinereții.

Nu urmați gândirei mele ;
Căci noiamu-i de greșele,
Urmărind prin întuneric
Visul vieții-mi cel chimeric.

Neavînd învăț și normă,
Fantazia fără formă
Rătăcit-a, vai ! cu mersul :
Negru-i gîndul, șchiop e viersul.

Și idei, ce altfel împli,
Ard în frunte, bat sub tîmple :
Eu le-am dat îmbrăcămintă
Prea bogată, fără minte.

Ele samănă hibride,
Egiptenei piramide :
Un mormînt de piatr-în munte
Cu icoanele cărunte,

Și de sfinxuri lungi alee,
Monoliți și propilee,
Fac'să crezi că după poartă
Zace-o-ntreagă țară moartă.

Intri-nuntru, sui pe treaptă,
Nici nu știi ce te așteaptă.
Cînd acolo ! sub o faclă
Doarme-un singur, rege-n raclă.

VIS

Ce vis ciudat avui, dar visuri
Sunt ale somnului făpturi :
A nopții minte le scornește,
Le spun a nopții negre guri.

Pluteam pe-un rîu. Sclipiri bolnave
Fantastic trec din val în val,
În urmă-mi noaptea de dumbrave,
Nainte-mi domul cel regal.

Căci pe o insulă în farmec
Se nalță negre, sfinte bolți,
Și luna murii lungi albește,
Cu umbră împlă orice colț.

Mă urc pe scări, intru-nlăuntru,
Tăcere-adîncă l-al meu pas.
Prin întuneric văd înalte
Chipuri de sfinți p-iconostas.

Sub bolta mare doar străluce
Un singur sîmbure de foc ;
În dreptul lui s-arat-o cruce
Și-ntunecime-n orice loc.

Acum de sus din chor apasă
Un cântec trist pe murii reci
Ca o cersire tînguioasă
Pentru repaosul de veci.

Prin tristul zgomot se arată,
Încet, sub vâl, un chip ca-n somn,
Cu o făclie-n mîna-i slabă —
În albă mantie de domn.

Și ochii mei în cap îngheață
Și spaima-mi sacă glasul meu.
Eu îi rup vâlul de pe față...
Tresar — încremenesc — sunt eu.

.

De-atunci, ca-n somn eu îmblu ziua
Și uit ce spun adeseori ;
Șoptesc cuvinte nențelese
Și parc-aștept ceva — să mor ?

EU NU CRED NICI ÎN IEHOVA

Eu nu cred nici în Iehova,
Nici în Buddha-Sakya-Muni,
Nici în viață, nici în moarte,
Nici în stingere ca unii.

Visuri sunt și unul ș-altul,
Și totuna mi-este mie
De-oi trăi în veci pe lume,
De-oi muri în vecinicie.

Toate-aceste taine sfinte
— Pentru om frinturi de limbă —
În zădar gîndești, căci gîndul,
Zău, nimic în lume schimbă.

Și fiindcă în nimica
Eu nu cred — o, dați-mi pace !
Fac astfel cum mie-mi pare
Și faceți precum vă place.

Nu mă-ncîntați nici cu clasici,
Nici cu stil curat și antic —
Toate-mi sunt de o potrivă,
Eu rămîn ce-am fost : romantic.

MUREȘANU

*(Mureșanu singur într-o pădure. Pe o muche de deal
o biserică veche c-un turn de piatră. Noapte, lună.
Orologiul bisericii bate miezul nopții.)*

MUREȘANU

În turnul vechi de piatră cu inima de-aramă
Se zbate miazănoaptea... iar prin a lumii vamă
Nici suflete nu intră, nici suflete nu ies ;
Și somnul, frate-al morții, cu ochii plini d-eres,
Prin rîgia gîndirii nenființate trece
Și moaie-n lac de visuri aripa lui cea rece ;
Cu gînd făr' de ființă a lumii frunte-atinge —
În minte fericirea, mizeria i-o stinge.

Cînd totul doarme-n zvonul izvorului de pace;
Un ochi e treaz în noapte, o inimă nu tace :
Și azi îndrept aceleași crude-ntrebări la soarte
Și-asămăn întreolaltă viață și cu moarte...
Și-n cumpăna gîndirii-mi nimica nu se schimbă;
Căci între amîndouă stă neclintita limbă.
De mult a lumii vorbe eu nu le mai ascult,
Nimic e pentru mine, ce pentru ea e mult.
Viitorul un trecut mi-i pe care-l văd întors.
Același șir de patimi s-a tors și s-a retors
De mîinile uscate a vremii-mbătrînite...
Și clare-s pentru mine enigmele-ncîlcite...
Nu-ntreb de ce în lume nu ni e dat de soarte
Noroc făr' de durere, viață făr' de moarte.
Am pus de mult deoparte acele roase cărți
Ce spun c-a vieții file au veșnic două părți,
Că făr' de patimi nu e nici ochiul cel mai vesel —
Acest noian gîndirea-mi în sama altor lese-l ;
Nimic în lumea asta cu ele nu se schimbă —
Cu dezlegări ciudate și cu frînturi de limbă
Ocupe-se copiii... Eu pun o întrebare
Nu nouă, însă dreaptă, nu liberă, mai mare.

Viața, moartea noastră noi le ținem în mîini,
Pe ele deopotrivă noi ne simțim stăpîni —
O cupă cu otravă, un glonte, un pumnar
Ne scapă deopotrivă de-al vieții lung amar.
Nu cer de fericire în lume să am parte,
Căci fericiri a lumii, închipuiri deșarte !
Viața noastră însă, oricît de neagră fie,
Ea împlinește oare în lume vreo solie ?
E scop în viața noastră — vreun scop al mîntuirii ?
Ne-njunghiem ființa pe-altarul omenirii ?
A gîndului lucire, a inimii bătaie
Ridică un grăunte din sarcina greoaie

Mizeriei comune ? Trăind cu doru-n sin
Pe altu-n astă lume îl doare mai puțin ?
De îți jertfești viața, tu, pentru un popor,
Au sarcina vieții purta-va mai ușor ?
A tale lacrimi crude, a tale crude chinuri
Îi schimbă poate-n taină prescrisele destinuri ?
Ai tu vreo țință-n lume — amara ta suflare.
Au face-l-vă pe dînsul — de nu fericire — mare ?
O, eu nu cer norocul, dar cer să mă înveți
Ca viața-mi preț să aibă și moartea-mi s-aibă preț,
Să nu zic despre mine ce despre om s-a zis :
Că-i visul unei umbre și umbra unui vis !...
Bolnav în al meu suflet, cu inima bolnavă,
Eu scormonesc în minte-mi a gândurilor lavă,
Închin a mea viață la scîrbă și-ntristare
Și-și tirii printre anii-mi nefasta arătare...
— Prea bun pentru-a fi mare, prea mîndru spre-a fi mic —
Viața-mi, cum o duce tot omul de nimic,
Supus doar ca nealții la suferințe grele,
Unind cu ele știrea nimicniciei mele.
O, pîrghie a lumii, ce torci al vremii fir,
Te chem cu desperare în pieptu-mi — cu delir,
Răspunde-mi cine-i suflet al lumii ? Dumnezeu ?
Orbirea ? nepăsarea ? e binele — e răul ?
Tu taci !... și piatra tace... și tu ești piatră... Bine,
Mi-oi chinui dar mintea — să răspund pentru tine.
Orbirea ? nepăsarea ?... Nevinovat-orbire
Cit de frumos și-anume tocmit-a a lui fire !
Creat-a lupul aprig el pentru mielul blînd,
Carne cu ochi creat-a el pentru cel flămînd,
Natura-i fericire și veșnic e în pace —
Și leul și cu taurul de mult stau să se-mpace —
Iar omul, ce-i făptură aleasă, are-anume
Un creier și un suflet — pentru dureri în lume ;
Ce simplă nepăsare, nevinovat-orbire,
Concordie eternă, un rai de fericire. —

Dar nu — ce crezi ? Tu blastemi, poete... Cată bine,
Căci lumea e creată anume pentru bine.
N-o spun aceasta popii și cărțile lor vechi,
De mii de ani nu sună legenda în urechi ?
Nu vezi tu că virtutea găsește-a ei răsplată,
Răsplată ce de oameni și cer e-nvidiată ?
Răsplată prea frumoasă : un giulgi și patru scînduri.
Ți-e îndemînă-n 'nuntru, și scapi de multe gînduri,
De gînduri fără noimă... Pentru așa comoară
Treci însetat pe lîngă a vieții dulci izvoară...
Și-atunci... atuncia popii vorbit-au foarte drept :
Deșertăciuni sunt toate, cînd moartea ți-i în piept.

Dar să vedem acuma în lungi secolii tăi
Ce crudă răsplătire păstrat-ai celor răi ?
Omoară ferecirea unui popor, i-alungă
A veacurilor pace pe vreme îndelungă
Și ești erou... Fii mîndru, închipuit, dar cată
Ca nimeni să atingă ființa îngîmfată,
Atunci ai simț de-onoare. Disprețuiește viața,
Înclină-te de sara și pînă dimineța,
Trufașule obscure — te crede sfînt și-ales,
Un om din altă carne făcut — și cu eres
Poporul se-nchîna-va chiar la a tale oase.
Învie, măgulește tu patimi dușmănoase,
Invidia și ura botează-le virtuți,
Numește brav pe gîde, isteți pe cei astuți,
Din patimi a mulțimii fă scară de mărire
Și te-or urma cu toții în vecinică orbire.
C-o frază lîngușește deșertăciunea lor,
Din risipite roiuri atunci faci un popor.
Fii dinainte sigur, la rele el urma-va,
Cu singe și cenușe pămîntul presăra-va.
Ferește-te de una... Să te ferească ceriul
Ca-ntr-un moment de-uitare să li spui adevărul...
Te-or răstigni pe cruce, te-or huidui cu pietre,

Vor risipi cenușa iubitei tale vetre,
 Și te vei stinge mizer... de nimenea jălit...
 Nu vezi ce drept e astfel ? Ce bine e-mpărțit
 Pământul ? — Proști de-o parte, de alta cei șireți.
 Și patimilor rele aceștia dau preț...
 Nu merită năîngii să fie stăpîniți,
 Sau pentru o *idee* să fie ei jertfiți ?
 Mai de dorit ce soarte pot ei să aibă-n lume
 Decît să-i ducă-n lupte un mare, un sfînt *nume*
 Un *nume* ! Ce-i mai mare decît un nume oare ?
 Pentru-un astfel de lucru se junghie popoare.
 În mină de vei prinde-a istoriilor carte,
 În ea atunci vedea-vei un falnic op de arte,
 Vedea-vei cum sub ochii-ți în plin se desfășoară
 Tot patime de laudă ; că vremea se măsoară
 După a răutății pășire... Rău și ură
 Dacă nu sunt, nu este istorie. Sperjură,
 Invidioasă, crudă, de sînge însetată
 E omenirea-ntreagă... o rasă blestemată,
 Făcută numai bine spre-a stăpîni pământul...
 Căci răutății sale îi datorește-avîntul
 Ce l-a luat pe scara ființelor naturei.
 Aceasta este taina în sufletul făpturei...
 Ce plan adînc !... ce minte ! ce ochi e colo sus !
 Cum în sămința dulce a patimei a pus
 Puterea de viață... Astfel frumosul plan
 Un an de îl descarcă, l-încarcă iar alt an
 Spre vecinică-mplinire... Și în ureche-mi bate :
 Că *sîmburele lumii, e-eterna răutate* !!
 Cîntăți-o dar, popoară ! În glasu-adînc al stranei
 Voi mesteca legenda cea veche a Satanei.
 O, Satan ! geniu mîndru, etern, al desperării,
 Cu geamătul tău aspru ca murmurale mării...
 Pricep acum zîmbirea ta tristă, vorb-amară :
 „Că tot ce e în lume e vrednic ca să piară...”
 Tu ai smucit infernul ca să-l arunci în stele,

Cu cîrduri uriașe te-ai înălțat, rebele,
Ai scos din rădăcine marea s-o-mproști în soare,
Ai vrut s-arunci în chaos sistemele solare...
Știai că răutatea eternă-n ceruri tronă,
Că secole nătinge cu spaimă o-ncoronă !

O, de-aș vedea furtuna că stelele desprinde,
Că-n cer talazuri nalte de negură întinde
Că prin acele neguri demoni-n stoluri zboară
Și lumea din adîncuri o scutură ușoară
Ca pleava... Cerul cu sorii lui decade,
Tîrînd cu sine timpul cu miile-i decade,
Se-nmormîntează-n chaos întins fără de fine,
Căzînd negre și stinse surpatele lumine.

Neantul se întinde

Pe spații deșerte, pe lumile murinde.
Văzîndu-te strigare-aș de-un dor nebun cuprins :
„Mărire ție, Satan, de trei ori ai învins !
Atuncea mă primește prin îngerii peirei,
Mă-nvață și pe mine cuvîntul nimicirei
Adînc, demonic, rece. Ți-o jur — astă știință
Eu aș striga-o-n lume c-o cruntă ușurință...
Atunci negrește, soare... Atunci să tremuri, cer...
Atuncea saluta-voi eternul adevăr...
Și liber, mare, mîndru prin condamnarea lui,
A cerurilor scară în zbor am să o sui...
Să strig cu răzbunarea pe buze-n lumi deșarte :
Te blestăm, căci în lume de viață avui parte ! !“

(Fulgere)

„O, fulgeră-mă numai... o, joacă comedie,
Comediant bătrîne cu glas de vijelie !
Nu vezi că nu poți face tu vrîmă mai mare bine
Decît pe vecinicie să mă omori pe mine ?
Au crezi tu că eu tremur, dar vezi — mai cred în moarte —
Ai fi prea blind să ai tu mîna-ți astă soarte,

Aș ride-atunci de viață, muncind-o cu dispreț,
Aș omorî în mine o sută de vieți
Muncind în mine însumi ai firei orice nerv,
Peirea cea eternă în pieptu-mi să o serv...
Dar, vai, tu știi prea bine că n-am să mor pe veci —
Că vis e a ta moarte cu slabe mâini și reci,
La sorti va pune iarăși prin lumile din ceri
Durerea mea cumplită — un vecinic Ahasver —
Ca cu același suflet din nou să reapară
Migrației eterne unealtă de ocară...
Puternice, bătrîne, gigante — un pitic,
Căci tu nu ești în stare să nimicești nimic.”
*(El cade obosit pe un trunchi vechi și-și acoperă ochii
cu mâna. S-aude o muzică dulce.)*

VISURILE

(Sopran)

Somn,
Tu al nopților domn !
Ne dă prin a gândului ceață
Viață.

Vezi,
Noi suntem tot tineri și trezi,
Zidim într-o clipă din spume
O lume

Lac,
Pe care în cînt se desfac
Cu dulci și armonice glasuri
Talazuri.

Știm
Pustiul sub ochi să-l lățim,
Mai este vreo mină măiastră
C-a noastră ?

Vin'
Și dă-ni porunca ta lin,
Urma-vom fantastice planuri
Prin ramuri !

SOMNUL

(Basso)

Sună vint prin frunzele uscate,
Lună, taci prin vîrfuri de copaci,
Tu, izvor întunecate,
Într-un cîntec glasu-ți să-l desfaci.

Lună ! Soră ! pe-a lui frunte
Stai și farmecă gîndirea,
Să trăiască-n vremi cărunte
Și să-și uite toată firea.

Du-l pe țărmul vechi al mării,
Fă-l călugăr trist și slab,
Îl închină lin uitării,
Dă vieții alt prohab,
Du-te ! Du-te !

VÎNTUL

(Bariton)

Plîng,
Frîng
Crengi uscate ;
Trec,
Plec
Ramuri ;
Bat în geamuri
Cu-a mea mină fermecată

Eu mă uit printre fereste
Cum înconjur oameni masa
Și cu degete măiestre
~~Eu~~ le sapriu toată casa :

Cînd ca lupul urlu jalnic,
Cînd ca mița-ncet eu miaun
Și trezesc dis vis motanul
Care toarce sub un scaun.

Sunt
Vînt,
Plîng,
Frîng
Sperios vo creang-uscată.

IZVOR

(Tenor)

Izvor
Din munte cobor,
Cînd vîntul vo ramură farmă
Fac larmă !
(Cerul se coboară. Armonie. Schimbare.)

SCENA I
Sara. Furtună.

MUREȘANU
(singur)

Cum norii strigă jalnic și marea sparge piatră
Și tunete bătrîne pe-a ceriurilor vatră.
Pocnesc cu-a lor ciocane, moșnegi și falnici fauri,
Ei făuresc furtunei coroana ei de aur...
Se zvîrcole în valuri marea cea sură-n veci:
Și în de stînci schelete, bătrîne, slabe, reci,
Ea aiurind lovește.

Colo și-nalță sur-

Castelul lung și rece fantasticul lui mur.
L-a fulgerelor fugă se văd bolțile sparte,
Iluminate găuri pe generații moarte...
Ah, în fereasta veche apar-ades, ades,
Un înger, o femeie cu chip așa ales!
Dar cine-i ea? Ce vine, ce caută-n castel:
Cînd marea își răstoarnă sufletul ei rebel:
Și printre stînci de piatră se scutură de spume
Și mișcă-nfuriată a valurilor lume...

(Un chip s-arată-n castel.)

Și-n noaptea care urlă cu surda ei ureche,
Privește ca o lună din zidurile veche?
E ca și cînd răsare în jur întunecată,
De-a murilor colosuri, prin care se arată
Zugrăvind dulce, trista, sura lor măreție.
Coboară din ruine căci mă închin eu, tie!
Din crengi de gânduri negre o floare se desprinde —
Primește-o : e iubirea-mi, și inima-mi ți-e ntînde.
Cobori din înălțime : te-ador, te rog, te-învoa.
Cu părul-n flori albastre, pe frunte-o stea de fos.

(Chipul dispare.)

O, stai ! o, vino scumpă, ca fruntea să-și desmierd
Și-n ochii mari albaștri ființa să mi-o pierd...
Te-ai dus ! te-ai dus ! o, mare, înghite-mă, mă sfarmă,
Îmi amăgește mintea cu-a valurilor larmă.
*(El se urcă în luntre și îi dă drumul pe mare.
Se-nseamnă. S-aude glas de corn.)*

REGELE SOMN

Răsună corn de aur și împle noaptea clară
Cu chipuri rătăcite din lumea solitară
A codrilor... în cârduri veniți, genii șăgalnici,
Ce-acum împleți pământul cu sunetele jalnici,
Acum ascunși în umbră sau tupilați sub foaie,
Piscați picioarele-albe a fetelor bălaie,
Și zimbrii zînei Dochii, pe frunți cu stemă mare,
Și voi, cai albi ai mării, cu coame de ninsoare...
Învie codru ! Duhuri cu suflet de miresme,
Zburați prin crenges negre ca străvezie iesme,
Cu sunetul de pasuri s-adună pasul numa,
Pe corpuri albe haină de diamantină brumă
Să scînteie în umbră, să spînzure feeric —
Treceți încet prin aer călcînd pe întuneric.
(El se uită pe mare.)

Din insule bogate sfîșiind apa iese
O luntre cu vîntrele ce spînzură sumese.
Se leagăn visătorii copaci de chiparos
Cu frunza lor cea neagră uitîndu-se în jos
În ape... Iar prin crenges de-un verde-adînc de jale
Se-ogîndă-n apa-albastră de aur portocale,
Și parcă glas de clopot înfiorează sara ;
Pe-a stîncilor lungi colțuri apusul se coboară,
Stau aurite-n acr... și-a serii rumenire
Se-apleacă și-nroșește a mării încrețire
Și insulele mîndre și de dumbrave pline

Par sarcofage nalte plutind pe-unde senine,
Acoperite numai cu flori și cu poiene
Urieșești... Acuma se-nchid a serei gene,
Apele devin sure... și-n blinda lor cîntare
Dispar ca sarcofage insulele în mare.

. : : : :

Ce loc ! Bătrine stînce ridic-a lor schelete
De piatră, ce de valuri și vîntu-s sfișiete ;
Un templu în ruină de apă înecat
Pe jumătate... Stîlpîi și murul fărîmat
Stau în curînd să cadă... Și în astă ruină
Prin scorburi de părete, în neagră vizuină,
Trăiește-acest călugăr... Apari, tu, lună,-n cer ,
Și fă din vis viață, din umbre adevăr !

(Luna apare.)

UNDELE

(cîntă)

Noi, undele crețe,
Venim, venim,
În stînci mărețe
Izbim, izbim.

Și-a noastră suflare
E vînt ! e vînt !
Dar naștem pe mare
Un cînt, un cînt.

DELFINUL

(Se arată din apă, un tânăr frumos.)

Ondină,
Cu ochi de albastră lumină,
Cu părul tău lung, un tezaur
De aur.

Tu, pradă
Cu piepții tăi dulci de zăpadă,
Te-oi prinde pe mare vreodată,
Șireată !

Atunce
Simți-vei duioasele munce,
Cu care-al meu suflet în flamă
Te cheamă.

ONDINA

Delfine,
Tu crainic al mării regine,
De-ai fi credincios, cu iubire,
Un mire ;

Voioasă
Urmare-aș privirea-ți frumoasă,
Ți-aș da sînul alb de zăpadă
Ca pradă.

DELFINUL

Ondină,
Tu dulce copilă, o, vină,
Nu vezi că Delfinul tău moare
În mare ?

ONDINA

Vedea-vom !
Să cînte Sirena ruga-vom,
De nu vei iubi-o — îmi fură
O gură !

Atunce
O undă în brațe-ți m-arunce,
Căci știu a iubi eu prea bine,
Delfine.

Ascultă !
De vreme-ndelungă și multă
În sufletul meu eu te-am strîns —
M-ai învins.

AMÎNDOI

Tu, ce ești zeilor sororă gemene
Cu linul pas,
Nu are nimeni un cînt să semene
Cu al tău glas.

Spune-ne cîntecul ce-n nopți lunatice
Adese-îl cînti,
Cînd luna tremură prin ceți apatice,
Prin codri sfinți.

SIRENA

Vin', iubite ! Ciungiura-voi
Cu-al meu braț al tău grumaz
Și lipi-voi a mea față
De-arzătorul tău obraz.

Vin', iubite, multe nume
Mîngioase îți păstrez,
Visul vieții mele este
Tu ferică să te vezi.

De ce-ntorci tu ochii-n laturi
De cuvîntul meu gonit ?
Nici visezi cît poți în lume
Tu să fii de fericit.

Zi și noapte stă la tine
Al meu gînd nemîngiit,
Căci tot sufletu-mi te cere
Și în gînd te chem încet.

Vino, vino, mult iubite,
Pe-al meu sîn să te desmierd
Și în ochii tăi cei negri
Eu privirea să mi-o pierd.

Să-mi pun gura la ureche
Și să-ți spun că te iubesc,
Că de drag ce-mi ești, copile,
Eu din ochi te prăpădesc.

*(Ondina și-a lăsat visătoare capul pe spate, pe umărul
lui Delfin, care o sărută.)*

REGELE SOMN

A mării unde-albastre alunecă-nspumate
Și fulgeră-n cadență... O, dulce voluptate
A nopții-adânci... Acuma văd luntrea de departe
Cum cu-al ei plisc în brazde de unde le împarte.
Călugăru-i... În manta-i înfășurat visază,
Al valurilor zgomot țîșnind îl salutează
Și lebede-argintoase pe planul mării-l trag
— Pe frunte-i e-mpletită o ramură de fag —
Plutind cu repejune sub palida lumină
A lunei... pe-nmiirea a undelor senină.
Se pare cum că este al mării Dumnezeu,
Blînd îngînat de lebezi în mîndrul visul său.
Din insulele sfînte străbat cîntări ferice,
Noroc și desperare le văd unite-aice...
Acum pe-un stan de piatră din luntre el coboară
Și barba lui cea albă pe piept se desfășoară
Și-n două despicată de vînt e răscolită...

S-aude glasul

CĂLUGĂRULUI

(BASSO)

Răsai din a ta noapte, copilă mult iubită.

(*Intră în scenă.*)

E un străin aice... și ca mărgăritarul
E fața lui cea albă, de-argint îi e talarul,
Pe umerii de marmur aripe se disfac,
Pe fruntea lui, în păru-i, flori roșie de mac...
Cine ești tu ,străine, cu negri ochi sub gene ?

REGELE SOMN

Eu ?... Eu sunt fericirea vieții pămîntene.

CĂLUGARUL

Aicea nu ți-e locul, norocul eu nu-l caut,
A lumii glasuri multe și glasul tău eu n-aud...
Nu vezi tu barba-mi albă și ochii mei... și gură —
Abia urmează încă a gândului măsură.
Eu nu cred în nimica și nu cred blindei gure
Ce-mi minte fericirea... Te du ! Te du aiure.

REGELE SOMN

(zîmbind)

Tu spui... Privește-n juru-ți... lumea-i o feerie ;
Te duc prin fericire și inima-ți n-o știe,
Dar vezi... nu vezi tu colo... apare-un chip de-omăt.
Cu glasul-i ea te cheamă încet... tot mai încet...
Auzi ! Vîntu-n ruine și undele se vaier,
De mine diafane nu vezi duse prin aer
Culo făclii de smoală, lumini de roșii tortii
Ce noaptea o pătează în trist lăcașul morții ?
Adîncul întuneric îl taie, îl rărește,
Și fulgeră-n colonne și bolțile roșeste,
Acum, acum ea iarăși prin tremurînde facle
Coboară scări de piatră a uriașei rațe...

CĂLUGARUL

(în extas)

E albă...-n întuneric văd chipul ei lucind
Ca pe o tablă neagră o umbră de argint.

(Regele Somn dispăre.)

Tu, taina nopții mele, tu, blond copil din ceriuri,
Cu glasul tău ca glasul duioaselor misteruri,
Oh, vino, vino, iarăși, ca să te strîng la piept,
Copil cu păr de aur, cu ochiul înțelept...

O, tu ! Cum ești frumoasă, cum te cobori din stele,
 Mizeria-mi s-o cauți și dorul vieții mele,
 Un înger ești, un suflet ce-i rătăcit de mult,
 Al cărui glas de noapte eu noaptea îl ascult ?
 O, cine ești ? Îmi spune, de ce mă prinzi în brațe,
 De ce zîmbiră lină e-amor și e dulceață ?
 De ce cuvîntul buzei e lamură de miere ?
 De ce-mi întinzi tu gura cînd sufletu-mi te cere ?
 Și sinul tău de marmor lași pradă gurii mele,
 Și buclele-ți în valuri ca să mă joc cu ele ?...
 O. vin', a mea iubită ! eu îngenunchi, mă-nchin,
 Eu te ador cu moartea în suflet...

CHIPUL

Vin ! eu vin.

Sufletu-mi în vecia-i atras de-a ta chemare,
 Din noaptea neființei înflorat apare...
 Acolo el de veacuri, de îngeri salutat
 Trecea — un basmu palid — cu stele coronat,
 Dar auzi o rugă, o dulce rugă — a ta !
 La al tău glas de pale lumina tremura,
 Chiar Dumnezeu ce-adie în ceru-i înflorit
 Ascultă blînda rugă, ce trece liniștit
 Prin nopțile-nstelate — o muzică de vis —
 Ce-inundă fața-i veche c-un dureros surîs
 Și inima-i bătrînă din nou o mai inspiră
 De cugetă lumi nouă — cum cugetă o liră
 Eternele-i armonii... Și-acele cînturi pline
 De-amor, de inspiraare, le îndreptai la mine
 Și am urmat cîntării... ființa mea apare
 Și-aruncă umbra-i tristă pe fruntea ta cea mare,
 Gîndirile-ți mărește în gîndul meu cuprînd
 La sufletu-ți de flacări eu sufletu-mi aprînd..
 Căci te iubesc... ce vrei tu ? și lacrima ta clară

Preface-eterna-mi noaptea în dulce zi de vară,
Și glasu-ți ce pătrunde în doliu pîn' la cer
Îmi dă un trai... în dulcea-i durere, efemer...
O,-ndelungește numai amorul tău cel sfînt !
Pe-a tale nopți eu număr zilele-mi pe pămînt...
A tale gînduri, visuri, dorinți-s lumea mea,
Sunt umbră a cîntării-ți, o slabă umbră-abia,
O, mă iubește numai, te rog, cu ființa-ntreagă,
Precum o stea murind la univers se roagă.

CĂLUGĂRUL

Cînd tu zîmbești eu tremur, cînd tu vorbești eu tac.
Ești glas gîndirii mele... gîndirile-mi displac
De nu sunt ale tale... și blăstem a mea minte
Că nu e ca și tine, senină și cuminte...
Oh, vino ! Vin' și-acuma... surîde-mi, ah, surîde,
Vorbește-ncet... la vorba-ți eu ochii-mi voi închide
Căci nu pot de odată cuprinde-a ta frumsețe...
De-aud... nu pot să caut zîmbirea blindei fețe,
De văd a ta cerească, armonică-arătare,
Urechea mea e surdă și gura-mi glas nu are...
O, înger ! stea din ceriuri... nemaigîndită ! scumpă !
O ! sufletul din pieptu-mi spre tine să se rumpă
Ar vrea... Dar cine ești tu ? o, mișcă a ta buză —
Ești îngeru-mi de pază, ești Dumnezeu, ești Muză ?

CHIPUL

Nu cerceta zadarnic, nefericite... Taină
E frumusețea vieții-mi și-a sufletului haină.
În taină e amoru-ți... și-n vecinic întuneric
Va rămînea ființa-mi pentru-al tău ochi himeric.

Urmează-mă în luntrea ce dusă e de lebezi
Pe undele oceanici, ce furtunoase, repezi
Ne-or duce-n depărtare... N-auzi un jalnic țipet ?
Răsură lung din noaptea străvechiului Egipt.

(El intră-n luntre. Aceasta e trasă de lebede. Călugărul șade fiind de mină Chipul, ce stă în picioare.)

REGELE SOMN

Nu știi cine e dînsa ? — Un capăt e, de ață,
Din sufletul naturii care ni dă viață ;
În orice ființă este, deși nu știi, ascete.
Nu poți să ștergi viața cu-al gîndului burete...
Renegă a ta viață, disprețuiește-o-n piept...
Din raze se încheagă și-ți vine înderept.
Renunți la fericire ? — dar ea-i un vecinic vis.
De fuge ziua — vine cînd ochii ți-ai închis.
Oricît te scuturi, oame, nu-ți poți ieși din piele
Căci te faci jucăria zburdalniciei mele.
Acopere tu ziua c-a gîndului tău ceață —
Eu vecinic treaz, din visu-ți voi face o viață.

(Cortina cade. S-aude de departe cîntînd :)

Ondină

Cu ochii de dulce lumină,
Cu părul tău lung, un tezaur
De aur.

CODRU ȘI SALON

I

Zadarnic fete mîndre zîmbind cutreier sala
Și muzică-i și visuri și farmec îndelung.
În ochii unui tînăr sădită e răceala
Și note cît de blînde în inimă-i n-ajung.

Amicul cel de-o vristă păharul lui îl împle
Și-l cheamă și pe dînsul la masa unde beu ;
Pe mînilor-amîndouă el ține a lui tîmple,
Se uită pe fereastă cum ninge-ncet... mereu.

Se uită cum omățul copaci și case-ncarcă,
Cum vîntul farmă ramuri zvîrlindu-le-n ferești,
Atunci i se năzare un vis frumos... și parcă
Revede tinerețea-i cu ochii sufletești.

Colo în depărtare e valea lui natală,
Cu codri plini de umbră, cu rîpe fără fund,
Unde izvoară albe murmură cu sfială
Și scapăr-argintie lovindu-se de prund.

Ar vrea ca să mai vadă colibele de paie
Prin stînce încuibate, ce mai că se prăval,
Cînd luna dintre nouri, crăiasa cea bălaie,
Se ridică prin codri din fruntea unui deal.

Să aib-ar vrea colibă de trestii, mititică,
În ea un pat de scînduri, mușchi verde de covor,
Din pragu-i să se uite la munte cum s-ardică
Cu fruntea lui cea stearpă pierzîndu-se în nor.

Ar vrea să rățăcească cîmpia înflorită,
Unde ale lui zile din visuri le-au țesut ;
Unde-nvăța din riuri o viață liniștită,
Părînd să n-aibă capăt, cum n-are început.

Mama-i ştia atîtea poveşti, pe cîte fuse
Torsese în viaţă... deci ea l-au învăţat
Să tilcuiască semne ş-a păsărilor spuse
Şi murmura cuminte a rîului curat.

În curgerea de ape, pe-a frunzelor sunare,
În dulcele 'miitul al paserilor grai,
În murmurul de viespii, ce-n mii de chilioare
Zidesc o mănăstire de ceară pentru trai,

De spînzură prin ramuri de sălcii argintoase
O-ntreagă-mpărăţie în cuib legănător.
A firii dulce limbă de el era-nţeleasă
Şi îl împlăa de cîntec, cum îl împlăa de dor.

Visa copilul... Fruntea-i de-o stîncă răzîmată,
Privea uimit în rîul ce spumega amar,
Şi arunca vo piatră în apa-nvîlburată.
Rîdea, cînta degeaba... plîngea chiar în zadar.

El vede ierburi nalte în mîndra zi cu soare.
Crescute-ajung la brîul unei copile. Lin
Prin iarba mare trece ş-aminte luătoare
Pliveşte flori albastre şi fire de pelin.

Cunună împleteşte-, o-ncaieră sălbatec
În pletele înflăte, în părul încîlcit
Şi ochii rîd în capu-i şi faţa-i e jeratec —
A lanurilor zîină, cu chip sumet, răstit.

Apoi în codru trece și cîntă doina dragă.
Sălbatec este glasul-i, vioi, copilăros,
El sună-n codru verde, trezește lumea-ntreagă,
Picioarele-i desculțe îndoiaie flori pe jos.

— Ah ! cum nu sînt — ea strigă — o pasere măiastră,
Cu penele de aur ca paserile-n rai ;
La sfînta Joi m-aș duce, aș bate în fereastă
Cu ciocul și i-aș zice cu rugătorul grai :

Să-mi deie-un măr, în care închisă e o lume,
Palat frumos la munte, în codri înfundat,
Ș-un făt frumos de mire, înalt, cu dulce nume,
Din sînge și din lapte — fecior de împărat !

Ea cîntă și pocnește în crengi c-o vargă lungă,
O ploaie de flori albe se scutură pe ea,
Un flutur se înalță, cu sete ea-l alungă,
Cu mîna crengi îndoiaie și glasul-i răsuna.

Apoi și-aduce-aminte... era o zi frumoasă...
El s-a trezit pe-o punte sub ochii ei de foc...
Ea păru-și dă-ntr-o parte din fața rușinoasă,
Își pleacă ochii timizi și el a stat pe loc...

Ce s-a-ntîmplat de-atuncea nu vrea să ție minte:
Destul că nu mai este... și chipul ei cel blînd,
Zîmbirea-i sfiicioasă și ochiul ei cuminte
Sunt duse fără urmă de pe acest pămînt.

S-a stins. De-aceea însă ar vrea încă o dată
Să vadă lunca verde, departe valea-n flori,
Unde ades de brațu-i, în noaptea înstelată,
Sedea pe stînca neagră spuindu-i ghicitori.

.Da, ghicitori, enigme. Ce știa el pe-atunce
De-a vieții grea enigmă, de anii furtunoși ?
În lacu-adînc și neted, în mijlocul de lunce,
Părea că vede zîne cu păr de aur roș.

Și trestia cea naltă vuind de vînt mai tare...
La glasu-i asculta el ca basme triste, dulci,
Cînd rețele din codru pe creții apei clare,
Scăldîndu-se prin papuri lăsau pe valuri fulgi.

II

Trecură ani. E noapte. În camera bogată,
Pe-un pat alb ca zăpada, copila sta măreț.
O candelă de aur c-un punct de foc arată
Prin umbra străvezie icoane pe păreți.

Culcată jumătate, copila cu-ntristare
Zîmbește. Plete blonde pe umere cobor
Și cad pe albe perini, iar ochiul ei cel mare
Arată nu amorul — ci setea de amor.

Iar fața ei frumoasă-i de-acea albeață sură,
Brumată ca-n lucirea unui mărgăritar ;
Pe brațe de zăpadă, pe sînii ei se fură
A candelai lumină mai rar și tot mai rar.

Iar micile-i picioare ating covorul moale
Și chinuie papucii de-atlaz, care stau jos.
L-a patului ei margini cu fruntea-n a ei poale
Sta în genunche dînsul, privind întunecos...

Sub umerii-unei fețe ca marmura de rece
Sunt umbrele-ntristării, ce-adînci l-arată slab ;
Prin ochii mari și negri o îndoială trece,
Ce fulgeră în taină, apoi dispăre-n grab.

— Din vorba mea nu poate amor să se aleagă ?
Nu te iubesc atîta cît știu să te iubesc ?
Ai vrea să storc din mare amărăciunea-ntreagă
Și într-o picătură s-o beau, să-nnebunesc ?

Spre-a împlini vo unul din dorurile tale,
Au pot să fiu, copilă, de trei ori Dumnezeu,
Și ce-au făcut puternic în veacurile sale,
Acea într-o clipă să pot a face eu ?

O, de-aș putea s-amestec a lumii lucruri toate,
După a'mea voință un ceas să te încînt,
Cu susu-n jos ar merge a firii legi bogate,
Pustiu ar fi ceriuri și ceriul pe pămînt.

Și la a ta ivire părere-ar ziua noapte,
Astfel de strălucită ai trece-n lanuri verzi,
Încît numai pîraie ți-ar povesti cu șoaapte
Că în a ta privire eu mințile îmi pierz.

Cînd ai muri, iubito, căci contra morții n-are
Nici Dumnezeu putere, atuncea cu amar
Aș stinge în grămadă sistemele solare
Și-n ăst mormînt te-aș pune ca pe-un mărgăritar.

Iar eu, eu, singuratec în lumea cea pustie,
În chaos fără stele și fără de nimic,
M-aș arunca — un demon — să cad o vecinicie,
De-a pururea și singur deșertul să-l despic.

Iar dacă liberate planetele cu-ncetul
Ar reîntra în viață în vechile lor legi,
Ființele lor nouă priveasc-atunci cometul,
Neliniștind cu zboru-i veciile întregi.

Fantasmă nesfîrșită și totuși diafană,
Din lume exilată neaflînd limanul său,
Demon, gonit de-a pururi de ordinea tirană —
Acela să fiu eu.

— Să faci minuni ? Nu-i asta. Nu mă-nțelegi, iubite —
Pe creștetul lui mîndru ea mîinile și-a pus.
Sunt taine-n astă lume atît de neghicite,
De-ai spune viața toată, tot n-ai sfîrși de spus.

Vezi tu, eu te-aș vrea timid, un blind băiet, să-mi
spună

Cu ochii plini de visuri zadarnice povești,
S-adorm plecîndu-mi tîmpla la tîmpla ta — nebună !
Așa cum te visasem ai fost, dar nu mai ești.

Pătate de-ndoiele a vieții tale vise —
Băiet de-ai fi tu încă, la mine să te-ardic,
Să te privesc cu gene pe jumătate-nchise,
Dai nu mai crezi în visuri, căci nu mai crezi nimic.

Să fii un paj din basme și eu să fiu regină !
O, cum aș fi de bună și tu ai fi gentil,
Plutire-am lin pe lacul ce doarme în grădină,
Căci eu mă simt copilă, de-ai fi și tu copil !

Nu mintea ta, nu ochii, ce fulgeră-n tăcere,
Nu astea mă îngheață de-mi vine ca să mor.
Mă doare — nu știu... glasul amestecat cu fiere,
Căci sufletu-ți e-o rană, suflările-ți mă dor.

Ce vrei ? Îmi pare-n ochii-ți că văd o veche vină.
În vorbă amintirea a unei crude munci,
În inimă e-o parte cu totul străină —
De-ai fost vrodată tânăr, e foarte mult de-atunci !

DIAMANTUL NORDULUI

(Capriccio)

În lac se oglindă castelul. A ierbii
Molatece valuri le treieră cerbii.
În vechea zidire tăcere-i și numa
Perdelele-n geamuri scînteie ca bruma:

Străfulgeră-n umbră-î de valuri bătaie
Ajunse în fugă de-a lunei văpaie,
Ce-n vîrfuri de dealuri acum se ivește
Ș-a stîncilor multe pe cer zugrăvește.

Păreau urieși ce în cuib de balaur
Păzea o măreață comoară de aur,
Căci luna, ce roșă prin ele răsare,
Comoară aprinsă în noapte se pare.

Iar lebede albe din negrele trestii
Apar domnitorii ai apei acestei,
Cu aripi întinse o scutur și-o taie
În cercuri murinde și brazde bălaie.

Uimit, Cavaleriul cu pasuri pripite
Îmbla prin umbroase cărări nisipite ;
Dumbrava șoptește, izvoarele sună.
Așteaptă-n amestec vibraire de strună.

Văratecul aer te-adoarme cu zvonul...
Cu dor Cavaleriul privește balconul.
Cu frunze-ncărcatu-i și trec prin ostrețe
Liane-nflorite în feluri de fețe.

Iar papura mișcă de-al apei cutreier.
În iarba înaltă suspină un greier —
Prin vînăta umbră, prin rumăna sară,
În farmecul firei răsună gitară :

— Arată-te-n haină de albă mătăasă,
Ce pare-ncărcată c-o brum-argintoasă,
Să văd a ta umbră-n lumină-nmuietă,
În părul cel galbăn înalt-mlădietetă.

Îndură-te, scumpo ! în mine aruncă
Viole albastre și roze de luncă,
Pe coardele-ntinse-a ghitarei să cadă
În noaptea cea ninsă de-a lunei zăpadă.

Iar ochii albaștri, mari lacrimi a mării,
Să-ngăduie-n taină suspinul cîntării ;
Cobori, adorato ! pe inimă cazi-mi,
Bălaia ta frunte de umăr să-mi razimi.

E demn-a ta frunte să poarte corona,
Robit universul să-i fie — Madonna !
Îngăduie celui din urm-al tău sclav
Plîngînd să-ți sărute al urmelor prav.

Și lasă-mă-n umbra cămării-ți să vin,
Frumos îmbrăcate cu alb muselin,
Iar Cupido pagiul cu palma s-ascundă
A lampei de noapte lucire de nuntă.

Deasupra-și aude uscata foșnire
A poalelor lungi de mătăasă subțire ;
Prin flori îi apare, se-nclină pe gratii
Duoas-arătare a mult-adoratei.

Ghitara lui tace ; cu șopot ea spune :
— Zadarnică este iubirea ta, june !
De-un farmec legată-i întreaga-mi simțire,
Iubirea-mi asemeni de-a lui împlinire.

Oricît mi-ai fi drag, și-o jur că-mi ești drag,
Un farmec te-oprește, te leagă de prag...
De-aceea de mine să fugi, Cavaliere,
Și uită că gânduri și doru-mi te cere.

A Nordului mare o piatră ascunde,
Lucește ca ziua prin negrele-i unde
Și cui o va scoate viața mi-o dărui ;
Dar vai ! nici s-o vadă nu-i soarta oricărui.

— O, înger ! el zice și glasul-i se-neacă
Și dreapta îi scapă pe-a săbiei teacă :
Sigur de iubire-ți — m-aștepte pierzare —
Tot scoate-voi piatra luminei din mare !

Din Spania pleacă, cu pașii pribegi,
Prin țări și orașe, castele de regi ;
Abia vede-o țară și iarăși o lasă,
Căci piatra luminei gândirea i-apasă.

De ani e pe cale... Se vede în fine
Cuprins de pustiuri, de negură pline,
Încet poticnește al calului pas,
Și-n noapte departe se pierde-al său glas.

El vede munți mîndri, asupra cărora
Pădurile negre nu știu aurora
Și toate formează clădire înaltă
De stînci ce grămadă stau una pe altă.

Un munte e poartă și streșini păduri
Și scările-s dealuri... În falnicii muri,
Prin aspru arcate boltiri de fereastră,
Priveai o lumină ca cerul albastră.

Cum marea de valuri nu știe repaos,
Astfel se frămîntă al norilor chaos,
O stea nu lucește pe bolta cea largă —
Pornit ca de vînturi sirepul aleargă.

Un tunet cutremură lumea-n tîmei.
Venea parc-o oaste călare de zei...
Cu-a lui erghelie-nspumată de cai,
Vuind vine mîndrul al mărilor crai.

Cu gîturi întinse sirepi de omăt
Prin norii cei negri zburau spăriet,
Mînați de gigantul cu barb-argintoasă,
Ce vîntul în două despică frumoasă.

Văzîndu-l pe tînăr înaltă toiagul.
O aspră privire i-aruncă moșneagul,
Cumplit amenință, în arc se coboară
Și piere în doma-i înalt solitară.

Se-ntuneacă iarăși, în fulger năzare
Vedenii uimite palatul cel mare ;
Năzare bătrînul în bolta ferestii,
În pletele-i albe cunună de trestii.

Fugea Cavaleriul. — Dar codrii-n urdie
În urmă-i s-adună și iar se-mprăștie ;
Cîmpiile șese alunecă iute,
Deasupra-i s-alungă de fîlgere sute.

Și luna s-azvîrle pe-a noilor vatră,
Pîraiele scapăr, bulboanele latră,
Deasupra lui cerul i-aleargă în urmă
Și stelele-n rîuri gonite, o turmă.

Și munții bătrîni îl urmau în galop
Cu stîncele negre, gigantici ciclopi,
Greoaie hurducă pămîntu-n picior,
Prăval de pe umeri pădurile lor.

Se-ntreabă : Fug eu ? sau că lumea întreagă
A rupt-o de fugă nebună, pribeagă ?
Sau mări subterane duc munții cu sine,
Purtîndu-m-o frunză pierdută pe mine ?

O dată-ncă pintenu-nfige — aleargă !...
Deodată... se schimbă în noaptea cea largă
Privirea... Nainte-i o lume-i deschisă
Cu aer văratec pe lunce de visă...

Pe maluri de râuri ce scapără line,
El vede castele cu arcuri senine
De marmură albă ascunde-n dumbrave.
În cer mișcă norii auritele nave...

O muzică tristă, adînc-voluptoasă,
Pătrunde-acea lume de flori și miroasă ;
Și verzile lanuri se leagănă-n lună
Și lacuri cadența cîntărilor sună.

Subțirile neguri păreau pînzărie
De brum-argintoasă, lucind viorie ;
Și florile toate sub ea-ncremenite
Respiră bogate miroase-adormite.

Pe-al codrilor verde, prin bolțile dese,
Prin mreje de frunze seninul se țese ;
Și apele mișcă în păture plane —
În funduri visează a lumii icoane.

Și unde-n dumbravă-i săpată cărare,
O mîndră femeie s-arată călare,
Pe calul ei graur se-nvîrtește-n laturi,
De dulcea-i privire nu poți să te sature

În părul ei negru lucesc amortite
Flori roșii de jeratic frumos încîlcite,
Rubine, smaranduri, astfel presărate,
Sălbatec-o face la față s-arate...

Și ochi de-un albastru, bogat întuneric,
Ca basme păgîne, de-iubire chimeric,
• Lucesc sub o frunte curată ca ceara —
Zimbirea-i îmbată ca nopțile, vara.

Pe codri-nfioară a ei frumusețe
Și apele fulger cu undele crețe ;
Se pare că-nvie a basmelor vremuri,
Căci lumea-i cuprinsă de-un dulce cutremur.

Din nori curge-o bură, un colb de diamante,
Pe văi se așează, pe dealuri înalte ;
În față li-i luna, prin șuiet de șoapte
S-ardică pe cer curcubeu de nopțe...

Ea calu-și alătură, mîna întinde,
Iar părul ei negru încet se desprinde
Și-n valuri de moale mătășă el cade
Pe umere albe... Frumos i se șade !

Și plîns este glasul-i : — Iubit cavaliere,
Nu merge la mare, că mor de durere ;
Împarte cu mine pămîntul și raiul. —
De dor și de grijă îi tremură graiul.

— Iubite dorite, în brațele-mi vino
Și cruda durere din pieptu-mi alin-o !
Să fii al meu mire menitu-i de zodii
Și ție păstrat-am a sînului rodii.

— În van e, crăiaso ! zîmbirea-ți din trecut,
Căci mintea mea pus-au simțirilor lacăt
Și chipu-ți nu poate pătrunde-n visare-mi.
Cu ochii albaștri amoru-mi nu-l sfaremi.

Păstrează, crăiaso, viclenele sfaturi.
În laturi, frumoasă ispită, în laturi !
Ea piere... cu dînsa castele, dumbravă..
Și marea-nghețată vuisse grozavă.

Mișcate de mare-n strigare măreață
A Nordului vin caravane de gheață...
Pe ceruri în neguri o stea nu s-arată,
Departate doar luna — o galbenă pată.

Cetăți hrentuite pe țări plutitoare,
Cu șiruri de dome, steclind de ninsoare,
Schelete-uriae purtînd cremenite
Coroane în colțuri pe capuri hîite.

Vin regii de Nord cu oștiri să se plimbe,
Cu chipuri ciuntite și umere strîmbe
Și toată strigarea, vuirea, sunarea
E surdă ca ceriul, e moartă ca marea.

În domele largi, prin palate deșarte
Răsună doar vîntul... ca glasuri — departe.
Și spiritul morții eterne-n ruine
Își mișcă imperiul fără de fine.

Oraşul pe ape-i al zeilor nordici,
Cu strade de temple, cu dome şi portici ;
Dar astăzi sunt frînte boltitele porţi,
Pustiu e în dome — şi zeii sunt morţi.

El suie un turn ce se nălă sub lună,
Cu ziduri crăpate de ger şi furtună,
Se uită la ceruri, se uită în mare...
Cu capul în jos se aruncă... Dispare.

Şi cum amorţeşte şi-ngheaţă... suspină :
— O, piatr-a luminei, revarsă-mi lumină !
Prin genele-nchise s-arată, o vede
Şi strigă... şi mîna pe dînsa repede...

O prinde... prin farmec în jur se-nsenină,
El vede lungi riuri, cîmpii în lumină,
Grădina din ţara-i, cu lacu-i, castelu-i
Ca-n vis, ca aievea i se arăta lui.

Ce stai cu sfială, ce nu te apropii,
N-auzi cum pe frunze alunecă stropii,
Ş-aleele scutur de rouă o ploaie
Iar soarele nălă în disc de văpaie ?

El scările urcă cu piatra în mînă.
În prag îl aşteaptă frumoasa stăpînă.
De gîtu-i s-atîrnă, zîmbind ea îi spune :
— Adînce-ţi durere pieri prin minune.

Dar piatra mai scumpă şi cea-adevărată
Iubirea mea este nestînsă, curată ;
Păstrează-mi-o bine... aceasta ţi-o dăruî...
El ochii şi-i freacă, să vadă,-adevăru-i ?

. : : : I : : I : : I

Și drept că-n mișcarea molaticei ierbi
Păștea înainte-i o turmă de cerbi.
Dar tot nu-i în ceru-i... Din genele-i bruma
Cu visul deodată ș-o scutur-acuma.

Își scutură haina cea umedă, plină.
Balconu-l privește și tare suspină.
Zădarnic făcut-au ghitara-i paradă :
Înez nici visase să vie să-l vadă.

Și ce-i mai rămîne să facă săracul ?
În lac să privească cum joacă malacul ?
Mai bine prin tufe se fură cu pază...
Ca nimeni s-auză și nimeni să vază.

În urmă-i o ușă-n balcon se deschide...
Prin flori se arată o gură ce rîde...
Cu fața ascunsă în păru-i, șirată,
De-amoru-i prostatec așa se disfată.

SĂTUL DE LUCRU...

(după Shakespeare, Sonete, XXVII)

Sătul de lucru caut noaptea patul,
Dar al meu suflet un drumeț se face
Și pe cînd trupul doarme-ntins în pace,
Pe-a tale urme l-au împins păcatul.

E noapte neagră-n ochii-mi, totul tace,
Dar mintea-mi vede — genele holbate ;
Ca și un orb mă simt în întuneric
Și totuși înaintea-mi zi se face.

E chipul tău, lumină necrezută
De frumuseți, de taină, curăție,
Ce nopții reci lucire-i împrumută.

Din cauza ta, bălaia mea soție,
Cît ziulica trupu-odihnă n-are,
Iar noaptea sufletul în cale pleacă.

PĂREA C-AȘTEAPTĂ...

Părea c-așteaptă s-o cuprind în brață
Și fața mea cu mâinile-i s-o iele,
Ca să mă pierd în ochii-i de femeie,
Citind în ei întreaga mea viață.

Dar cînd s-o prind, ea n-a voit să steie
Ci într-o parte-ntoarse dulcea-i față;
Pîndind, cu ochii mă-ntreba isteață:
Să-mi dea o gură, ori să nu-mi mai deie ?

De-astfel de toane vecinic nu te saturi,
Oricît o rogi, ea tot se dă în laturi
Ș-abia la urmă parcă tot se-ndură.

Improtiviri duioase-a frumuseții
În lupte dulci disfac urîtul vieții,
Ce n-au amar, fiindcă au măsură.

ORICÎTE STELE...

Oricîte stele ard în înălțime,
Oricîte unde-aruncă-n față-i marea,
Cu-a lor lumină și cu scînteierea
Ce-or fi-nsemnînd, ce vor — nu știe nime.

Deci cum voiești tu poți urma cărarea.
Fii bun și mare, ori pătat de crime,
Același praf, aceeași adîncime,
Iar moștenirea ta și-a tot : uitarea.

Parcă mă văd murind... în umbra porții
Așteaptă cei ce vor să mă îngroape...
Aud cîntări și văd lumini de torții.

O, umbră dulce, vino mai aproape —
Să simt plutind deasupra-mi geniul morții
Cu aripi negre, umede pleoape.

UMBRA LUI ISTRATE DABIJA-VOIEVOĐ

Cum trece-n lume toată slava
Ca și un vis, ca spuma undei !
Sus, în cetate la Suceava,
Eu zic : Sic transit gloria mundi !
Pe ziduri negre bate lună.
Din vechi icoane numai pete,
Sub mine-aud un glas ce sună,
Un glas adînc, zicînd : „Mi-e sete“.

Și văd ieșind o umbră albă.
Moșneag bătrîn, purtînd coroană,
Pe pieptul lui o sfințită salbă,
Pe umeri largi o scumpă blană.
Ea mîna-ntinde blînd : — N-ai grijă,
Ce zic nu trece la izvod.
Eu sunt vestitul domn Dabijă,
Sunt moș Istrate-voievod.

— Măria-voastră va să-ndemne
Pe neamul nostru în trecut ?
Ci el cu mîna face semne
Că nu-nțeleg ce el a vrut.
— Măria-voastră-nsetoșează
De sînge negru și hain ?
El capu-și clatină, oftează :
— De vin, copilul meu, de vin.

Cînd eram vodă la Moldova
Hălăduiam pe la Cotnari.
Vierii toți îmi știau slova
Ș-aveam și grivne-n buzunar.
Pe vinul greu ca untdelemnul
Am dat mulți galbeni venetici ;
Aici lipsește tot îndemnul.
În lume mult, nimic aici.

La voi în lumea ceealaltă,
Fiind cu milă și drept,
M-a pus cu sfinții laolaltă
Și-n rai mă duseră de-a drept.
Dar cum mai pune sfîntul Petre
La rău canon pe-un biet creștin !
Cînd cer să beau, zice : „Cumetre;
Noi n-avem cimpoieri și vin“.

Și totuși domn fusesem darnic
Și ~~bun de~~ inimă cu toți.
De câte ori l-al meu păharnic
Umplut-am cupa numai zloți!
Că ~~ce~~ sunt recile mademuri,
Ce aur, pietre și sîdef
Pe lingă vinul copt de vremuri,
Pe ling-un haz, pe ling-un chef.

Împresurat-am eu și Beciul
Cu oaste bună și strînsuri;
Soroca, Vrancea și Tigheciul
Trimis-au mii viteze guri
Să certe craii cu mînie...
Ce-mi pasă? Mie deie-mi pace
Să-mi duc Moldova-n bătălie
Cu mii de mii de poloboace.

Atunci cînd turcii, agarenii
Mureu în iuruș cu halai,
Oștirea noastră, moldovenii
Se prăpădeau într-un gulai.
Și zimbrul cel cu trei luceferi
Lucea voios pe orice cort.
Precum ne-am dus, venirăm teferi
Și toți cu chef și nime mort.

Nici vin cu apă n-am să mestec,
Nici dau un ban pe toată fala.
De-aceea n-am nici un amestec
Oriunde nu îmi fierbe oala.
Cînd calcă țara hantatarii,
Eu bucuros la lupte merg,
Cînd între ei se bat magarii,
În fundul pivniței alerg.

Se certe ungurii și leșii...
Ce-mi pasă mie ? La Cotnari
Eu chefuiam cu cimpoieșii,
Cu măscărici și lăutari :
Și sub umbrarele de cetini
Norodul-ntreg juca și bea,
Iar eu zicem : să bem, prietini,
Să bem, pîn' nu vom mai putea.

Dacă venea să rățăcească
Vun învățat archeolog,
Vorbind în limba păsărească,
Nu m-arătam ca să mă rog.
Dar ție-ți place doina, hora,
Îți place-al viței dulce rod,
Tu povestește tuturoră
De moș Istrate-voievod.

Le spune sfatul meu s-asculte,
S-urmeze vechiul obicei,
Să verse dintre cupe multe
Și la pămînt vo două-trei.
Căci are-n sîn Moldova noastră
Viteze inimi de creștin ;
Tineri, în veselia voastră,
Stropiți-le duios cu vin !

Și în Moldova mea cea dulce
Orinduit-am cu prisos :
Ca butea plină să o culce,
Cea goală iar cu gura-n jos.
Și astfel sta-n Moldova toată
Cu susu-n jos ce era treaz.
Odihna multă-i lăudată
La cel chefliu, la cel viteaz.

Cind de mănua lungii săbii
Mă rezimam să nu mă clatin,
Cîntau cu toți pe Basarabii,
Pe domnii neamului Mușatin,
Pîn' ce-ncheiau în gura mare
Cu Ștefan, Ștefan domnul sfînt,
Ce nici în ceriuri samăn n-are,
Cum n-are samăn pe pămînt !

Moldova cu stejari și cetini
Ascunde inimi mari de domn,
Să bem cu toți, să bem, prietini,
Să le vărsăm și lor în somn.
Păn' la al zilei blînd luceafăr
Să bem ca buni și vechi tovarăși ;
Și toți cu chef, nici unul teafăr,
Și cum sfîrșim să-ncepem iarăși.

Răpiți paharele cu palma,
Iar pe pahar se strîngă pumn
Și să cîntăm cu toți de-a valma
Diac tomnatic și alumn ;
Cîntăm adînc un : *De profundis*.
Perennis humus erit rex.
Frumoase vremi ! Dar unde-s ? unde-s ?
S-a dus pe veci ! Bibamus Ex.

FIIND BĂIET PĂDURI CUTREIERAM

Fiind băiet păduri cutreieram
Și mă culcam ades lîngă izvor,
Iar brațul drept sub cap eu mi-l puneam,
S-aud cum apa sună-ncetișor :

Un freamăt lin trecea din ram în ram
Și un miros venea adormitor.
Astfel ades eu nopți întregi am mas,
Blind îngînat de-al valurilor glas.

Răsare luna,-mi bate drept în față :
Un rai din basme văd printre pleoape,
Pe cîmpi un vâl de argintie ceață,
Sclipiri pe cer, văpaie preste ape,
Un bucium cîntă tainic cu dulceață,
Sunînd din ce în ce tot mai aproape...
De frunze-uscate sau prin naltul ierbii,
Părea c-aud venind în cete cerbii.

Alături teiul vechi mi se deschise :
Din el ieși o tină ră crăiasă,
Pluteau în lacrimi ochii-i plini de vise,
Cu fruntea ei într-o maramă deasă,
Cu ochii mari, cu gura-abia închisă,
Ca-n somn încet-încet pe frunze pasă,
Călcînd pe vîrful micului picior,
Veni alături, mă privi cu dor.

Și ah, era atîta de frumoasă,
Cum numa-n vis o dată-n viața ta
Un inger blind cu fața radioasă,
Venind din cer se poate arăta ;
Iar păru-i blond și moale ca mătasa
Grumazul alb și umerii-i vădea.
Prin hainele de tort subțire, fin,
Se vede trupul ei cel alb deplin.

COLINDE, COLINDE

Colinde, colinde !
E vremea colindelor,
Căci gheața se-ntinde
Asemeni oglinzilor
Și tremură brații
Mișcînd rămurelele,
Căci noaptea de azi-i
Cînd scinteie stelele.

Se bucur' copiii,
Copiii și fetele,
De dragul Mariei
În piaptăna pletele,
De dragul Mariei
Și a Mîntuitorului
Lucește pe ceruri
O stea călătorului.

TA TWAM ASI

Fiică gîngășă de rege, cînd în haina ta bogată
Treci în faeton de gală și te mîlădii zîmbitoare,
Cum din frunzele năfiate ride proaspătă o floare,
Toată lumea ce te vede e de tine-nserinată.

Zbori cu șase cai ca vîntul și răsai ca aurora
Cu căciulile în mînă și cu gurile căscate,
Oamenii salută-n cale pămînteasca zeitate.
Tu te-nchini. Te simți născută spre norocul tuturor.

Dar deodată în mulțime tu fixezi ochiul tău mare.
De o umbră-nfiorată e gândirea ta cuprinsă...
O femeie de pe stradă și-a nălțat privirea-i stinsă
Înspre tine... fără ură, fără amor, fără pasare.

Tu ? Unde te-appropii codrul se preface în grădină,
Întristarea-n bucurie, bucuria-n fericire...
Secolii corbanei tale cu regală strălucire
Pot să scoată grâu din pietre și palate din ruină.

Ea ? născută-ntr-o cămară în mizerie obscură,
N-auzi nici glas de mămă, nici a preoților psalme...
S-a trezit cu comedianții cum juca bătînd din palme,
Pe-a pierzării căi părinții o-ndreptară ș-o vîndură.

Ea ? De-o intra în templu, sub negre boltituri
Al morții spirit doară îl simte în tăcere,
Căci nu-nțelege blindul cuvînt de mîngiere
Din paginile unse a sfintelor scripturi.

Ce-nseamn-acele candelii ce ard în orice colț
Sub chipuri mohorîte cu-adînci și slabe fețe ?
Ce-nseamn-acea cîntare pătrunsă de blîndețe,
Ce împle tînguioasă puternicile bolti ?

Rugămu-ne-ndurărilor,
Luceafărului mărilor !
Din valul ce ne bîntuie
Înălță-ne, ne mîntuie !

Privirea adorată
Asupră-ne coboară,
O, maică prea curată
Și pururea fecioară,
Marie !

Răpită de duiosul organelor avînt,
Pe cartea cea de rugă alunec-a ta dreaptă,
Iar ochii tăi cei umezi la ceruri se îndreaptă.
Ea ?... cade în mulțime cu fața la pămînt.

*

De-ai muri copil de rege de-ale florilor miroasă,
Ca de marmură un înger sub boltirile înalte,
Pe un catafalc depusă — un popor ar plînge-ncalte,
După sufletul tău dulce, după sfînta cea frumoasă.

Ea ? Dacă va cădea moartă într-o noapte de beție
Prin ciocnire de pahare și prin danțuri desfrîinate...
Vre un cioclu de pe uliți va-ncărca-o-atunci în spate,
Dară nici în moarte însăși liniște nu va să-i fie.

Nu. Nici maiestatea morții nu sfințește pe sărac...
Căci scheletu-acela care a purtat ast-avuție
De amar și de durere, preparat de-anatomie
Va face-un pedant dintr-însul... Iar în urmă, într-un sac,

Va fi aruncat în groapa cea comună. O scînteie
Ce-a pierit fără de urmă. Și cu toate astea-i semeni
Ca și lacrima cu roua. Parc-ați fi surori de gemeni :
Două vieți în două inimi, și o singură femeie.

ÎN TRE PĂSĂRI

Cum nu suntem două păsări,
Sub o streșină de stuf,
Cioc în cioc să stăm alături
Într-un cuib numai de puf !

Nu mi-ai scoate oare ochii
Cu-ascuțitul botișor
Și alătura de mine
Sta-vei oare binișor ?

Parcă mi te văd, drăguță,
Că îmi zbori și că te scap,
Stînd pe gard, privind la mine,
Ai tot da cochet din cap.

Iară eu suit pe casă
Și plouat de-atît amor,
M-aș îmfla ursuz în pene
Și aș sta într-un picior.

DUPĂ CE ATÎTA VREME

După ce atîta vreme
Laolaltă n-am vorbit,
Mie-mi pare că uitarăm
Cît de mult ne-am fost iubit.

Dar acum te văd nănte-mi
Dulce, palidă cum șezi —
Lasă-mă ca altădată
Umilit să-ngenunchez,

Lasă-mă să-ți plîng de milă,
Să-ți sărut a tale mîni...
Minușite, ce făcurăți
De atîtea săptămîni ?

ÎN VAN CÂTA-VEȚI...

În van căta-veți ramuri de laur azi,
În van căta-veți mîndre simțiri în piept.
Toate trecură ;
Viermele vremilor roade-n noi.

Căci nu-i iubire, ură d-asemeni nu-i
Și ce rămase umbra simțirei e :
Murmura lumii
Netedă, palidă, ca și ea.

Nu e antica furie-a lui Achile,
Nu este Nestor blindul-cuvîntător.
Aprigul Ajax
Țărină-i azi, și nimic mai mult.

Și unde-i Roma, doamnă a lumii-ntregi,
Și unde-s astăzi vechii și marii caesari ?
Tibrule galbăn,
Unde e astăzi mărirea ta ?

Chiar papii mîndri cu trei coroane-n cap,
Păstori de nații cu strîmbă cîrjă-n mîni,
Pulbere-s astăzi.
Pulbere sunt chiar vii fiind.

Căci nu sărută regii piciorul lor,
Căci nu se-nchină lumea la glas de sfînt.
Semnele tainei
Mute rămîn și îi fac de rîs.

Chiar tronul papei azi ca o scenă e
Și el își face mutrele lui plîngînd.
Hohotul lumii
Lumei întregi îi răspunde-atunci.

Căci nu-i s-ardice bolțile de granit,
Un Michel-Angelo nu-i să facă iar
Ziua din urmă.
Templele vechie pustie rămîn.

Să-nvie pinza, Rafael astăzi nu-i.
Nu-nvie dalta-n mîinile cele noi.
Moartă rămîne
Marmura grea sub ochiul mort.

În van căta-veți ramuri de laur azi,
În van căta-veți mîndre simțiri în piept.
Toate trecură :
Viermele vremilor roade-n noi.

NOI AMÎNDOI AVEM ACELAȘI DASCĂL

Noi amîndoi avem același dascăl,
Școlari suntem aceleiași păneri...
Unitul gînd oricine recunoască-l.
Ce știi tu azi, eu am știut de ieri.
De-aceleași lucruri plîngem noi și rîdem...
Non idem est si duo dicunt idem.

Tu zici că patria e-n decădere,
De rîs și de ocară c-au ajuns ;
Cînd cineva opinia mi-ar cere,
El ar primi tot astfel de răspuns,
Ca de rușine ochii să-i închidem :
Non idem est si duo dicunt idem.

Căci din adîncul gîndurilor tale
Răsare ură din al meu amor.
Tu ai vrea tot să meargă pe-a sa cale,
Eu celui slab îi sunt în ajutor.
Cu-același gînd, noi totuși ne desfidem :
Non idem est si duo dicunt idem.

Pe mine răul, deși rîd, mă doare,
Mă ține liniștea vieții-ntregi ;
Iar tu uiți tot la raza de splendoare
Ce-o varsă-asupra ta a lumii regi...
Ș-ai vrea cu proprii mîni să ne ucidem :
Non idem est si duo dicunt idem.

E greu a spune ce deosebire
Ne-a despărțit, de ce nu mergem de-a valma.
Și s-ar vedea atunci fără-ndoială
Cînd noi ne-am scoate sufletele-n palmă,
Ca-ntregul lor cuprins noi să-l deschidem :
Non idem est si duo dicunt idem.

O, NȚELEPCIUNE, AI ARIPI DE CEARĂ !

Ce mîni subțiri s-apucă de perdele
Și într-o parte timide le trag !
În umbra dulce, după vechi zăbrele
Suspînă gură-n gură, drag cu drag.
Lucește luna printre mii de stele,
Suspînă vîntu-n frunzele de fag,
Se clatin codri mîngiați de vînt —
Lumini pe ape, neguri pe pămînt.

*

O, -țelepciune, ai aripi de ceară !
Ne-ai luat tot făr' să ne dai nimic,
Puțin te-nalți și oarbă vii tu iară,
Ce-au zis o vreme, atele deszic,
Ai desfrunzit a visurilor vară
Și totuși eu în ceruri te ridic :
M-ai învățat să nu mă-nchin la soarte,
Căci orice-ar fi ce ne așteaptă — moarte

Tu ai stins ochiul Greciei antice,
Secat-ai brațul sculptorului grec,
Oricît oceanu-ar vrea să se ridice
Cu mii talazuri ce-nspumate trec,

Nimic el nouă nu ne poate zice.
Genunchiul, gîndul eu la el nu-mi plec,
Căci glasul tău urechea noastră-o schimbă :
Pierdută-i a naturii sfîntă limbă.

În viața mea — un rai în asfîntire —
Se scuturau flori albe de migdal ;
Un vis purtam în fiecă gîndire,
Cum lacul poartă-o stea pe orice val !
[A zorilor suavă înflorire
Se prelungea pînă-n amurgul pal,]
În văi de vis, în codri plini de cînturi,
Atirnau arfe îngerești pe vînturi.

Și tot ce codrul a gîndit cu jale
În umbra sa pătată de lumini,
Ce spun : izvorul lunecînd la vale,
Ce spune culmea, lunca de arini,
Ce spune noaptea cerurilor sale,
Ce lunii spun luceferii senini
Se adunau în rîsul meu, în plinsu-mi,
De mă uitam răpit pe mine însumi.

În van cat întregimea vieții mele
Și armonia dulcii tinereți ;
Cu-a tale lumi, cu mii de mii de stele,
O, cer, tu astăzi cifre mă înveți ;
Putere oarbă le-aruncă pe ele,
I ipsește viața acestei vieți ;
Ce-a fost frumos e azi numai părere —
Cînd nu mai crezi, să cînti mai ai putere ?

Și dacă nu-i nimic decît părere
Tot ce suspină inimei amor,
Istoria cu lungile ei ere
Un vis au fost amar — amăgitor ;
Tot ce-aspirarăm, toat-acea putere
Care-am robit-o falnicului dor
Am cheltuit-o ca niște nebuni
Pe visuri, pe nimicuri, pe minciuni.

Sunt nențelese literele vremii
Oricît ai adînci semnul lor șters ?
Suntem plecați sub greul anatemei
De-a nu afla nimic în vecinic mers ?
Suntem numai spre-a da viață problemei,
S-o dezlegăm nu-î chip în univers ?
Și orice loc și orice timp, oriunde.
Aceleași vecinice-ntrebări ascunde ?

STELELE-N CER

Stelele-n eer
Deasupra marilor
Ard. depărtărilor,
Până ce pier.

După un semn
Clătind catargele,
Tremură largele
Vase de lemn ;

Niște cetăți
Plutind pe marile
Și mișcătoarele
Pustietăți.

Stol de cocori
Apucă-ntinsele
Și necuprinsele
Drumuri de nori.

Zboară ce pot
Și-a lor întrecere,
Vecinică trecere —
Asta e tot...

Floare de crîng,
Astfel viețile
Și tinerețile
Trec și se sting.

Orice noroc
Și-ntinde-aripile,
Gonit de clipele
Stării pe loc.

Până nu mor,
Pleacă-te, îngere,
La trista-mi plingere
Plină de-amor.

Nu e păcat
Ca să se lepede
Clipa cea repede
Ce ni s-a dat ?

STAU ÎN CERDACUL TĂU...

Stau în cerdacul tău... Noaptea-i senină.
Deasupra-mi crengi de arbori se întind,
Crengi mari în flori de umbră mă cuprind
Și vîntul mișcă arborii-n grădină.

Dar prin fereastra ta eu stau privind
Cum tu te uiți cu ochii în lumină.
Ai oboșit, cu mîna ta cea fină
În val de aur părul despletind.

L-ai aruncat pe umeri de ninsoare,
Desfaci visînd pieptarul de la sîn,
Încet te-ardici și sufli-n luminare...

Deasupra-mi stele tremură prin ramuri,
În întuneric ochii mei rămîn,
Ș-alături luna bate trist în geamuri.

URÎT ȘI SĂRĂCIE

Urît și sărăcie sunt acei doi tovarăși,
A căror urme crude le aflu pururi iarăși
Pe orice chip și-n orice-ndrăznii de a iubi...
Iubit-am poate cîntul, voit-am a robi
Cu el un suflet dulce, al meu întreg să fie...
Zburat-au chip și cîntec — urît și sărăcie !
Căci ce nu ai în clipa în care ai dorit
Se schimbă-n rău cu vremea, de farmec sărăcit.
S-arată înainte-ți o schele despoiată
De orice vis cu care o îmbrăcai odată.
Puterea tinereții, a minții vioiciune,
A inimei bătaie, și gingașa minune
Din ochi, cînd toată viața în ei îți este scrisă
De o citește-oricine scrisoarea ei deschisă,
Dar mai cu seamă aceea ce tu vrei s-o citească...
Cum trec, cum trec cu toate... și fără' să le oprească
Nimic... Astfel te-ntuneci o stea în vecinicie
Și ce-ți rămîne-n urmă ? vreme și sărăcie.
Da, vreme ! numai vreme să aibi să simți deplin
Ce mult puteai în lume, și cît, cît de puțin
Ți-a fost dat. Dacă nobil ai fost și blînd și drept,
Dacă prin a ta minte ai fost un înțelept,
Avînd darul pe care natura-l poate da,
Frumsețe, minte, faimă, ajuns-ai la ceva ?
Căci nu caută lumea aceea ce slăvește,
Aceea ce o prinde — ci ceea ce-i priește.
Dacă ești rău și-i vine răutatea la-ndemînă,
Dacă ești prost, și vasta prostie e stăpînă,
Sau de-un deșert atîrnă în lume a ta soartă
Și nu știi cum deșertii prin lingușiri se poartă
Sau nu poți ști... Atuncea de ce folos e ție
C-ai avut tot ce firea ți-a dat cu dărnicie,
Că ești podoabă scumpă în lume orișicui,
Podoabă ce nu-i trebuie în lume nimănui ?

Virtutea e-o poveste... cînd gîndul ți-l ascuți,
Tu vezi că slăbiciuni sunt vestitele virtuți :
Noblețea-i slăbiciunea acelor ce nu pot
Pe sine să se puie deasupra peste tot,
Să aibă pentru toate adînc și greu dispreț,
Hrănînd a lui viață din sute de vieți.
A nu-ți ține cuvîntul cînd nu-ți vine-ndemînă,
A dezbrăca pe-acela ce ți s-a dat pe mină,
A înșela mulțimea cu mii făgăduinți,
Cînd ai mințit o dată să te mai pui să minți,
A urgisi pe-acela care ți-a făcut bine,
A împle a lui nume de pete și rușine —
Aceasta nu e nobil... Dar toți — și-ndeosebi
O fac ușor — tu numai stai vecinic să întrebi.
Tu numai îți pui vorba și gîndul la cîntari,
Tu numai vrei a-ntrece caracterele mari,
Privind peste mulțime cu multă nepăsare...
Ei bine ! P-astă dramă și soarta ta cea mare,
Din astă cumpănire de drept și datorie,
Ce ți-a rămas la urmă ? urît și sărăcie.

Iubit-ai ?... Ah ! un caier de cîneapă nu-i moale,
Nu-i blond cum e podoaba cea dulce-a frunții sale !
Cu gura ei subțire și mîni reci ca de ceară,
Iar ochiu-i plin de raze străluce în afară,
Răpindu-ți ție ochii cu a lor strălucire.
Tu n-ai gustat din rodul acel de fericire :
Tu ești onest și plin de respect și generos
Să frîngi în zarea vieții un rod așa frumos.
Te-ai dus și te urmară părerile de rău.
În urma ta venit-au un neted nătăru
Ș-acesta... ei... făcut-au ce n-ai vrut să cutezi ;
Ce-a mai rămas din dulcea figură mergi de vezi :
Anii i-au scris cu pana lor neagră pe-a ei frunte.
Și gura cea cu albe mîrgăritari, mărunte,

Acuma e zbircită și ochiul plin de pară,
Ce-și revarsă lumina sa rece în afară
E stins, și nu-i nimica în el, nu-i adîncime ;
Tu numai vezi într-însul ce nu văzuse nime
Decît tu... Ce ajunse a fi ? Cochetă, rece,
Lingușitoare, crudă, din mîină-n mîină trece
Și caută-n iubire plăcerea numai, care
E-o clipă de beție și-o zi de dezgustare.
Dară acea iubire adîncă și curată,
Care-n viață vine o dată, num-o dată,
Acea eternă sete ce-o au dupăolaltă
Doi oameni ce-și pierdură privirea una-ntr-altă,
Acel amor atît de nemărginit, de sfînt,
Cum nu mai e nimică în cer și pre pămînt,
Acea înamorare de tot ce e al ei,
De-un zîmbet, de un tremur al gingașei femei,
Cînd pentru o privire dai viață, dai noroc,
Cînd lumea ți-este neagră de nu ești la un loc
Cu ea... Unde-i norocul ce l-a promis ea ție ?
Ce vă rămîne vouă ? Urît și sărăcie !

CE SUFLET TRIST...

Ce suflet trist mi-au dăruit
Părinții din părinți,
De-au încăput numai în el
Atîtea suferinți ?

Ce suflet trist și făr' de rost
Și din ce lut inert,
Că dup-atîtea amăgiri
Mai speră în deșert ?

Cum nu se simte blestemat
De-a duce-n veci nevoi ?
O, valuri ale sfintei mări,
Luați-mă cu voi !

DINTRE SUTE DE CATARGE

Dintre sute de catarge
Care lasă malurile,
Cîte oare le vor sparge
Vînturile, valurile ?

Dintre păsări călătoare
Ce străbat pămînturile,
Cîte-o să le-nece oare
Valurile, vînturile ?

De-i goni fie norocul,
Fie idealurile,
Te urmează în tot locul
Vînturile, valurile.

Nențeles rămîne gîndul
Ce-ți străbate cînturile,
Zboară vecinic, îngîinîndu-l,
Valurile, vînturile.

DIN CERURILE-ALBASTRE

Din cerurile-albastre
Luceferi se desfac,
Zimbind iubirii noastre
Și undelor pe lac.
De glasul păsărelelor
Pe gânduri codru-i pus.
O, stelelor, stelelor,
Unde v-ați dus ?

În turme călătore
Trec nourii pe ceri,
Ce seamăn pieritoare
Duioselor dureri.
De strălucirea florilor
E cîmpul tot răpus.
O, norilor, norilor,
Unde v-ați dus ?

Șoptiri aeriane
Pătrund din mal în mal
Ș-a stelelor icoane
Pre fiecare val.
De ochii tăi cei plini de-amor
Aminte mi-am adus.
O, stelelor, stelelor,
Unde v-ați dus ?

Cum iedera se leagă
De ramuri de stejar,
Mi-a fost odată dragă
Și dragă-mi este iar.

De brațul tău cuprins cu dor
Aminte mi-am adus.
O, brațelor, brațelor,
Unde v-ați dus ?

CATRE BULLATIUS

Horatiu, Epistole, I, 11

Cum ți se pare, Bullatiu, Chio, falnicul Lesbos,
Samosul cel elegant, Sardes, cetatea lui Croesus ?
Smyrna ori Colophon ? Mai mari, mai mici decât fama ?
Ori sunt nimic alături cu cîmpul lui Mart și cu Tibrul ?
Au preferi vrîm oraș din cele-nchinăte prin Attal ?
Ori de urîtul mării și-a drumului Lebedu-l lauzi ?

„Lebedul ? Știi tu ce e”, -mi răspunzi ? Mai pustiu decât
Gabii,

Mai strimt decât Fidenii ; și totuși, aicea viața-mi
Voi s-o petrec, uitat de ai mei, uitîndu-i pre dînșii,
Dintr-un mal depărtat privind la Neptun turburatul.

Oare acel ce la Roma din Capua pleacă pe ploaie,
Plin de noroi, pentru-asta viața-i în han va petrece-o ?
Oare cel degerat lăuda-va cuptorul și baia
Ce pe lucruri ce singure dau fericire vieții ?
Pentru că astrui puternic te bîntuie, vinde-vei oare
Vasul în care-ai plecat, dincolo de valul Egeic ?
Pentru-un om așezat Rhodos, Mitilene frumoasa
Par ca pînura grea în arșiță, par ca și haina
Cea de cîmp în timp vicolos, ori ca baia în Tibru
Iarna, ori ca un foc pe vatră-n luna lui August.

Deci din Roma se cade, soarta fiind cu priință,
Să ferecești depărtatele Samos, Chio și Rhodos.
Ia dar mulțumitor în mâni fericitele ore
Cari un zeu ți le dă : n-amîna cele bune pe alt an
Și te vei ști trăind fericit oriunde în lume.
Grijile noastre fug de cuvinte și-nțelepciune,
Nu de un loc ce răsare domnind peste apele mării.
Cerul deasupra schimbă, nu sufletul, marea trecînd-o.
Oțul fără de-astîmpăr ne zbuciumă. Duși de corăbii
Și de trăsuri, căutînd bun trai. Ce cauți aici e ;
E-n Ulubrae chiar, de păstrezi în inimă cumpăt.

SARMIS

Mijește orizonul cu raze depărtate,
Iar marea-n mii de valuri a ei singurătate
Spre zarea-i luminoasă pornește să-și unească
Eterna-i neodihnă nu liniștea cerească.

Natura doarme dusă, țăriile în pace.
Din limpedea nălțime pe-alocuri se disface
O stea, apoi iar una ; pe ape diafane
Își limpezese în tremur pe rînd a lor icoane.
Tot mai adînc domnește tăcerca înțeleaptă —
Se pare cum că noaptea minunea și-o așteaptă.

Deodată luna-ncepe din ape să răsaie
Și pîn' la mal durează o cale de văpaie.
Pe-o repede-nmiire de unde o așterne
Ea, fiica cea de aur a negurei eterne.
Cu cit lumina-i dulce pe lume se mărește

Cresc valurile mării și țărmul negru crește
Și aburi se ridică din fund de văi spre dealuri.
O insulă departe s-a fost ivind din valuri,
Părea că s-apropie mai mare, tot mai mare,
Sub blindul disc al lunii, stăpînitor de mare.

Din umbra de la maluri s-a desfăcut la larg
O luntră cu-a ei pînze sumese de catarg.
Tăind în două apa, ea poartă o păreche :
Pe Sarmis, craiul tînăr din Getia cea veche,
Mireasa-i în picioare, frumoasă ca o zîină,
Stetea și pe-a lui umăr își sprijinea o mînă.

Se clatin visătorii copaci de chiparos
Cu ramurile negre uitîndu-se în jos,
Iar tei cu umbra lată și flori pînă-n pămînt
Spre marea-ntunecată se scutură de vînt.

— De cîte ori, iubito, mă uit în ochii tăi,
Mi-aduc aminte ceasul cînd te-am văzut întăi.
Ca marmura de albă, cu mîni subțiri și reci,
Stringeai o manta neagră pe sînul tău... În veci
Nu voi uita cum tîmpla c-o mînă netezind
Și fața ta spre umăr în laturi întorcînd,
Știind că nimeni nu e în lume să te vadă,
Ai fost lăsat în valuri frumosul păr să cadă.
În orbitele-adînce frumoșii ochi ce-ncîntă,
Pierduți în visuri mîndre, priveam fără de țintă.
Și tu zîmbeai, c-un zîmbet cum e numai al tău,
Nu te-a mai văzut nimeni cum te văzusem eu
Și plini îți erau ochii de lacrimi și de foc,
Pe-al genei tale tremur purtînd atît noroc...
De ce zîmbeai tu oare ? Vrun cîntec blind de jale

Au deșteptat în taină glasul gândirii tale ?...
Pluteai ca o ușoară crăiasă din povești.
Dintr-o zimbire-n treacăt simții ce dulce ești !
Și cum mergeai, armonic și lin îți era pasul,
Rămas în nemișcare m-a fost cuprins extasul,
Am stat pe loc, cu ochii doar te urmam mereu,
Tu, gingașă mireasă a sufletului meu...
De-atuncea cu pustiu-mi stătut-am să mă cert,
Urmind cu-a mele brațe o umbră în deșert...
Pîn' ce-n sfîrșit ajuns-am să mîngii chipul sfînt
Al celei mai frumoase femei de pre pămînt.
Ce zeu din cer te puse în calea mea să ieși,
O, fragedă ființă ca floarea de cireș !
Cum s-a putut ca-n lume așa minuni să steie,
Căci tu ești prea mult înger și prea puțin femeie !
Și fericirea-mi, scumpo, nici îndrăznesc s-o crez.
Tu ești ? Tu ești aieva ? Sau poate că visez...
Dacă visez, te-ndură, rămîi la al meu piept
Și fă ca pe vecie să nu mă mai deștept.

Se clatin visătorii copaci de chiparos
Cu ramurile negre uitîndu-se în jos,
Iar tei cu umbra lată, cu flori pîn-în pămînt
Spre marea-ntunecată se scutură de vînt.

Ea cade în genunchi sub florile ce plouă.
Grumazul i-l cuprinde cu brațele-amîndouă,
Lăsînd pe spate capul... — Copile ! n-o să mîntui ?
Căci fioros de dulce, pe buza ta cuvîntu-i...
Și cît de mult ridici tu, în gînd pe-o biată roabă !
Comoara ta din suflet e singura-mi podoabă,
Cu focul blînd din glasu-ți, iubite, mă cutremuri,
De-mi pare o poveste de-amor din alte vremuri.
Și ochiul tău adînc e și-n adîncime tristu-i,
Cu umeda-i privire tu sufletul îmi mistui !
O, dă-mi-i numai mie și nu-i întoarce-n laturi,

De noaptea lor cea dulce în veci nu mă mai saturel..
Las' să orbesc privindu-i, iar tu ascultă-ncoace
Cum stă la sfaturi marea cu stelele proroace
Și codri aiurează, — izvoarele-i albastre
Șoptesc ele-nde ele de dragostele noastre.
Luceferii, ce tremur sclipind prin negre cetini,
Pământul, marea, cerul cu toate ni-s prieteni,
Cît ai putea departe lopețile să lepezi,
Ca-n voie să ne ducă a mării unde rezezi,
Oriunde ne vor duce în farmecul iubirii,
Chiar de murim, ajungem limanul fericirii.

Ea mîinile-amîndouă le pune pe-al lui creștet...
Frunziș purtat de vînturi pe valuri cade veșted.
Se clatin visătorii copaci de chiparos
Cu ramurile negre uitîndu-se în jos,
Iar tei cu umbra lată, cu flori pînă-n pămînt
Spre marea-ntunecată se scutură de vînt.

Din codrii singurateci un corn părea că sună.
Sălbatecele turme la țarmuri se adună.
Din stuful de pe mlaștini, din valurile ierbii
Și din poteci de codru vin ciutele și cerbii,
Iar caii albi ai mării și zimbrii zînei Dochii
Întind spre apă gîtul, la cer înalță ochii.

GEMENII

I

O candelă subțire sub bolta cea înaltă
Lumină peste regii cei dacici laolaltă,
Cari tăiați în marmur cu steme și hlamide
Se înșirau în sală sub negrele firide,

Iar colo-n fruntea salei e-un tron acoperit
C-un negru vâl de jale, căci Sarmis a murit.
Iar chipu-i — cel din urmă în lungul şir de regi —
Sub vâlu-i ca pe-o umbră, abia îl înţelegi.
Deodată crişcă fierul în dosu-unei firide.
A unei tainiţi scunde intrare se deschide,
De sub o mantă lungă se-ntinde-o albă mînă,
Ce ţine o făclie aprinsă de răşină,
Care îi bate-n faţă şi-i luminează chipul...
Pe-un stîlp tăiat, orologiul îşi picură nisipul.
Brigbelu ce cu Sarmis e frate mic de-a gemeni —
Ca umbra cu fiinţa sunt amîndoi asemeni —
Încet înaintează, făclia şi-o ridică
Ş-urechea aţîind-o el asculta : „Nimică !“
Un ceas mai am, şi iată că voi ajunge-n fine
Atît de sus în lumea creată pentru bine.
Creată pentru bine ne spun cărţile vechi,
De mii de ani ne sună legenda în urechi...
Şi am văzut virtutea găsind a ei răsplată,
Ce nu numai de oameni — de zei e-nvidiată,
Răsplată prea frumoasă : un giulgi şi patru scinduri.
De cînd văzui aceasta, am stat mereu pe gînduri :
Să-mi stîmpăr lăcomia ? Pe lîngă dulci izvoară
Să trec murind de sete pentr-o aşa comoară ?
Pe cînd c-un om în lanţuri — de-i frate, chiar, ce-mi pasă
Dacă-l împing în laturi ? — O cale luminoasă
Nainte-mi se deschide ? L-am dat deci la o parte,
De-ale virtuţii bunuri să aibă singur parte.
Ei ! Lumea-i împărţită în proşti şi în şireţi,
Iar patimelor rele viclenii le dau preţ.
Sămînţa roditoare se cade ca să sameni.
Ca să fii domn, se cade să-i iei adînc pe oameni.
Voieşti ca să se-nchine cu toţi l-a tale oase,
Atunci învie-într-înşii pornirea duşmănoasă,
Invidia şi ura botează-le virtuţi,
Numeşte-erou pe-un gîde ca fierul să-i ascuţi,

Pe cel viclean și neted numește-l înțelept,
Nebun zi-i celui nobil și simplu celui drept,
Din patimi a mulțimii fă scară la mărire
Și te-or urma cu toții în vecinică orbire.
Cu laude mîngîie deșertăciunea lor,
Din roiuri risipite vei face un popor
Și sigur fii la rele de-a pururea urma-va,
Cu sînge și cenușă pămîntul presura-va...
Ferește-te de una, să te păzească ceriul,
Să nu te-mping-un demon a spune adevărul.
A spune : că nu-s vrednici decît de-adînc dispref,
Că pentru-o vorbă goală jertfești a lor vieți.
Că-n tine nici îți pasă măcar de-ale lor păsuri,
Că cu a lor micime de suflet tu îi măsurî,
Că lauda, cu care i-ncarci e o ocară,
Că tot ce e ca dînșii e vrednic ca să piară.“

Deodată iar ascultă... se îmflă a lui nări,
Aude glasuri multe și pași urcînd pe scări,
Iar ușa de la mijloc dă aripile-n laturi,
De intră voievozii de țări și de olaturi,
În fruntea lor c-un preot bătrîn... Iară moșneagul,
Cu laurul vecinic verde în păru-i alb, toiagul
De aur și-l ridică : — Brigbelu, iată ora
Că-n numele mulțimii și-n fața tuturoră,
Venii să chem de trei ori pe rege-n gura mare
Și dacă nici acuma din umbră-i nu răsare,
Să-ți oferim coroana, căci legea ne prescrie
Ca peste-un an nici tronul deșert să nu rămîie,
Nici văduvă coroana de tîmpla cuvenită.

Pe un tripod s-aduce cățuia aurită.
Cu făclii stinse-n mînă-n genunchi cad oștenii,
Iar preotul aprinde un vraf de mirodenii.

De fumul lor albastru se ămple bolta naltă,
S-acopere mulțimea, iar flacările saltă,
Toți în genunchi cu groază ascultă în tăcere
Iar preotul începe cu glas plin de durere :
— În numele Celuia, al cărui vecinic nume
De a-l rosti nu-i vrednic un muritor pe lume,
Cînd limba-i necîntită la cumpenile vremii,
Toiagul meu s-atinge încet de virful stemei
Regești, și pentru dînsa te chem — dacă trăiești,
O, Sarmis, Sarmis ! Sarmis ! răsai de unde ești.
Pe ochi ținînd o mîină făcliile-și întind,
La sfîntul foc din mijloc cu toți și le aprind.
Prin arcurile nalte trecu un jalnic vaier,
Iar brațele ridică făcliile în aer.
Iar preotul smucește e-o mîină pînza fină
Ce-acopere statua de marmură senină
Și țesătura neagră de-un fin și gingaș tort
Lăsînd să cadă-n flăcări, șoptește-adînc : — E mort !
Brigbelu se repede-n fereastă și privește.
O mare de lumină pe-o clipă îl orbește,
El vede mii de faclii lucind și mii de suflări,
Mulțimea și ostașii se-împing vîind pe uliți,
Iar negre tac deasupra a capîștelor bolți
Ș-a-le cetății ziduri e-un turn la orice colț.

S-a strecurat mulțimea și sala-i iar pustie.
Prin ea Brigbelu singur înbla ca o stafie...
Adînc fugiră ochii în cap, pierit e chipul,
Orologiul în uitare de mult și-a scurs nisipul,
Cînd iată o femeie mai albă ca omătul,
Ieșind încet din umbră, o-ntoarce de-a-ndărătul,
Privește cum din discul de aur iese fum
Și zice rar și rece : — Ești mulțumit acum ?
Atuncea el tresare și ochii învîrtește.
Cum sta-nainte-i naltă, privind o mistuiește :

— O, vino mai aproape, aproape l-al meu piept,
Odor cu păr de aur și ochiul înțelept.
Ca zece morți deodată durerile iubirii-s —
Cu-acele morți în suflet eu te iubesc, Tomiris.
— Dar lasă-mă — ea strigă. — Ce galben ești la față,
Suflarea ta mă arde și ochiul tău mă-ngheață.
Ce mă privești atita ? A ta căutătură
Mă doare, cum mă doare suflarea ta din gură.
Ce ochi urât de negru ! Cum e de stins și mort !
Închide-l, ah, închide-l — privirea ta n-o port...
— Dar lasă-mă — ea strigă. — Ce galben ești la față,
Precum pe al meu frate nicidecum nu l-ai iubit.
— Da, simt că în puterea ta sunt, că tu mi-ești domn,
Și te urmez ca umbra, dar te urmez ca-n somn.
Simt că l-a ta privire voințele-mi sunt sterpe,
M-atrage precum m-atrage un rece ochi de șerpe,
Fugi, fugi în lumea largă ! Mă faci să-nnebunesc,
Căci te urmez și totuși din suflet te urăsc.

El o cuprinde... Fața ei albă atuncea piere
Și gura ei se strânge de-o stranie durere.
Ea ar țipa și glasul în gât i se îngaimă.
Ea îl sorbea cu ochii, deși murea de spaimă...
Și cum stau mină-n mină... tresar, tot mai aproape
Se string și peste ochii-i își lasă-a ei pleoape.
Din tainiță adincă părea c-aud un vaier.
Deasupra ei Brigbelu, nălțind făclia-n aer,
Ii zise : — O, iubito, din nou ți se năzare.
Iar ea mereu ascultă, ș-aude i se pare :
„Se clatin visătorii copaci de chiparos
Cu ramurile negre uitindu-se în jos,
Iar tei cu umbra lată cu flori pin-în pământ
Spre marea-ntunecată se scutură de vânt !“

Brigbeu, rege tânăr din vremea cea cărunță,
 Pe zeii vechii Dacii i-a fost chemat la nuntă.
 Frumos au ars în flacări prinosul de pe vatră,
 Pe când intrară oaspîi sub bolțile-i de piatră.
 În capul mesei șade Zamolxe, zeul getic,
 Ce lesne urcă lumea cu umăru-i athletic.
 În dreapta lui sub vălul de ceață mindrul soare,
 În stînga-i șade luna sfioasă, zîmbitoare...
 Din sale depărtate pătrunde zvon de armă.
 Prin ei cimpoiul skytic pornește dulcea-i larmă,
 Trezind greoiul ropot de danț, căci la un loc
 Toți oaspeții mai tineri loveau baltăge-n joc,
 Iar tinerele fete cu ei jucînd de-a valma
 Se-nvîrt și se mlădie ușor sunînd cu palma.

La mijlocul de masă pe tronu-i șade el
 Cu plete lungi și negre, întunecos, Brigbel.
 Și răzîmat pe spată al zeilor fiastru
 Privea-n ochii miresei al cerului albastru.
 Frumoși ca două basme, izvoarele umirii-s,
 În păru-i lung de aur se învălea Tomiris.
 Incolo voievozii, boiarii după treaptă
 Șoptesc cu admirație în barba înțeleaptă
 Cînd spune cîntărețul povești din alte vremuri,
 De regi de-a căror fapte te miri și te cutremuri.
 Spunea cum din deșerturi, ce nu mai au hotară,
 Venit-au de la Nilul cu tainice izvoară,
 Pe negrele corăbii cu mii de mii de gloate,
 Stăpinul pe Egipt cu-averile lui toate.
 Apoi veni acela ce-au frînt pe Minotaur,
 Tezeu, să cate lîna cu mițele de aur.
 Apoi tirziu în urmă veni străinul oaspe
 Clădînd pe Istru poduri — Darius al lui Istaspe.

Un rege, ce în lume nu-și găsea lor să-ncapă,
În Dacia venise, cerșind pământ și apă.
Și povestea bătrînul de neamuri curgînd rîuri,
Din codri răsărite, ieșite din pustiiuri
Și cum pieriră toate pe rînd precum veniră
Și cum cătînd norocul mormîntul și-l găsiră.

Și pe cînd toți ascultă, chiar regii din firide,
Cu gura-n pumn ghidușul se strîmbă și tot rîde.
Cu mutra lui de capră și trup schilod de faun
Își tîrîie piciorul ținîndu-se de scaun.
Se clatin visătorii copaci de chiparos
Cu ramurile negre uitîndu-se în jos,
Iar tei cu umbra lată cu flori pîn-în pământ
Spre marea-ntunecată se scutură de vînt.

Deodată-n fundul salei, apare sub un arc,
Cu stînga răzîmată de spada-i de monarc,
Nebunul Sarmis — care-i cu craiul frate geamăn —
Ca umbra cu ființa-i ei amîndoi s-asamăn.
Dar galben e la față și ochii ard în friguri
Și vinătă-i e gura. El vine cu pași siguri
Și pe pumnaru-și scapă Brigbel mîna regală...
Din tron pe jumătate cu furie se scoală...
Nebunu-naltă dreapta, se uită lung la el —
Cu mîna pe pumnaru-i încremeni Brigbel.
Și ca să înțeleagă nainte-i ce se-ntîmplă
Nebunu-și trece mîna la ochi, apoi la tîmplă,
Se uită turbur, pare că și-ar aduce-aminte
De-o veche povestire, cu jalnice cuvinte.
Cu glasul lui ce sună adînc, ca de aramă,
El noaptea cea eternă din evii-i o recheamă,
Arată cum din neguri cu umeri ca de munte

Zamolxe, zeul vecinic, ridică a sa frunte
 Și decît toată lumea de două ori mai mare,
 Își pierde-n ceruri capul, în jos a lui picioare,
 Cum sufletul lui trece vîind prin neagra ceață,
 Cum din adine ridică el universu-n brață,
 Cum cerul sus se-ndoaie și stelele-și așterne,
 O boltă răsărită din negure eterne,
 Și decît toată lumea de două ori mai mare
 În propria lui umbră Zamolxe redispere.
 „Priviți-l cum stă mîndru și alb pe naltu-i jeț !
 El înflă răsufllarea vulcanului măreț,
 Dacă deschide-n evii-i el buza cu minie
 Și stelele se spulber ca frunzele de vie ;
 El mîna în uitare a veacurilor turmă
 Și sorii îi negrește de pier fără de urmă.
 Dacă se uită-n mare, ea tremură și seacă.
 De-și pleacă a sa frunte, tot ceru-atunci se pleacă.
 Ci-n evii tăi, Zamolxe, tu n-ai creat vreodată
 Un chip mai blînd, mai gingaș decît ăst chip de fată !
 Gîndirea ta, divine, abia putu s-adune
 Din mii minuni din lume o singură minune,
 Căci numai ție singur îți fuse cu putință
 S-unești atîta farmec cu-atîta necredință...
 Dar nu ți-o cer, tot darul ți-l zvîrl iar la picioare.
 De-a lumii tale bunuri privirea azi mă doare.
 Nici vin să-mi cer coroana, nici țara mea. O dăru
 Fășii s-o rup-oricine și cum îi place-oricărui.
 La ce-aș mai cere-o țară, în care nu-i credință,
 Unde un frate pe-altul s-ucidă-i cu putință !
 Rebel ! făcuși din sceptru unealtă de ocară
 Și-ai dat 'tu însuși pildă din om să fie fiară.
 Eu lumii trebuit-am, dar ție-ți trebui ea,
 Să fie rea, smintită, coruptă, cum o vrea,
 Tu ești din a ei milă stăpîn și s-o urmezi
 Tu trebuie, ca mai bine în scaun să te-asezi ;
 Ca nu de vro suflare pe dînsul să te clatini

Căta-vei să iei ochii prostești cu nouă datini.
Din Sybaris vei strînge bătrîni cu bărbi boite,
Ca neamului să-i deie năravuri mai spoite,
S-arate cum moșnegii, înbălsămiți ca mumii
Întrec și tineretul în scandelele lumii !
Strămoși pierduți în veacuri, rinditori de cete,
Coroana mea ș-a voastră e plină azi de pete.
O, voievozi ai țării, frîngeți a voastre săbii
Și ciurma în limanuri să intre pe corăbii.
Puteți de-acum să rumpeți bucăți a mele flamuri
Mînjit pe ele-i zimbrul adunător de neamuri,
De azi al vostru rege cu drag va să îngroape
Domnia-i peste plaiuri, puterea-i peste ape.
Ș-acum la tine, frate, cuvîntul o să-ndrept,
Căci voi să-ngălbenească și sufletu-ți din piept.
Și ochii-n cap să-ți sece, pe tron să te usuci,
Să sameni unei slabe și străvezii năluci,
Cuvîntul gurii proprii, auzi-l tu pe dos
Și spaima morții între-ți în fiecare os.
În orice om un dușman să știi că ți se naște,
S-ajungi pe tine însuți a nu te mai cunoaște,
De propria ta față, rebel, să-ți fie teamă
Și somnul — vameș vieții — să nu-ți mai ieie vămă.
Te miră de gîndirea-ți, răsai la al tău glas,
Încremenește galben la propriul tău pas,
Și propria ta umbră urmînd prin ziduri vechi,
Cu mîinile-ți astupă sperioasele urechi,
Și strigă după dînsa plîngînd, mușcînd din unghii
Și cînd vei vrea s-o-njunghii, pe tine să te-njunghii !..
Te-aș blestema pe tine, Zamolxe, dară vai !
De tronul tău se sfarmă blăstemul ce visai.
Durerile-mpreună a lumii uriașe
Te-ating ca și suspinul copilului din fașe.
Învăță-mă dar vorba de care tu să tremuri,
Sămănător de stele și-ncepător de vremuri.
Tomiris ! vis de aur în viața-mi, să te cert ?

Durerea-mi, nebunia-mi, pustiu-mi ți le iert !
Ce să te blestem oare ? Căci visul mîngios
A trebuit să piară... Prea, prea era frumos.
Cu-amor atît de fără de margini și de nalt
Nu se cădea să ție un om la celălalt.
Prea nu aveam în lume nici sfînt, nici Dumnezeu,
Prea ne uitasem astfel de tot și tu și eu.
Cereasca fericire nu se putea să țină,
Nu se cădea s-o aibă o mînă de țărînă,
În lumea de mizerii și lacrimi nu e loc
Pentru atîta milă și pentru-atît noroc...
De-aceea-n codri negri mă-ntorc să rătăcesc.
În umbra lor eternă eu umbra-mi mistuiesc,
Privesc cum peste frunze uscate fără urme
Aleargă zimbrii negri și cerbii fug în turme,
Iar lîngă vechi fîntîne de lume date-uitării
Privesc în iarba-naltă sirepii albi ai mării.
Se clatin visătorii copaci de chiparos
Cu ramurile negre uitîndu-se în jos,
Iar tei cu frunza lată, cu flori pin-în pămînt,
Spre marea-ntunecată se scutură de vînt."

III

Prin salele pustie un om în neagră haină
Temîndu-se de pașii-i, se strecură în taină.
Sub mantia lui lungă ascunde un pumnar,
Tot îndărăt privește cu spaimă și amar.
El ride... Se repede spre umbra-i... umbra sare.
Din dreptul unor ziduri, încet ea iar apare...
Asupră-i se repede și iar se dă-napoi :
— O, Sarmis, luptă lungă, grozavă e-ntre noi !
Ce fugi ? Ce fugi ? Nu vezi tu la luptă că te chem ?
Nu crede cum că tremur, nu crede că mă tem !
Ș-atuncea iar răsare și fața-i slabă piere,

Și ochiul fix se uită cu spaimă și durere :
„O, inima mea lasă, de ce-nlemnești în sân,
Sfîrșește ! Și pumnarul îmi scap-acum din mîni...
Dar îl voi strînge bine... Stai... stai, nebun mișel.“

— Lovește crud o dată și cade mort — Brigbel.

CA ȘI STOA CE PRETINDE...

Ca și Stoa, ce pretinde
Să fim mîndri și integri,
Cînd plutesc deasupra noastră
Cu-a lor visuri ochii negri ;

Ca și basmele păgîne
De iubire ce-ard chimeric
Cu nesațiul lor de visuri
Și cu-atîta întuneric ;

Cînd atrași de a lor noapte
Ne suntem străini de lume,
Duși pe marginea uitării
De-un avînt fără de nume ;

Cînd gîndire nu mai este
Și cînd inima e tristă
Și afară de-acel farmec
Cînd nimic nu mai există :

Părăsesc și veac și țară
Pentru umeri de femeie
Și o rog astfel în jețu-i
Dulce locului să steie,

Să mă pierd privind-o veșinie
De la creștet la picioare,
Mindră ca o-mpărăteasă,
Caldă, cu senin de soare,

De pe ochii-i să ridice
Languroase lunge gene,
Să-ngenunchi naintea zînei
Venus Anadyomene,

Genele dînd întineric
Voluptos căutăturii,
Iar grepițele cochete
Dulci rîd la mijlocul gurii.

RENUNȚARE

Aș vrea să am pămîntul și marea-n jumătate,
De mine să asculte corăbii și armate,
De voi clipi cu ochiul, cu mîna semn de-oi face,
Să-și miște răsăritul popoarele încoace ;
Sălbatecele oarde să curgă rîuri-rîuri,
Din codri răscolite, stîrnite din pustiuri ;

Ca undele de fluviu urmeze-ale lor scuturi,
Întunece-se-n zare pierdutele-nceputuri,
Un riû de scinteiare lucească lănci și săbii,
Iar marea se-nspăimînte de negrele-mi corăbii.

Astfel război porni-voi. Voi arunca încalta
O jumătate-a lumii asupra celeilalte,
Privească-m-atunci preoți — un monstru ce se-nchină,
Cînd oardele-i barbare duc moarte și ruină.
Ruga-mă-voi cu mîna uscată ținînd strana,
Deasupra mea cu-nîtinse aripi va stă Satana;
Cu tronul meu voi pune alătura sicriul,
Cînd gloatele-mi în lume ar tot mări pustiul,
Să-simt că nu se poate un Dumnezeu să-nai orte
Cetățile în flăcări și țările deșerte...
Astfel doar aş prefăce durerea-mi fără nume,
Dezbînu-mă din suflet într-un dezbin de lume.

Și tot ce-nvîntă ochii cu mii de frumuseți,
Tot ce pămîntul are și marea mai de preț,
Grămezi să steie toate la mine în comori,
Alătura cu ele să trec nepăsători,
Simțindu-mă în mine stăpîn al lumii-atregi,
Un zeu în omenire, un soare între regi
Și raze să reverse din frunte-a mea coreană...
Să-ngenunchez nainte-ți așa ca la icoană
Și descriindu-ți toată puterea fără seamă
Să-ți zic : — Ia-le pe toate, dar și pe mine ia-mă !

Nu mă iubi ! Ca robul să fii pe lingă tine,
De-i trece,-n jos pleca-voi a ochilor lumine;
Dezmoștenit de toate, la viață abdicînd,
Să nu-mi rămînă-n minte decît un singur gînd :

C-am aruncat un sceptru, cu dinsul lumea-ntreagă,
Păstrindu-mi pentru mine durerea că-mi ești dragă ;
Înamorați de tine, rămână ochii-mi triști
Și vecinic urmărească cum, marmură, te miști.
În veci dup-a ta umbră eu brațele să-ntind,
De-al genei tale tremur nădejdea să mi-o prind,
Să-mi razim a mea frunte de zidurile goale,
Atinse de-umbra dulce a frumuseții tale.

NU MA-NȚELEGI

În ochii mei acuma nimic nu are pret
Ca taina ce ascunde a tale frumuseți.
Căci pentru care altă minune decît tine
Mi-aș risipi o viață de cugetări senine
Pe basme și nimicuri, cuvinte cumpebind.
În vorbe peritoare ca-n lanț să te cuprind,
Și în senin de stele durerile să-mi ferec
Pin' nu s-o stinge umbra iar dulce-n întunerec ?

Și azi cînd a mea minte, a farmecului roabă,
Din orisice durere își face o podoabă,
Și cînd răsai nainte-mi ca marmura de clară
Iar ochii tăi cei mîndri scînteie în afară,
Încît de-ale lor raze nu pot pătrunde încă
Ce-adînc trecut de gînduri e-n noaptea lor adîncă ;
Azi — cînd a mea iubire e-atîta de curată,
Ca aura de care tu ești împresurată,
Ca setea ursitoare ce-o au dupăolaltă
Lumina de-ntunerec și marmura de dalta,
Cînd sufletu-mi atîrnă plutind în ochii mei
De un cutremur tainic al tinerei femei
Și viețile-amîndoror s-amestecă-n întreg,
Cînd înțeles de tine, eu însumi mă-nțeleg.

Să treacă înflorirea de-un vînt al recii ierne,
Să-ncetezi a fi icoana iubirii cei eterne,
Cu marmura cea albă să nu te mai asameni,
Să fii ca toată lumea — frumoasă între oameni,
Să-ncete-acea simțire ce te-au făcut o zeie,
Să fii — încîntătoare — dar numai o femeie,
Ș-atunci să-mi zici : — Privirea ce-ai dat ai adorat-o
E încă tot senină, fermecătoare... Iat-o ! ?

E încă tot !... Avea-vei în ochii-mi acel pret
Ce azi ți-l dă sfiala pierdutei mele vieți ?
Voi fi supus duioasei, nemaisimțitei munci,
C-o oaste de imagini să te iubesc ș-atunci ?

Au nu știi ce suntem ? Copii nimicniciei,
Nefericiri zvirlite în brazdele veciei,
Ca repede a rotire a undelor albastre
Gîndirea noastră spuma zădărnicii noastre,
Iar visuri și iluzii, pe marginea uitării,
Trec și se pierd în zare ca paserile mării.
Și ce rămîne-n urmă în noi decît obscura
Și oarba suferință ce bîntuie natura ?

Și azi cînd am puterea ce-o are numai Domnul,
Din chaosul uitării s-alung pe-o clipă somnul,
Pe schelea lumii noastre urîte și-ntr-un chip.
Cu vorbe-mpestrîtate, zidite din nisip.
Eu să zăresc o altă — un rai, o primăvară,
Și-n codri plini de umbră lăcire de izvoare, —
Azi, cînd ești prea mult inger și prea puțin femeie,
Frumoasă cum nici Venus nu a putut să steie,
În loc de-a fi un soare al astei lumi întregi.
Tu îmi ucizi gîndirea, căci nu mă înțelegi.

SĂ FIE SARA-N ASPINTIE

Să fie sara-n asfințit
Și noaptea să înceapă,
Băsaie luna liniștit.
Și tremurind din apă ;

Și să imprăștie scînteii
Cărarilor din cringuri ;
În ploaia florilor de tel
Să stăm în umbră singuri.

Și capul meu de grije plin
De brațul tău se culce
Sub raza ochiului senin
Și negrăit de dulce.

Că iar cuminte să mă fac,
Căci tu îmi prinzi tot gîndul
Că cerul ce privește-n lac
Adîncu-i cuprinzîndu-l.

Cu farmecul luminei reci
Simțirile străbate-mi :
Rovară liniște de veci
Pe noaptea mea de patemi

Și de asupra mea rămii
Durerile de mi curmă
Și fi iubirea mea dentii
Și visul meu din urmă.

UN FARMEC TRIST ȘI NENȚELES

Un farmec trist și nențeles
Puterea mea o leagă,
Și cu nimic nu m-am ales
Din viața mea întreagă.

E un luceafăr răsărit
Din negura uitării,
Dînd orizon nemărginit
Singularității mării.

Îngălbenit rămîne-n veci
Și-i e aproape stinsul,
Cînd ale apei valuri reci
Călătoresc cu dînsul.

Cu-atîtea tainici rugăminți,
Cu-atîtea calde șoapte,
Cu-atîtea lacrimi fierbinți,
Vărsate zi și noapte,

I te-ai rugat : dorul nespus
Din suflet să-ți alunge,
Dar el se-nalță tot mai sus
Ca să nu-l poți ajunge.

Va rămînea necunoscut
Și va luci departe
Căci luminează din trecut
Iubirii celei moarte

Și se aprinde pe-orizon
Pustiu de mări și stepe
Și a lui farmec monoton
M-a-nvins fără-a-l pricepe.

INDICE ALFABETIC AL POEZIILOR

(după primul vers)

A

- Ah, mierea buzei tale am gustat-o (Ah, mierea buzei tale) 146
Ai noștri tineri la Paris învață (Ai noștri tineri...) 174
Aș vrea să am pământ și marea-n jumătate (Renunțare) 266

C

- Ca și Stoa, ce pretinde ¹ 265
Căci n-avem sfinții voștri, voi ne muștrați, preoți (Preot și filosof) 162
Cărți vechi, roase de molii, cu păreții afumați (Dumnezeu și om) 148
Ce mâini subțiri s-apucă de perdele (O, n-țelepciune, ai aripi de ceară) 241
Ce suflet trist mi-au dăruit (Ce suflet trist...) 248
Ce vis ciudat avui, dar visuri (Vis) 188
Cînd norii, palate fantastice negre (Steaua vieții) 23
Cînd te-am văzut, Verena, atunci am zis în sine-mi (Cînd te-am văzut, Verena...) 175

¹ Titlul poeziei nu a mai fost indicat atunci cînd corespunde primului vers.

C-o bucurie tristă te țin acum în brațe (De-aș muri ori de-ai muri) 20
 Colinde, colinde! / E vremea colindelor (Colinde, colinde) 234
 Copii eram noi amândoi 37
 Corabia vieții-mi, grea de gânduri (Rime alegorice) 163

Credeam ieri că steaua-ți e-un suflet de inger (La o artistă) 17
 Cu gândiri și cu imagini 187
 Cum nu suntem două păsări (Între păsări) 237
 Cum trece-n lume toată slava (Umbra lui Istrate Dabija-voievod) 228
 Cum trece-n lume toată slava (Umbra lui Istrate Dabija-voievod) 228
 Cum ți se pare, Bullațiu, Chio, falnicul Lesbos (Către Bullatius) 251
 Cu noaptea-nșerează și stele izvorăsc (Eco) 50
 Cu penetul ca sîdeful 181

D

Dacă treci riul Selenei se face pare că sara (Dacă treci riul Selenei...) 145
 Da! din porțile mîndre de munte, din stîni arcuite (Mitologice) 152
 De vorbiți mă fac că n-aud 172
 De vrei ca toată lumea nebună să o faci (Icoană și privaz) 181
 Din cerurile-albastre 250
 Din lyra spartă a mea cîntare 9
 Dintre sute de catarge 249
 După ce atîta vreme 237

E

Ei cer să cînt... durerea mea adîncă (Odin și Poetul) 33
 E împărțită omenirea 172
 Eu nu cred nici în Iehova 189

F

Fică gingașă de rege, cînd, în haina ta bogată. (Ta tyam asi) 234
 Fiind băiet păduri cutreieram. 232
 Frumoasă și jună, oh, dragă-mi mai ești! (Frumoasă și jună) 37

I

Îngere palid, îți e mister (Îngere palid...) 22
 În lac se ogîndă castelul. A ierbii (Diamantul Nordului) 216
 În lacul cel verde și lîn (Frumoasă-i...) 5
 În mări de nord, în hale lungi și sure (În căutarea Șeherazadei) 155
 În ochii mei acumă nimic nu are preț (Nu mă-nțelegi) 269
 În turnul vechi de piatră cu inima de-aramă (Mureșanu) 190
 În van căta-veți ramuri de laur azi (În van căta-veți...) 238
 În vremi de mult trecute, cînd stelele din ceruri (Povestea ma-
 gului călător în stele) 113

L

L-ai orelor zilei șirag rizător (Ondina) 9
 Lăsați clopotul să plîngă cu-a lui voce de aramă. (La moartea
 lui Neamtu) 21

M

Marea-i tristă-n vîntul serei (Lida) 6
 Mijește orizontul cu raze depărtate (Sarmis) 252
 Miradoniz avea palat de stînci (Miradoniz) 47
 Murmură glasul mării stins și molcom (Murmură glasul mării) 151

N

Noi amîndoi avem același dascăl 240
 Nu e steluță tremurătoare (Nu e steluță) 8

O

O candelă subțire sub bolta cea înaltă (Gemenii) 255
O, dă-mi arpa de aramă (Basmul ce i l-aș spune ei) 25
O raclă mare-i lumea. Stele-s cuie (Demonism) 42
Oricite stele ard în înălțime (Oricite stele...) 228
O, te-nsenină, întuneric rece 41

P

Părea c-așteaptă s-o cuprind în brațe (Părea c-așteaptă...) 227
Pe gânduri ziua, noaptea în veghere (Pe gânduri ziua...) 171
Pierdută pentru mine, zîmbind prin lume treci ! 176
Privesc orașul-furnicar 150

S

Să fie sara-n asfințit 270
Să priveasc-Ardealul lunei i-e rușine (Horia) 7
Sătul de lucru caut noaptea patul (Sătul de lucru...) 226
Shakespeare ! adesea te gîndesc cu jale (Cărțile) 170
Stau în cerdacul tău... Noaptea-i senină (Stau în cerdacul tău) 245
Stelele-n cer 243

T

Tresare mlazănoaptea în inima de-aramă (Andrei Mureșanu) 20
Tu ești o undă, eu sînt o zare (Replici) 24
Tu nu ești frumoasă, Marta, însă capul tău cel blond. (De ce să
mori tu ?) 19
Turma visurilor mele eu le pase ca oi de aur (Memento mori) 65

U

Un farmec trist și nențeles 271

Urit și sărăcie sunt acei doi tovarăși (Urit și sărăcie) 246

Z

Zadarnic fete mindre zîmbind cutreier sale (Codru și salon) 208

INDICE ALFABETIC AL POEZILOR

(după titlu)

A

- Ah, mierea buzei tale 146
Ai noștri tineri... 174
Andrei Mureșanu (tablou dramatic într-un act) 28

B

- Basmul ce-i l-aș spune ei 25

C

- Ca și Stoa ce pretinde... 265
Cărțile 170
Către Bullatius (Horațiu) 251
Ce suflet trist... 248
Cînd te-am văzut, Verena... 175
Codru și salon 209
Colinde, colinde 234
Copii eram noi amîndoi... 37
Cu gîndiri și cu imagini 187
Cu penetul ca sideful 181

D

- Dacă treci riul Selenei... 145
De-aş muri ori de-ai muri 20
De ce să mori tu ? 19
Demonism 42
De vorbeşti mă fac că n-aud... 172
Diamantul Nordului (*Capriccio*) 216
Din cerurile-albastre 250
Din lyra spartă (*Fantazie*) 8
Dintre sute de catarge 249
Dumnezeu şi om 148
După ce atîta vreme 237

E

- Ecce 50
E împărţită omenirea... 172
Eu-nu-cred nici în Iehova 189

F

- Fînd băiet păduri cutreieram 232
Frumoasă-i... 5
Frumoasă şi jună 37

G

- Gemenii 255

H

- Horia 7

I

Icoană și privaz 181

I

În căutarea Seherazadei 155

Îngere palid... 23

Între păsări 237

În van căta-veți... 238

L

La moartea lui Neamtu 21

La o artistă 17

Lida 6

M

Memento mori (*Panorama deșertăciunilor*) 65

Miradoniz 47

Mitologice 152

Mureșanu 190

Murmură glasul mării 151

N

Noi amîndoi avem același dascăl 240

Nu e stelută 8

Nu mă-nțelege 268

Q

- Odin și Poetul 58
 Ondina (*Fantazie*) 9
 O, n-~~te~~lepciune, ai aripi de ceară ! 241
 Oricîte stele... 228
 O, te-nseamnă, întuneric rece... 41

P

- Panorama deșertăciunilor (vezi : *Memento mori*)
 Părea c-așteaptă... 227
 Pe gînduri ziua... 171
 Pierdută pentru mine, zîmbind prin lume treci ! 170
 Povestea magului călător în stele 113
 Preot și filosof 162
 Privesc orașul — furnicar 150

R

- Renunțare 266
 Replici 24
 Rime alegorice 163

S

- Sarmis 252
 Să fie sara-n asfințit 270
 Sătul de lucru... (*după Shakespeare*) 226
 Stau în cerdacul tău... 245
 Steaua vieții 23
 Stelele-n cer 243

T

Ta twam asi 234

U

Umbra lui Istrate Dabița-voievod 228

Un farmec trist și nențeles 271

Urit și sărăcie 246

V

Vis 188

CUPRINS

POEZII POSTUME

Frumoasă-i...	5
Lida	6
Horia	7
Nu e steluță	8
Din lyra spartă...	9
Ondina (<i>Fantazie</i>)	9
La o artistă	17
De ce să mori tu ?	19
De-aș muri ori de-alături	20
La moartea lui Neamțu	21
Îngere palid...	23
Steaua vieții	23
Replici	24
Basmul ce i l-aș spune ei	25
Andrei Mureșanu (<i>Tabloul dramatic într-un act</i>)	28
Frumoasă și bună	37
Copii eram noi amândoi...	37
O, te-nșenină, întuneric rece...	41
Mirandoniz	42
Demonism	47
Ecò	50
Odin și poetul	58
Memento mori (<i>Panorama deșertăciunilor</i>)	65
Povestea magului călător în stele	113

Dacă treci riul Selenei	145
Ah, mierea buzei tale	146
Dumnezeu și om	148
Privesc orașul — furnicar	150
Murmură glasul mării	151
Mitologice	152
În căutarea Seherazadei	155
Preot și filosof	162
Rime alegorice	163
Cărțile	170
Pe gânduri ziua...	171
De vorbiți mă fac că n-aud	172
E împărțită omenirea	172
Aj noștri tineri...	174
Cînd te-am văzut, Verena...	175
Pierdută pentru mine, zîmbind prin lume treci!	176
Cu penetul ca sideful	181
Icoană și privaz	181
Cu gândiri și cu imagini	187
Vis	188
Eu nu cred nici în Iehova	189
Mureșanu	190
Codru și salon	309
Diamantul Nordului (<i>Capriccio</i>)	216
Sătul de lucru... (<i>după Shakespeare, Sonete XXVII</i>)	226
Părea c-așteaptă...	227
Oricite stele...	228
Umbra lui Istrate Dabija-voievod	228
Fiind băiet păduri cutreieram	232
Colinde, colinde	234
Ta twam asi	234
Între păsări	237
După ce atita vreme	237
În van căta-veți...	238
Noi amîndoi avem același dascăl	240
O, nștelepciune, ai aripi de ceară!	241

Stelele-n cer	243
Stau în cerdacul tău...	245
Urit și sărăcie	246
Ce suflet trist...	248
Dintre sute de catarge	249
Din cerurile-albastre	250
Către Bullatius (Horățiu)	251
Sarmis	252
Gemenii	255
Ca și Stoa ce pretinde...	265
Renunțare	266
Nu mă-nțelegi	268
Să fie sara-n asfințit	270
Un farmec trist și nențeles	271

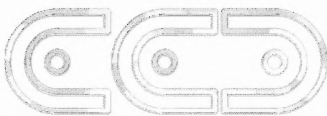
<i>Indice alfabetic al poeziilor (după primul vers)</i>	273
<i>Indice alfabetic al poeziilor (după titlu)</i>	278

Lector : RADU VLĂDUȚ
Tehnoredactor : ELENA CALUGĂRU

Bun de tipar 16.05.1989
Coli ed. 10,11. Coli tipar 9

Tiparul executat sub comanda nr. 90 139
la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”,
Piața Scintei nr. 1, București,
Republica Socialistă România

Scanare și prelucrare digitală

EM

de

Anonim

și
CAT Graur

Antwerpen
2025

